

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİNİ
KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İşıl KAPLAN

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bayram BAŞ

Haziran, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİNİ
KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İşıl KAPLAN

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bayram BAŞ

Haziran, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İlköğretim Ana Bilim Dalı İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.260023 numaralı öğrencisi **İşıl KAPLAN**'ın "**İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 21.06.2016 tarih ve 2016/13 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **Aylin Sözer Çapan** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **KABUL** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :30/06/2016

1)Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bayram BAŞ

2) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Hakan AKÇAY

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Aylin SÖZER ÇAPAN

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Kullanabilme Yeterlikleri” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (30/06/2016)

Işıl KAPLAN

Yeğenim Simay'a...

ÖNSÖZ

Günlük yaşamda duygu ve düşüncelerimizi konuşarak ya da yazıya dökerek dile getiririz. Nasıl ki konuşurken daha fazla anlaşılmaq için jest ve mimiklerimizi kullanıyor isek yazılı anlatımda da bunun için noktalama işaretlerine başvururuz. Noktalama işaretleri, yazıyı biçimsel olarak okunaklı ve akıcı hâle getirirken, içerik olarak da anlamlı hâle getirir. Bu noktada noktalama işaretlerinin doğru kullanımı da önem kazanır. İlkokuldan yüksek öğretim yıllarına kadar noktalama işaretleriyle ilgili çalışmaların zenginleştirilmesi, noktalama işaretlerinin doğru kullanımının sadece okul sıralarında kalmayıp yaşamın içindeki bütün yazışmalara da aktarılmasını sağlayacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde, noktalama işaretlerinin tarihçesinden bahsedilmiş; noktalama işaretlerinin tanımları, özellikleri belirlenmiş; İlkokul 1-4. sınıf noktalama işaretleri kazanımları ve işlevlerine yer verilmiş; noktalama işaretlerinin bürünsel özelliklerle ilişkisine değinilmiş; noktalama işaretlerinin öğretimini etkileyen etmenlerden (öğretmen, iletişim araçları, okuma materyalleri) bahsedilmiş; noktalama işaretleriyle ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalara değinilmiştir. Ayrıca problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlılar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

İkinci bölümde, araştırmanın modeli, deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi, inandırıcılık ve aktarılabilirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

Üçüncü bölüm bulgular ve yorumlar bölümü olup araştırma bulguları, veri toplama araçlarından, etkinliklerden elde edilen bulgulardan problem durumu esas alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanımının bulguları durum çalışmasıyla ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde ise durum çalışması kapsamında öğrencilere uygulanan etkinliklerin bulgularından ortaya çıkan genel sonuçlar açıklanarak bu doğrultuda önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma sürecinde, bana destek veren, çalışmamda yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Bayram BAŞ'a, beni cesaretlendiren ve çalışma sürecinde katkıda bulunan arkadaşım Sınıf Öğretmeni Serpil DEMİRCİ'ye, bütün arkadaşlarıma, aileme, akrabalarıma, çalışmamda katkısı olan öğrencilerime teşekkürlerimi sunuyorum.

Haziran 2016

Işıl KAPLAN
SINIF ÖĞRETMENİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	xi
ÇİZELGE LİSTESİ	xvii
ÖZET	xix
ABSTRACT	xxi
1.GİRİŞ	1
1.1 Noktalama İşaretleri Kullanımının Tarihçesi	2
1.2 Noktalama İşaretleri ve Özellikleri	4
1.2.1 Nokta (.)	5
1.2.2 Virgül (,)	5
1.2.3 Noktalı Virgül (;)	7
1.2.4 İki Nokta (:)	7
1.2.5 Üç Nokta (...)	8
1.2.6 Soru İşareti (?)	8
1.2.7 Ünlem İşareti (!)	9
1.2.8 Kısa Çizgi (-)	9
1.2.9 Uzun Çizgi (—)	10
1.2.10 Eğik Çizgi (/)	10
1.2.11 Ters Eğik Çizgi (\ )	10
1.2.12 Tırnak İşareti (“ ”)	11
1.2.13 Tek Tırnak İşareti (‘ ’)	11
1.2.14 Denden İşareti (")	11
1.2.15 Yay Ayraç ( )	11
1.2.16 Köşeli Ayraç ([ ])	12
1.2.17 Kesme İşareti (‘)	12
1.3 İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Noktalama İşaretleri Kazanımları	13
1.3.1 İlkokul 1. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları	13

1.3.2 İlkokul 1. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri.....	14
1.3.3 İlkokul 2. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları	14
1.3.4 İlkokul 2. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri.....	14
1.3.5 İlkokul 3. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları	14
1.3.6 İlkokul 3. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri.....	14
1.3.7 İlkokul 4. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları	14
1.3.8 İlkokul 4. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri.....	15
1.4 Noktalama İşaretlerinin Bürünsel Özelliklerle İlişkisi	15
1.4.1 Vurgu.....	16
1.4.2 Ezgi.....	17
1.4.3 Ton	17
1.4.4 Durak.....	17
1.4.5 Süre.....	18
1.4.6 Ulama	18
1.4.7 Kavşak.....	18
1.5 Noktalama İşareti Öğretimini Etkileyen Etmenler	19
1.5.1 Öğretmenin Rolü	19
1.5.2 İletişim araçları.....	20
1.5.3 Okuma Materyalleri	21
1.6 İlgili Araştırmalar	22
1.6.1 Türkiye’de yapılan araştırmalar	22
1.6.2 Yurtdışında yapılan araştırmalar	25
1.7 Problem durumu	28
1.8 Araştırmanın Amacı	28
1.9 Araştırmanın Önemi	28
1.10 Problem Cümlesi	29
1.10.1 Alt problemler	29
1.11 Sayıtlar.....	29
1.12 Sınırlılıklar.....	30

2. YÖNTEM.....	31
2.1 Araştırmanın Modeli	31
2.2 Çalışma Grubu.....	31
2.3 Veri Toplama Araçları.....	32
2.3.1 Katılımcı gözlem.....	32
2.3.2 Etkinlik Formları.....	32
2.3.3 Kompozisyon çalışmaları.....	37
2.3.4 Öğrenci ürün dosyaları.....	38
2.3.5 Video kayıtları.....	39
2.4 Verilerin Analiz Edilme Süreci	39
2.4.1 Betimsel Analiz.....	39
2.4.2 İçerik Analizi.....	39
2.5 İnanırcılık ve aktarılabirlik.....	42
3. BULGULAR VE YORUM.....	45
3.1 Öğrencilerin Noktalama İşaretlerini Kullanımına Yönelik Bulgular ve Yorum	45
3.1.1 Kahvaltı etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	45
3.1.2 Balon eşleştirme etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	49
3.1.3 Sözcük avı etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	51
3.1.4 Karikatür konuşurma etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	55
3.1.5 Fıkralarda yanlışı düzeltme etkinliğinde bulgular ve yorum	66
3.1.6 Kısa cevaplı sorular etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	78
3.1.7 Kuklalar etkinliğine yönelik bulgular ve yorum	101
3.1.8 Elif'in Hayali etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	104
3.1.9 Haydi, Mektup Yazalım! etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	133
3.1.10. Okuyorum, Gelişiyorum etkinliğine yönelik bulgular ve yorum.....	141
3.2. Durum Çalışması Sürecinde Ortaya Çıkan Bulgular.....	148
4.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	151
4.1 Sonuç	151
4.2 Öneriler.....	162

KAYNAKLAR	165
EKLER	169
ÖZGEÇMİŞ	205

KISALTMALAR

p	:Page (sayfa)
pp	:Page page (sayfalar)
TDK	:Türk Dil Kurumu
vb	:Ve benzeri
p	:Sayfa
vs	:Vesaire
N.İ	:Noktalama İşaretleri
İ	:İşlevler
C	:Cevaplar
D	:Doğru
Y	:Yanlış
Cd	:Compact disc
E.H.	:Elifin Hayali etkinliği
Ku.	:Kuklalar etkinliği
B.B.N.G	:Bilin Bakalım Ne Gelir? etkinliği
F.Y.D.	:Fıkralarda Yanlışı Düzeltme etkinliği
K.K.	:Karikatürleri Konuşturma etkinliği
S.A.	:Sözcük Avı etkinliği
B.E.	:Balon Eşleştirme etkinliği
Kah.	:Kahvaltı Etkinliği

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Etkinliklerde Olması Gereken Noktalama İşareti İşlevlerinin Dağılımı	33
Çizelge 3.1: Kahvaltı Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum	45
Çizelge 3.2: Balon Eşleştirme Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum	49
Çizelge 3.3: Sözcük Avı Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum	51
Çizelge 3.4: Karikatür Konuşurma Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum	56
Çizelge 3.5: Fıkralarda Yanlışı Düzeltme Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum .	66
Çizelge 3.6: Kısa Cevaplı Sorular Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum	78
Çizelge 3.7: Kuklalar Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum.....	101
Çizelge3.8: Elif'in Hayali Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum.....	105
Çizelge 3.9: Haydi, Mektup Yazalım! Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum.....	134
Çizelge 3.10: Okuyorum, Gelişiyorum Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum ...	141

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

ÖZET

Bu araştırmada, Türkçe Öğretim Programında (1-5. sınıf) yer alan noktalama işaretleriyle ilgili kazanımların işlevlerine uygun olarak, farklı etkinliklerle öğrencilerin yeterliliklerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kapsamında öğrencilere on etkinlik on hafta boyunca uygulanmıştır. Her hafta, öğrencilere uygulanacak olan etkinlik ve çalışma formları hazırlanarak öğrencilere dağıtılmış, iki ders boyunca etkinlikler yapılarak ürün dosyalarında biriktirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, İlkokul 4. sınıf öğrencilerinden on kız, on erkek olmak üzere toplam yirmi öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada 4. sınıf öğrencilerinin ölçütlü etkinliklerde en çok doğru yaptıkları noktalama işareti ve işlevi %73,67 oranında eş görevli kelime ya da kelime gruplarının arasında kullanılan virgül olmuştur. Bu işareti sırasıyla %71,94 oranında satır başına alınan konuşmaları gösteren uzun çizgi, %69,58 oranında kısaltmaların sonunda kullanılan nokta, %67,33 oranında soru cümlelerinin sonunda kullanılan soru işareti, %64,55 oranında sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılan nokta, %57,50 oranında seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılan ünlem işareti, %56,11 oranında satır sonuna sığmayan kelimeleri bölmekte kullanılan kısa çizgi, %56 oranında duyguları anlatan cümle ve ibarelerin sonunda kullanılan ünlem işareti, %55,41 oranında cümlenin sonunda kullanılan nokta, %52,5 oranında kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılan iki nokta, %50,63 oranında apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılan eğik çizgi, %49,29 oranında ilişkili kelimeler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgi, %42 oranında kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılan kesme işareti, %40 oranında sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılan kesme işareti, %30,83 oranında cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işareti, %28,93 oranında özel adlara getirilen kesme işareti, %26,67 oranında yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgül, %23,75 oranında hitap kelimelerinden sonra kullanılan virgül, %20,83 oranında başka kimseden aktarılan sözler için kullanılan tırnak işareti izlemektedir. Ölçütsüz etkinliklerde ise, en fazla cümlenin sonunda nokta 333 yerde doğru kullanılırken; yüklemden uzak düşen özneyi belirtmek için kullanılan virgül, ilişkili kelime veya sayılar arasında kullanılan kısa çizgi, cümle dışındaki ek bilgiler için kullanılan parantez işareti, sayılardan sonra gelen ekleri ayırmak için kullanılan kesme işareti ve kısaltmalardan sonra kullanılan kesme işareti hiç kullanılmamıştır. Ölçütlü etkinliklerde, ölçütsüz etkinliklere göre öğrencilerin daha fazla noktalama işaretini yerinde kullandığı görülmüştür. Çalışmadan elde edilen diğer sonuçlar da doğru oranına göre sırasıyla şu şekilde olmuştur: Öğrenciler ölçütlü etkinliklerde, sadece işlevlerle noktalama işaretleri eşleştirilmesi gereken “Balon Eşleştirme” etkinliğinde %88,57; boş bırakılan yerlere noktalama işaretleri yazılması gereken “Kahvaltı” adlı kısa hikâyede %79,28; işlevler ve bunlara uygun birer örnek verilen sözcük avı

etkinliğinde %73; verilen parantez içlerine noktalama işaretleri yerleştirilerek nedeni sorulan “Bilin Bakalım Ne Gelir?” etkinliğinde %61,6; çalışmada verilen metinlerde yanlış noktalama işareti yazılıp, doğru noktalama işaretlerini yerleştirmeleri gereken “Fıkralarda Yanlış Düzeltme” etkinliğinde %52,36; uygulayıcı tarafından yapılan okumadaki vurgu ve tona göre noktalama işaretlerini dikte ettikleri “Kuklalar” etkinliğinde %45,26; verilen noktalama işaretinin herhangi bir işlevine uygun cümle yazmaları gereken “Karikatür Konuşurma” etkinliğinde %33; hiçbir noktalama işaretinin verilmediği, verilen hikâyedeki noktalama işaretlerini bulmaları gereken “Elif’in Hayali” etkinliğinde %27,73 oranlarında doğru yapmışlardır. Ayrıca ölçütsüz etkinliklerden “Okuyorum Gelişiyorum” adlı kompozisyon etkinliğinde 291; “Haydi Mektup Yazalım” adlı mektup yazma etkinliğinde ise 231 tane doğru ve yerinde noktalama işaretleri kullanmışlardır. Buradan hareketle öğrencilerin hazır işlev ve örnek cümle verilen etkinliklerde daha çok doğru yaptıkları, çok fazla ipucu verilmeyen öğrencilerin, serbest yazması gereken etkinliklerde daha az doğru yaptıkları gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Noktalama işaretleri, durum çalışması, bürünsel özellikler, ölçütlü ve ölçütsüz etkinlikler

RESEARCH ABOUT 4TH GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS COMPETENCES TO USE PUNCTUATION MARKS

ABSTRACT

This research aims at displaying students competences by applying punctuation marks of Turkish Education Programs (classes 1-5) according to their functionality with the help of various activities. In accordance with this aim, ten activities have been conducted with the students during ten weeks applying qualitative research designs within the context of situation studies. Each week, activities and study forms to be carried out with the students were prepared and shared with them, while the activities conducted in two courses were collected in material folders. The work group of this research consists of a total of twenty pupils, including ten girls and ten boys each of a 4th grade primary school class. The research has shown that 4th grade students reached 73,67% of correct usage of commas as a punctuation mark between words or word groups with a similar meaning within criteria activities. This punctuation mark was followed by long dashes used at the beginning of a new line for the indication of reported speech reaching 71,94%, commas used after abbreviations accounting for 69,58%, question marks following questions with 67,33%, dots used after numbers indicating rows with 64,55%, exclamation marks used for calling out, addressing, or warning someone with 57,50%, short dashes used for the continuation of a word in the next line with 56,11%, exclamation marks used after sentences and phrases expressing emotions with 56%, dots used at the end of sentences with 55,41%, colon marks used for commenting on the previous sentence with 52,5%, slash marks used in between apartment and flat numbers as well as between cities and districts with 50,63%, short dashes used between words and numbers connected to each other with 49,29%, apostrophes used to divide additions made to abbreviations with 42%, apostrophes used for the division of insets to numbers with 40%, parenthesis used for additional information outside of the sentence with 30,83%, apostrophes used for pronouns with 28,93%, commas used for subjects separate from predicates with 26,67%, commas used after addressing words with 23,75%, quotation marks used for the reported speech of another person with 20,83%. In non-criteria activities, on the other hand, dots used after the end of a sentence were used correctly in 333 cases while commas used for the separation of nouns from predicates, short dashes used for words and numbers connected to each other, parenthesis used for additional information outside the main sentence, apostrophes used for insets to numbers and apostrophes used after abbreviations were not used at all by the students. It has been found that students used more punctuation marks in their correct function during criteria activities compared to non-criteria activities. Other results obtained from the study were, respectively, compared to the correct ratio, as follows :The students did correct in the rate of 88.57% at criteria activities, in "Balloon Mapping" activity in which the functions and punctuations are needed to be matched; 79.28% in the short story called "Kahvaltı(Breakfast)" in which punctuation marks to be written into the blanks; 73% in the word hunting activity in which functions and an example for each; 61.6% in "Guess what it

means." activity in which the reason is asked placing the punctuations in beackets given; 52.36% in "Correcting the mistake in jokes" in which correct punctuation placement required where wrong punctuation marks in written text given in the study; 45.26% in "Puppets" activity in which they dictated punctuations according to the emphasis and tone of the reading done by the practitioner; 33% in "Cartoon talking" in which they were required to write an appropriate sentence to any function of the given punctuation mark; 27.73% in "Elif's dream" in which there were required to find the punctuation marks in the story no punctuation mark was given. In addition, in unmeasured activities, they used 291 correct and appropriate punctuation marks in "I am reading, I am improving." composition activity, and 231 correct and appropriate punctuation marks in the activity called "Let's write a letter". Hence, it was observed that the students did more correct in the activities in which the built-in functions and sample sentences, the student who were not given many clues did less correct in which they needed to write freely.

Key Words: Punctuation marks, situation studies, non-segmental features, criteria and non-criteria activitie

1.GİRİŞ

Yazılı anlatım, hatırlatıcı niteliğinin yanı sıra geriye dönülüp bakıldığında bir kanıt niteliği taşıması açısından önemlidir. İlk çağlarda yaşayan insanlarla ilgili bilgiler günümüze bırakmış oldukları yazılar sayesinde aktarılabilirdiyse, günümüzdeki yazıların da gelecek nesillere tam, eksiksiz aktarılması da yazılı anlatım sayesinde olacaktır. Yazıya dökülmeyen türküler, atasözleri ve deyimler günümüze eksiksiz bir biçimde ulaşamamıştır. “Yazıyla duygu, düşünce ve hayaller başkalarına aktarılabilir, sınırlar hatta çağlar ötesine taşınabilir. Atalarımızın *Söz uçar, yazı kalır; hatırda kalmaz, satırda kalır*. Sözleri bunu çok güzel bir şekilde özetlemektedir” (Bağcı, 2011, p. 88).

Sözlü iletişimde jest ve mimiklerden, ses tonundan, vurgu ve tonlamalardan karşı tarafa mesajlar daha doğru iletilebilmektedir. Yazılı iletişimde, iletilmek istenen mesajı vermek, sözlü iletişimden daha zordur. Bu sorunu önlemenin ilk adımı da noktalama işaretleri kullanımının doğru bir şekilde öğretilmesi ve hayatın içinde olan bütün yazılarda kullanılmasının sağlanmasıdır. “Konuşmayı öğrenmek, insanın, ömrünce sözlü anlatım yoluyla kendini ifade etmesi için yeterli olabilirken; yazmayı öğrenmek, tek başına, yazılı anlatımdan yararlanmaya yetmiyor. Yazılı anlatıma başvurmak, ille de buna ihtiyaç duymayı, belli bir eğitimi, belki de alışkanlık kazanmayı gerektiriyor” (Dara, 2000, p.85).

Noktalama işaretleri, yazıda araçtan çok amaç olarak düşünülmesi gereken bir konudur. Bir yazıyı okurken anlayarak okumayı, yazarken başkaları tarafından anlaşılmayı sağlayacak şifrelerdir. Noktalama işaretlerinin görüldüğü yerlerde beyin bu şifreleri kodlar ve bu kodlamalar sayesinde ancak doğru okuma ve yazma gerçekleşir. “Noktalama işaretlerinin kullanımı işleve yönelik olmalı ve noktalama işareti yazının içinde süs ya da ayrıntı olarak görülmemelidir” (Ergin, 2009, p.95). Sadece Türkçede değil başka dillerde de noktalama işaretlerinin kullanılma amacı gönderilmek istenen mesajın alıcıya doğru bir şekilde ulaşmasını sağlamaktır. “Duygu ve düşüncelerimizi karşımızdakine tam ve doğru olarak aktarmak, başka bir

deyişle sağlıklı iletişim kurabilmek için yazım ve noktalama kurallarının ne denli önemli olduğuna işaret edecektir” (Sever, 1998, p.66).

1.1 Noktalama İşaretleri Kullanımının Tarihçesi

Yazı, Sümerler tarafından bulunduğu tarihten bu yana önce resim, sonra da işaretlere dönüştürülmüştür. Bu işaretler de bir durumu anlatmada yetersiz kalmış ve yazılarda karışıklığa sebep olmuştur. Sonunda noktalama işaretlerine olan gereksinim artmıştır. “Çağdaş alfabenin Fenikeliler tarafından bulunuşundan matbaanın icadına kadar geçen süreçte kullanılan el yazısı (manuscripts) her dönemde karakteristik bir değişim göstermiş, çağdaş gramatik noktalama işaretleri de yine bu el yazısı döneminde kullanılmaya başlanmıştır” (Tan, 2003, p.306). Noktalama işaretlerinin bulunmasından sonra yazıdaki karışıklıklar giderilmiş, bitişik yazılan yazıların ayrı şekilde okunması sağlanmaya çalışılmıştır. Noktalama işaretleri, yazının icadından üç bin yıl sonra az da olsa kullanılmaya başlanmıştır.

Noktalama işaretlerinin işlevleri günümüze gelene kadar farklılaşmıştır. Edebi metinlerde yazarlar ve şairler, noktalama işaretlerini gelişigüzel kullanmaya başlamış. Bu durum da noktalama işaretleri konusunda görüş birliğini engellemiştir. “Matbaanın baskı işini yaygınlaştırması ile pek çok yayıncı kendince bir noktalama tarzı geliştirmiş, kimi yazarlar da noktalama için üslup kaygısıyla kendi tarzlarını yerleştirmişlerdir” (Atasoy, 2010, p.824). Sonraki dönemlerde yazarın üslup kaygısı bir kenara bırakılarak yazıların anlaşılmasına yardımcı olmak için anlam bütünlüğünün olmadığı bölük pörçük anlatımlar yerine daha anlaşılır cümleler oluşturulmaya başlanmıştır. “Sesli okuma için hazırlanan kitaplarda dinleyicinin dikkatini toplamak ve daha rahat anlamasına yardımcı olmak için kullanılan kısa ve basit yapılu cümleler yerine artık basılı kitaplarda daha uzun ve birbirini takip eden yargılar içeren cümlelere yer verilebiliyordu” (İskender, 2014, p.558).

Noktalama işaretlerinin ülkemizde kullanılmaya başlaması ise çok geç tarihlere tekabül etmiştir. Üstelik başlangıçta bütün noktalama işaretleri de kullanılmamıştır. Hepsinin kullanılmaya başlaması zamanla olmuştur. Görülen gelişimler daha çok Türklerin benimsedikleri dinlere göre değişiklik göstermektedir. “Türkçede noktalama işareti kullanımı VIII’ inci yüzyılda *iki nokta üst üste işareti* ile başlar. Mani ve Budist metinlerinde görülen *nokta* ve *üç nokta* işaretleri ve Arap harfli metinlerde görülen *secavend harfleri* (sadece Kuran’da kullanılır) ve süsleme çiçekleri, XIX’ uncu yüzyıla kadar Türkçede kullanılan noktalama işaretleridir.

XVIII' inci yüzyılda Latin metinlerinde görülen batı tipi noktalama işaretleri, Avrupa matbaalarında basılan Arap harfli Türkçe metinlerde görülmektedir” (Atasoy, 2010, p.855).

Tanzimat döneminden önce şair ve yazarlar tarafından noktalama işaretlerine gereken önem verilmemiştir. Divan edebiyatında şiirlerde de nesirlerde de öncelikli amaç anlaşılmaktan ziyade güzel ve süslü söz söylemek ve yazmaktır. Nergisî'ye ait olan beyit buna en iyi örneklerden biridir: “Hudâ şahid ki inân-ı ihtiyâr müselle-i dest-i iktidâr olsa hâk-i pâ-y-i üstâd-ı âlî-hazretten nîm-lahza ihtiyâr-i cüdâyî bertaraf idi” (Haksever, 2001, p.183). Bir cümle diğerine bağlaçlarla bağlanmış noktalama işaretlerinden sadece kısa çizgi kullanılmıştır. Divan edebiyatı dönemi, yazar ve şairlerin hünerlerini sergilediği anlaşılması zor, çok uzun beyitlerden oluşan, söz oyunlarına fazlaca yer verilen, noktalama işaretlerinin göz ardı edildiği bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tanzimat döneminden sonra şair ve yazarlar, süslü ve güzel bir anlatım yerine düşünceyi okura tam ve anlaşılabilir iletilemeyi amaçlamışlardır. Bütün noktalama işaretlerinin hepsinin kullanılması zaman alarak noktalama işaretlerinin kullanımında aşamalı olarak ilerleme söz konusu olmuştur. “Noktalama işaretleri, edebiyatımızda çağdaş bir anlayışla ilk olarak İbrahim Şinasi tarafından kullanılmıştır. Şinasi'nin *Şair Evlenmesi* adlı oyununda yay, konuşma çizgisi ve nokta işaretlerini aşağıdaki açıklamayla birlikte kullanmıştır:

Mu'tarıza ( ) içinde bulunan kelâm hali tarif eder.

Şöyle bir hattı ufki – söz başına delâlet eder.

Nokta. Sözün nihayetine alâmet olur” (Güzel ve diğerleri, 2013, p.312).

Servet-i Fünûn dönemi noktalama işaretleri konusunda ayırt edici bir dönem olmuştur. Bu dönem eserlerinde noktalama işaretlerine daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. Noktalama işaretlerini sadece cümleleri veya kelimeleri ayırmakta kullanmakla yetinmeyip yazıya anlam katmakta da noktalama işaretlerinden faydalanmışlardır. “Tevfik Fikret noktalama işaretlerine önem vererek bunları bilinçli olarak kullanır. Şiirde ilk göze çarpan noktalama işareti üç nokta (...) dır. Şiirde tam sekiz mısra da geçen üç nokta imiyle şair, kullandığı ifadenin büyümesini ve sonsuzluğa ulaşmasını arzular” (Gürbüz, 2014, p.476). Bu dönemde noktalama işaretlerinin sayısında artış söz konusu olmuştur. “Halit Ziya *Kavaid-i Lisan-ı Turki*'de altı işarete yer verir: *virgül, noktalı virgül (virgül maa-nokta), iki nokta, soru işareti (istifham alamenti) ve ünlem işareti (taaccup alamenti)*. Şemseddin

Sami'nin eserinde Şu işaretler bulunur: *virgöl (fasıla), noktalı virgöl (müfreze), nokta (katıa), iki nokta üst üste (Őariha), kısa çizgi (rabıta), uzun çizgi (farika), yay (muteriza), köşeli yay (tefrikiye), tırnak işareti (mumeyyize), soru işareti (istifhamiyye), ünlem işareti (ta'accubiye), üç nokta (nikat-ı takdiriye), paragraf (bend), yıldız*" (Atasoy, 2010, pp. 855-856).

Ülkenin yapısında köklü deŐişimlerin olması noktalama işaretlerinin yeniden anlam kazanmasına neden olmuştur. Osmanlıcada harekesiz olan ve anlam belirsizliğine yol açan Arap harfleri yazının anlaşılmasını zorlaŐtıran unsurlardandır. Önceden Arap alfabesinin kullanılması ve bu alfabede yer alan işaretler Latin alfabesinin kabulünden sonra daha farklı bir Şekil olarak daha düzenli hâle getirilmeye çalışılmıştır. "Yeni Türk harflerinin kabulünden sonra noktalama işaretleri önem kazanır. 1928 yılında kabul edilen yeni Türk alfabesinde söyleyiş esas alındığı için söyleyişe bağlı bir imlâ düzeni oluşturulmuştur. Bu da, noktalama işaretlerinin önem kazanması anlamına gelmektedir" (Onan, 2006, p.149). Yeni alfabege geçilmesi noktalama işaretlerinin daha düzenli olmasını sağlasa da bu iŐaretlerin kullanımıyla ilgili kılavuzun yıllar sonra yayımlanması noktalama işaretleri kullanımı üzerindeki belirsizlikleri ortadan kaldırmaya yetmemiŐtir. "Latin alfabesinin kabulünden (1928) sonra çıkarılan kılavuzlarda 1941 yılında yapılan ikinci baskıya kadar noktalama işaretleri görölmez. Ancak bu dönemde, Türk Dil Kurumu dışında noktalamayı ele alan çalışmalar yapılmıştır. 1941'den sonra noktalama işaretleri de yer almış; ancak ayrıca bir noktalama kitabı çıkarılmamıŐtır. Noktalama işaretleri yazım kılavuzunun içinde bir bölüm olarak yer alır" (Atasoy, 2010, p.856). Noktalama işaretleri üzerine gerek kılavuzlarda gerekse öğretim yöntemlerinde çalışmalar yapılması noktalama işaretlerinin bugünkü hâlini almasında önemli rol oynamıŐtır. Günümüzde noktalama işaretlerinin göz ardı edilmesi bu çalışmaların yetersiz olduğunu, daha fazla çalışmanın yapılması gerektiğini gözler önüne sermektedir.

1.2 Noktalama İŞaretleri ve Özellikleri

Noktalama işaretlerinin yazım kurallarında ayrı görevleri ve bu görevleri işlevsel hale getiren kuralları vardır. "Noktalama işaretlerinden nokta, virgöl, noktalı virgöl, iki nokta, üç nokta, soru, ünlem, tırnak, ayraç ve kesme işaretleri ait oldukları kelimelere bitişik olarak yazılır ve kesme dışındaki iŐaretlerden sonra bir harf boşluğu ara verilir." (<http://tdk.gov.tr>). Noktalama işaretlerinin birden fazla işlevi olabilmektedir. TDK'ye göre noktalama işaretleri ve görevleri Şunlardır:

1.2.1 Nokta (.)

1. Cümlenin sonuna konur: Türk Dil Kurumu, 1932 yılında kurulmuştur.
2. Bazı kısaltmaların sonuna konur: Alb. (albay), Dr. (doktor), Yrd. Doç. (yardımcı doçent),
3. Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur: 3. (üçüncü), 15. (on beşinci); II. Mehmet, XIV. Louis, 2. Cadde,
4. Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur: 3, 4 ve 7. Maddeler; XII – XIV. Yüzyıllar arasında vb.
5. Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur:
I. 1. A. A.
6. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:29.5.1453, 29.X.1923 vb.
7. Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:
Tören 17.30'da, hükümet daireleri kapandıktan yarım saat sonra başlayacaktır. (Tarık Buğra)
8. Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna konur:
Agâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK Yayınları, Ankara, 1960.
9. Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur: 1.000, 326.197, 49.750.812 vb.
10. Genel Ağ adreslerinde kullanılır: <http://tdk.org.tr>
11. Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır: 4.5=20, 12.6=72 vb.

1.2.2 Virgül (,)

1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur:
Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum. (Halide Edip Adivar)
2. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:
Umduk, bekledik, düşündük. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)
3. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur:

Saniye Hanımefendi, merdivenlerde oğlunun ayak seslerini duyar duymaz, hasretlisini karşılamaya atılan bir genç kadın gibi koltuğundan fırlamış ve ona kapıyı kendi eliyle açmaya gelmişti. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

4. Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur:

Zemin bu kadar koyu bir kırmızıya dönüşünce, bir an için de olsa, belirginliğini yitiriverdi sivilceleri. (Elif Şafak)

5. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur:

*Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam! (Ahmet Haşim)*

6. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur:

Aç karnına sigara içmekle hiç de iyi etmiyorsun, dedi. (Necati Cumalı)

7. Konuşma çizgisinden sonraki alıntı cümlesinin bitimine konur:

– Bu akşam Datça'ya gidiyor musunuz, diye sordu.

8. Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur:

*Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e,
– Bu anahtar köşkü de açar, dedi. (Ömer Seyfettin)*

9. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette gibi kelimelerden sonra konur: Peki, gideriz. Olur, ben de size katılırım. Hayhay, memnun oluruz. Haydi, geç kalıyoruz.

Evet, kırk seneden beri Türkçe merhale merhale Türkleşiyor. (Yahya Kemal Beyatlı)

10. Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır:

Bu, tek gözlü, genç fakat ihtiyar görünen bir adamcağızdır. (Halit Ziya Uşaklıgil)

11. Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur:

Efendiler, bilirsiniz ki hayat demek, mücadele, müsademe demektir. (Atatürk)

Sevgili Kardeşim,

12. Sayıların yazılışında kesirleri ayırmak için kullanılır: 38,6 (otuz sekiz tam, onda altı)

13. Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra konur:

Ancak yemekte bir karara varıp, arkadaşına dikkatli dikkatli bakarak konuştu.

14. Özne olarak kullanıldıklarında bu, şu, o zamirlerinden sonra konur:

O, eski defterleri çoktan kapatmış, Osmanlıya kucakını açmıştı. (Tarık Buğra)

15. Kitap, dergi vb.nin künyelerinde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra konur:

Falih Rıfka ATAY, Tuna Kıyıları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1938.

1.2.3 Noktalı Virgül (;)

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur: Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir.

2. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atmak, ağlamak istiyorum.

At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır. (Atasözü)

3. İki den fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenin sonra noktalı virgül konabilir:

Yeni usul şüirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu. (Yahya Kemal Beyatlı)

1.2.4 İki Nokta (:)

1. Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur:

Millî Edebiyat akımının temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım: Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Ali Canip Yöntem.

2. Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur:

Bu kararın istinat ettiği en kuvvetli muhakeme ve mantık şu idi: Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. (Atatürk)

3. Ses bilgisinde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır: *a:ile, ka:til, usu:le, i:cat.*

4. Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur:

Bilge Kağan: Türklerim, işitin!

Üstten gök çökmedikçe,

alttan yer delinmedikçe

ülkenizi, törenizi kim bozabilir sizin?

5. Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur:

Ziraatçı sayar:

– Yulaf, pancar, zerzevat, tütün... (Falih Rıfka Atay)

6. Genel Ağ adreslerinde kullanılır: <http://tdk.org.tr>

7. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: $56:8=7$

1.2.5 Üç Nokta (...)

1. Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur:

Ne çare ki çirkinliği hemencecik ve herkes tarafından görülüyor da bu yanı... (Tarık Buğra)

2. Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur:

Arabacı B... 'a yaklaştığını söylüyor, ikide bir fırsat bularak arabanın içine doğru başını çeviriyordu. (Ahmet Hamdi Tanpınar)

3. Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur:

... derken şehrin öte başından boğuk boğuk sesler gelmeye başladı... (Tarık Buğra)

4. Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur:

Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz! (Faruk Nafiz Çamlıbel)

5. Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur:

Gölgeler yaklaştılar. Bir adım kalınca onu kıyafetinden tanıdılar:

—Koca Ali... Koca Ali, be!.. (Ömer Seyfettin)

6. Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır:

— Yabancı yok!

— Kimsin?

— Ali...

— Hangi Ali?

— ...

(Ömer Seyfettin)

1.2.6 Soru İşareti (?)

1. Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur:

Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı? (Faruk Nafiz Çamlıbel)

2. Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur:

Gümrükteki memur başını kaldırdı:

—Adınız?

3. Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır: *Yunus Emre (1240 ?-1320), (Doğum yeri: ?) vb.*

1.2.7 Ünlem İşareti (!)

1. Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur:

Hava ne kadar da sıcak! Aşk olsun! Ne kadar akıllı adamlar var! Vah vah!

Ne mutlu Türk'üm diyene! (Atatürk)

2. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri! (Atatürk)

3. Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılır:

İsteseymiş bir günde bitirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!).

1.2.8 Kısa Çizgi (-)

1. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur:

*Soğuktan mı titriyordum, yoksa heyecandan, üzüntüden mi bil-
mem. Havuzun suyu bulanık. Kapının saatleri 12'yi geçmiş. Kanepeler-
lerde kimseler yok. (Sait Faik Abasıyanık)*

2. Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır:

*Küçük bir sürü -dört inekle birkaç koyun- köye giren geniş yolun ağzında
durmuydu. (Ömer Seyfettin)*

3. Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır:

al-ış, dur-ak, gör-gü-süz-lük vb.

4. Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır:

al-, dur-, gör-, ver-; başar-, kana-, okut-, taşla-, yazdır- vb.

5. İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur:

-ak, -den, -ış, -lık vb.

6. Heceleri göstermek için kullanılır:

a-raş-tır-ma, bi-le-zik

7. Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır:

Aydın-İzmir yolu, Türk-Alman ilişkileri, Ural-Altay dil grubu, 09.30-10.30, vb.

8. Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır:

50-20=30

9. Sıfırdan küçük değerleri göstermek için kullanılır:

-2 °C

1.2.9 Uzun Çizgi (—)

Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. Buna konuşma çizgisi de denir.

Frankfurt'a gelene herkesin sorduğu şunlardır:

— *Rothschild'in evine gittin mi?*

— *Goethe'nin evini gezdin mi? (Ahmet Haşim)*

Oyunlarda uzun çizgi konuşanın adından sonra da konabilir:

Sıtkı Bey — Kaleyi kurtarmak için daha güzel bir çare var. Gerçekten ölecek adam ister.

İslam Bey — Ben daha ölmedim. (Namık Kemal)

1.2.10 Eğik Çizgi (/)

1. Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur: Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak / O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak / O benimdir, o benim milletimindir ancak. (Mehmet Akif Ersoy)

2. Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur: Altay Sokağı No.: 21/6 Kurtuluş / ANKARA

3. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: 18/11/1969, 15/IX/1994 vb.

4. Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır: -a /-e, -an /-en, -lık /-lik, -madan /-meden vb.

5. Genel Ağ adreslerinde kullanılır: <http://tdk.gov.tr>

6. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: $70/2=35$

7. Fizik, matematik vb. alanlarda birimler arası orantıları gösterirken eğik çizgi araya boşluk konulmadan kullanılır: g/sn (gram/saniye)

1.2.11 Ters Eğik Çizgi (\)

Bilişim uygulamalarında art arda gelen dizinleri birbirinden ayırt etmek için kullanılır: C:\Belgelerim\Türk İşaret Dili\Kitapçık.indd

1.2.12 Tırnak İşareti (“ ”)

1. Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır: Türk Dil Kurumu binasının yan cephesinde Atatürk'ün “Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir.” sözü yazılıdır.

2. Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır: Yeni bir “barış taarruzu” başladı.

3. Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır:

Bugün öğrenciler “Kendi Gök Kubbemiz” adlı şiiri incelediler.

1.2.13 Tek Tırnak İşareti (‘ ’)

Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır:

Edebiyat öğretmeni “Şiirler içinde ‘Han Duvarları’ gibisi var mı?” dedi ve Faruk Nafiz’in bu güzel şiirini okumaya başladı.

1.2.14 Denden İşareti (" ")

Bir yazıdaki maddelerin sıralanmasında veya bir çizelgede alt alta gelen aynı sözlerin, söz gruplarının ve sayıların tekrar yazılmasını önlemek için kullanılır:

a. *Etken fiil*

b. *Edilgen "*

c. *Dönüştü " "*

1.2.15 Yay Ayraç ( )

1. Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildiren anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur:

Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz. (Nurullah Ataç)

2. Özel veya cins isme ait ek, ayraçtan önce yazılır:

Yunus Emre'nin (1240?-1320)...

3. Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır:

İhtiyar – (Yavaş yavaş Kaymakam'a yaklaşır.) Ne oluyor beyefendi? Allah rızası için bana da anlatın... (Reşat Nuri Güntekin)

4. Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır:

Kıyametler koparmak neydi ey bülbül, nedir derdin? (Mehmet Akif Ersoy)

5. Alıntılarda, alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayraç içine alınabilir.

6. Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınır:

Adam, akıllı (!) olduğunu söylüyor.

7. Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır:

1496 (?) yılında doğan Fuzuli...

8. Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayracı konur:

I)   I)   A)   a)

1.2.16 Köşeli Ayraç ([ ])

1. Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır:

Halikarnas Balıkçısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum 'da yazmıştır.

2. Metin aktarmalarında, çevirilerde, alıntılarda çalışmayı yapanın eklediği sözler için kullanılır:

“Eldem, Osmanlıda en önemli fark[in], mezar taşının şeklinde ortaya çık[tığını] söyledikten sonra...” (Hilmi Yavuz)

3. Kaynak olarak verilen kitap veya makalelerin künyelerine ilişkin bazı ayrıntıları göstermek için kullanılır:

Reşat Nuri [Güntekin], Çalığışu, Dersaadet, 1922. Server Bedi [Peyami Safa]

1.2.17 Kesme İşareti (°)

1. Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:

Kurtuluş Savaşı'nı, Atatürk'üm, Türkiye'mizin, Fatih Sultan Mehmet'e vb.

Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde büyük harfle yazılan kanun, tüzük, yönetmelik sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır:

Bu Kanun'un 17. maddesinin c bendi... Yukarıda adı geçen Yönetmelik'in 2'nci maddesine göre... vb.

Özel adlar için yay ayraç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayraçtan önce kullanılır:

Yunus Emre'nin (1240?-1320), Yakup Kadri'nin (Karaosmanoğlu) vb.

Ek getirildiğinde Avrupa Birliği kesme işareti ile kullanılır:

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler...

2. Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur:

Nihat Bey'e, Ayşe Hanım'dan, Mahmut Efendi'ye, Enver Paşa'ya; Türk Dil Kurumu Başkanı'na vb.

3. Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur:

TBMM'nin, TDK'nin, BM'de, ABD'de, TV'ye vb.

4. Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur:

1985'te, 8'inci madde, 2'nci kat; 7,65'lik, 9,65'lik, 657'yle vb.

5. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur:

Başvurular 17 Aralık'a kadar sürecektir.

6. Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır:

Güzelliğin on par'etmez

Bu bendeki aşk olmasa (Âşık Veysel)

7. Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur:

a'dan z'ye kadar, Türkçede -lık'la yapılmış sözler.

1.3 İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Noktalama İşaretleri Kazanımları

Her yaş grubunun kendi seviyesine uygun noktalama işaretleri kazanımları ve bu kazanımlara yönelik işlevleri vardır. Bir işlev kazanılmadan bir üst basamağa geçilmesi zordur. Bu yüzden sınıf seviyesi arttıkça noktalama işaretleri ve işlevlerinde artış söz konusudur. “Öğrencilere belli yaş grubunun kullanmaları gereken yazım kurallarını uygulayabilme, noktalama işaretlerini kullanabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmak gereklidir” (2098 sayılı tebliğler dergisi, c.44 p.334). İlköğretim Türkçe dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı noktalama işaretleri kazanım ve işlevleri aşağıdaki gibidir:

1.3.1 İlkokul 1. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları

1.Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.

2.Yazılarında noktalama işaretlerini doğru ve yerinde kullanır.

1.3.2 İlkokul 1. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri

- 1.Nokta, cümle sonunda;
- 2.Virgül, eş görevli kelimeleri ayırmada;
- 3.Soru işareti, soru bildiren cümlelerin sonunda;
- 4.Kısa çizgi, satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada;
- 5.Kesme işareti, kişi ve yer adlarının aldığı ekleri ayırmada kullanılır.

1.3.3 İlkokul 2. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları

- 1.Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.
2. Yazılarında noktalama işaretlerini doğru ve yerinde kullanır.

1.3.4 İlkokul 2. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri

- 1.Nokta, cümle sonunda ve sıralamalar yaparken;
- 2.Virgül, eş görevli kelimeleri ayırmada ve hitap sözlerinden sonra;
- 3.Soru işareti, soru bildiren cümlelerin sonunda;
- 4.Kısa çizgi, satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada;
- 5.Kesme işareti, özel adların aldığı ekleri ayırmada; eğik çizgi, adres yazımında kullanılır.

1.3.5 İlkokul 3. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları

- 1.Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.
- 2.Yazılarında noktalama işaretlerini doğru ve yerinde kullanır.

1.3.6 İlkokul 3. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri

- 1.Nokta, sıralamalar yaparken ve kısaltmaların sonunda;
- 2.Virgül, özneyi belirtmede;
- 3.Soru işareti, soru bildiren cümlelerin sonunda;
- 4.Kısa çizgi, satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada;
- 5.Kesme işareti, özel adların aldığı ekleri ayırmada;
- 6.Eğik çizgi, adres yazımında kullanılır.

1.3.7 İlkokul 4. Sınıf Noktalama İşaretleri Kazanımları

- 1.Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.
- 2.Yazılarında noktalama işaretlerini doğru ve yerinde kullanır.

1.3.8 İlkokul 4. Sınıf Noktalama İşaretleri İşlevleri

- 1.Nokta, kısaltmalarda;
- 2.Virgül, özneyi belirtmede;
- 3.İki nokta, açıklamalarda;
- 4.Ünlem işareti, seslenme, hitap, uyarı sözlerinden sonra ve anlık duygulara dikkat çekmede;
- 5.Kısa çizgi, ilişkili sözcükler arasında;
- 6.Tırnak işareti, alıntılarda;
- 7.Kesme işareti, kısaltmaların ve sıralama bildiren sayıların aldığı ekleri ayırmada;
- 8.Uzun çizgi, konuşmaları belirtmede;
- 9.Parantez işareti, bir önceki kavramı açıklamada kullanılır.

1.4 Noktalama İşaretlerinin Bürünsel Özelliklerle İlişkisi

Noktalama işaretleri, sadece yazıda değil okuma sürecinde de önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yazıyı okurken nerede durulacağı, sesin nerede yükseltilip nerede alçaltılacağı, vurgunun nerede olacağı konusu noktalama işaretlerinin doğru kullanımı ile doğrudan ilişkilidir. Kırbaş, noktalama işaretlerini tanımlarken bürünsel özelliklerden durak, vurgu ve tonlama gibi unsurlara şu ifadelerle dikkat çekmiştir: “Duygu düşünceleri daha açık bir biçimde ifade etmek, cümlelerin yapısını ve duraklama yerlerini belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, kelimenin vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere kullanılan işaretlere noktalama işaretleri denir” (2010, p.32). Acar, noktalama işaretleri tanımında, bürünsel özelliklerin anlama ve kelimeleri ayırt etmeye etkisinden şu sözlerle bahsetmiştir: “Noktalama işaretleri hakkında yapılan tanımlarda genellikle cümlede vurgu ve tonlamayı ifade etme, sözün anlaşılabilirliğini sağlama cümle içi öğeleri ayırt etme gibi özellikleri üzerinde durulur” (2011, p.74).

Bir yazı başkalarına okunurken ses tonunun değişiminden ve yapılan vurgulardan hangi noktalama işaretleri kullanıldığı karşı tarafa sezdirilebilir. Soru şeklinde vurgu yapılan bir cümlede soru işareti, durulan yerde nokta, duraklanan yerde virgül geleceği bilinir. “Cümlelerin vurgusundan ve sözün ezgisinden hangi noktalama işaretinin kullanılmış olabileceğini tahmin etmek noktalama işaretlerini öğrenmek için güzel bir tekniktir” (Metin, 2012, p.21). Buna bağlı olarak Kalfa (2000, p.185), konuşmada, seslendirmelerdeki heyecanı, soru sormadaki vurguyu, sözcük türleri ve cümlelerin öğeleri arasındaki duraklamayı yargı tamamlandığında uzunca bir soluk

almayı yazıda gösterebilmek için bazı noktalama işaretlerine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Bürünsel özellikler nesirden ziyade heyecan, coşku içeren türlerde daha çok göze çarpmaktadır. “Özellikle şiir ve tiyatro türündeki edebî eserlerde, ses ve anlam arasındaki ilişkinin derin yapı oluşturma sürecine önemli bir katkısı vardır. Özetle kavşak, vurgu, ezgi, ton, durak, süre gibi unsurlar okuma sürecinde yüzey yapıda işlevsel olup derin yapıyı da dolaylı olarak etkilemektedir” (Onan, 2015, p.103).

Lirik bir şiirde coşkulu söyleyişi, tiyatro metninde ise oyuncuların ne yapması gerektiğini en iyi belirleyen unsurlar noktalama işaretleridir.

Noktalama işaretlerinin vurgu, ezgi, ton, durak, ulama, süre, kavşak gibi bürünsel özelliklere etkisi aşağıdaki gibidir:

1.4.1 Vurgu

Cümlede vurgunun bulunduğu yerde cümlenin anlamı tamamen değişebilir. “Bu kadar işi ben mi yapayım” cümlesinde gerçekten soru mu sorulduğu yoksa bir serzenişte mi bulunulduğu ancak cümledeki noktalama işaretine bağlı olarak vurgudan anlaşılabilir. “Soru sözcüğünün bulunduğu cümlelerde vurgu soru sözcüğü üzerindedir. *Dün bize kim geldi? Bu yaz nereye gideceksin?* “mi” soru edatı ile kurulan cümlede vurgu, bu edattan önceki sözcüktedir. *Dün gece eve geldin mi? Kitabı sen mi aldın?* (Tüfekçioğlu, 2013, 1372).

Gül, kardeşin gelecek mi?

Gül kardeşin gelecek mi?

Atasoy’a göre, yukarıdaki örnekler virgülün vurgunun yerini göstermekte, sözü yazan veya söyleyen kişinin bu anlamlardan hangisini tercih ettiğini bildirmektedir (2009, p.130). Birinci cümlede “gül” kelimesinden sonra gelen virgül kelimeyi isim yapmaktadır. İkinci cümledeki “gül” kelimesinden sonra virgülün olmayışı ise kelimeyi adlaşmış sıfat hâline getirmektedir.

Sevinç, heyecan, korku, şaşkınlık, üzüntü, pişmanlık gibi duyguların yazıda ifade edilmesini sağlayan işaretler ünlem işaretleridir. Bir cümlede bu duygulardan biri ifade edileceği hâlde ünlem işareti kullanılmazsa verilmek istenen mesaj iletilmek istenen şekilde aktarılamaz. Okurken ses tonuna katılan vurgular bu duyguları daha güçlü bir şekilde ifade etmek içindir. “Ünlemler vurgu ve ton bakımından niteliklerine uygun bir özellik taşırlar. Söz içinde, belirtmek istenen duygu ve

heyecanları daha etkili duruma getirirler. Ünlemlerin vurgusu öteki kelimelerin vurgusundan daha güçlüdür” (Korkmaz, 2009, p.1144)

1.4.2 Ezgi

Ezgi, genellikle bir şarkıda, şiirde ahenk unsurunu oluşturan, kelimelerin tekrarı şeklinde olan ve okunduğu zaman kulağa hoş gelen bir kavramı niteler. Yazıda ve şiirde ezgi görevini genelde virgül, noktalı virgül ve soru işareti üstlenir. “*Evin içinde yalnız bulaşık çanaklara damlayan suyun sesi var: şıp, şıp, şıp...* Ardı ardına sıralanan “şıp” kelimelerinin arasına virgül konması, bu ritmin ağırlığını artırır.” (Oğuz, 2011, p.695).

1.4.3 Ton

Ton, bir yazıyı okurken noktalama işaretlerine göre sesi yükseltip alçaltma, yumuşatıp sertleştirme, inceltip kalınlaştırma olayıdır. Tekdüze yapılan bir okuma okuyucuyu ve dinleyicileri sıkacağı için tonlama önemlidir. Soru işareti görülen yerde ses tonuna soru anlamı vererek söyleme, ünlem işareti görülen yerde ses tonunun yükseltilmesi gibi durumlar bürünsel özelliklerden tona örnektir. Korkmaz (2009, p.1144), cümlelerde yer alan ünlem işaretlerinin önce yükselen, sonra alçalıp kesilen bir ton özelliğine sahip olduğunu ve bu durumun yer yer söyleyişe uzunluk özelliği kattığını belirtir.

1.4.4 Durak

Durak, öbekleri ayıran kısa ara olarak tanımlanabilir. Durak, bazı noktalama işaretlerinde uzun, bazı noktalama işaretlerinde kısa sürelidir. “Cümlenin kısımları, yani periyotları ortaya çıkarıldıktan sonra, yüksek noktası işaretlenir ve yüksek noktaya doğru bir çıkış hazırlanır. Bu cümle kısımlarının bilinmesi, nerede virgül, nerede noktalı virgül, nerede nokta geleceğini açıkça görmek içindir.” (Göktaş, 2000, p.149).

Cümlede eylemin artık yapılmış, bitmiş olduğu, cümlenin sonuna gelen noktadan anlaşılır. Onan, “Cümlenin sonunda, noktayı gören okuyucu, fonetik ve semantik eş güdümün sona erdiğini anlamakta, zihnindeki anlamı buna göre yapılandırmaktadır. Bu, aynı zamanda cümle sınırları içerisindeki anlamın da sona erdiğini göstermektedir” (2006, p.151).

Nokta, cümlede durma anlamına geldiği gibi bazı yerlerde de nokta görüldüğü zaman durulmasına gerek yoktur. Nokta görüldüğü yerlerde durulması, noktanın cümle

sonuna getirilmesi işlevini diğer işlevlere genellemek sorunundan kaynaklanabilmektedir. “Türkçede nokta, inci eki yerine kullanılmaktadır. Ne var ki cümle içinde sıra belirtmek üzere kullanılan nokta, okuyucuya cümleyi bitirmiş uyarısı verebilir. Nokta yazımı kolaylaştırırsa da okuyan için bir duraksamaya sebep olabilmektedir” (Atasoy, 2009, p.96).

Virgül, okuma yapılırken yarım nefes almayı gerektirdiği için bürünsel olgulardan durak ile ilişkilidir. Aynı zamanda anlamsal olarak kelimeleri, cümleleri birbirinden ayırır. “Virgül kıta içindeki dizeleri birbirinden ayırır; her mısradaki anlam birbirinden farklı olmasına rağmen virgül ile sıralanır. Ninnilerin söylenmesi esnasında virgül durak görevi de yapar” (Karakaya, 2004, p.61).

1.4.5 Süre

Bir yazı okunurken noktanın olduğu yerde tam nefes, virgölün olduğu yerde yarım nefes alma gibi sürelerden söz edilebilir. “Konuşurken ve yazarken birbiri ardınca sıralanan sözler, birbirine karışmasın diye kesilerek verilir. Kesme yeri konuşmada nefes almakla veya uzun soluklarla, yazıda ise nokta ile gösterilir. Konuşmadaki soluklanma yerleri, yazıdaki noktalaradır.” (Atasoy, 2009, p.74).

1.4.6 Ulama

Ulama ile noktalama işaretleri arasında ters orantı söz konusudur. Ulamanın olduğu yerde noktalama işaretinden söz edemeyiz. Ulama “bebeğin elleri” tamlamasının “bebeğinnelleri” şeklinde okunmasıdır. Araya herhangi bir noktalama işareti girerse ayrı okunmak zorunda kalınır. “Ulama, ünsüzle biten bir kelimedenden sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiğinde, bu iki kelimenin bitişikmiş gibi okunması olayıdır. Bu ses olayı konuşmada geçerlidir, yazıya geçirilmez. Bu ses olayının gerçekleşmesi için kuralı sağlayacak olan kelimeler arasında noktalama işaretleri bulunmamalıdır” (Pekaz, 2007, p.105).

1.4.7 Kavşak

Bürünsel özelliklerden kavşak, dilde anlam ayırıcı ve sınırlandırıcı bir özellik taşımaktadır. “Kavşak terimi, konuşma süreci içinde sözcük öbekleri, yan cümle ve cümlelerin bazı yerlerinde durarak, söylenen sözcük öbeklerini dinleyiciler tarafından daha iyi işitme olanağını sağlamaktır. Kavşak ses biriminin sözcükler arasında bir geçiş özelliği taşıması, onun noktalama imleriyle çok yakın ilişkisini öne çıkarır. Nutuklarda, hikâye anlatımında, politik konuşmalarda, öğretmenlerin

konuşmalarında, şiir okumalarda bu sesbiriminin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir” (Demirezen, 2013, p.119).

1.5 Noktalama İşareti Öğretimini Etkileyen Etmenler

Noktalama işaretlerinin öğretimini etkileyen çeşitli etmenler vardır. Bu etmenlerin noktalama işaretlerinin kullanımına dair etkileri olumlu yönde olabileceği gibi olumsuz yönde de olabilmektedir. Olumsuz etkileri en aza indirip olumlu etkileri arttırmak gerekir. Okuma materyallerinde noktalama işaretleri yanlış, eksik ya da fazla kullanılmışsa basılmamalı veya yayımlanmamalı, iletişim araçlarında üst kurullar gerekli kontrolleri yapmalıdır. “Noktalama işaretleri ve yazım kuralları öğretimi ile ilgili olarak kullanılan farklı materyallerin noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının öğretime etkisi araştırılmalıdır. Web tabanlı uzaktan eğitim modelinin noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının öğretime etkisi araştırılmalıdır” (Karabuğa, 2011, p.260).

1.5.1 Öğretmenin Rolü

Noktalama işaretlerinin öğretilmesinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Öğrencilere okul yıllarında yanlış ya da eksik öğretilen bir bilgi, onları yaşamının diğer yıllarında sorunlarla karşı karşıya bırakabilir. Öğretmenlerin noktalama işaretleri kazanımlarını öğrencilere kazandırırken disiplinli ve sistemli çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bunun için de en başta öğrencilerini iyi tanımalıdırlar. “Öncelikle öğretmenlerin görev yaptıkları çevrenin özelliklerini iyi bilmesi gerekmektedir. Zira eğitim, çevreden soyutlanması mümkün olmayan bir sistemdir” (Metin, 2012, p.27).

Öğretmenlerin noktalama işaretleri kurallarını ve uygulamalarını öğretebilmeleri için öncelikle kendileri bu kuralları bilmelidir. Noktalama işaretlerinin doğru yerde, doğru şekilde kullanımı gerek İnternet ortamındaki yazışmalarda gerekse resmi yazışmalarda öğretmenler tarafından alışkanlık hâline getirilmelidir. “Öğrencilerinin yazım kuralları ve noktalama işaretlerini doğru kullanmalarını isteyen eğitimcilerin, bu kurallara uyan canlı örnek olmaları gerekmektedir” (Acar, 2011, p.147).

Öğretmenler, sınıf içi uygulamalarda öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve onların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak zorundadır. Buna göre etkinlik ya da çalışma hazırlanırken noktalama işaretlerini bir Türkçe çalışmasında bir iki örnekle vererek yetinmemesi önemlidir. Tüm yanlışları tespit eden noktalama işaretleri çalışmaları

detaylandırılarak kapsamlı hâle getirilmelidir. “Yazım ve noktalama sorunları tek tek belirlenerek her birine ayrı uygulamalar yapılmalıdır. Bu konular bütün olarak değil cümle içinde birer birer işlenmelidir. (Erdem, 2007, p.50). Ayrıca öğretmenler sadece Türkçe dersinde değil, Matematik, Fen Bilimleri, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilimler gibi derslerde de noktalama işaretlerini doğru kullanmaya öğrencileri teşvik edip verilen puanlarda noktalama işaretlerini ölçüt almaları çalışmaların kapsamlı hale getirilmesini sağlar.

Bir yazı sesli okunurken ünlem işaretinin olduğu yerde görevine uygun olarak yüzde korku ya da şaşkınlık ifadesi, soru işaretinin olduğu yerde meraklı bir bakış konuşma çizgilerinin olduğu yerlerde konuşan canlıya uygun bir ses tonu öğretmen tarafından uygulanarak dikkat çekilebilir. Bunlar yapıldığı takdirde öğrenciler, yazı yazarken nerelere hangi noktalama işaretinin geleceğini yazıyı görmeseler bile anlayabilirler. “Öğretmenler yazılı metinleri okurken jest ve mimiklerini noktalama işaretlerinin görevine uygun olarak kullanmalıdır. Bu durum hem öğrenciyi güzel okumaya teşvik edecek hem de noktalama işaretlerinin görev ve anlamlarının anlaşılmasını kolaylaştıracaktır” (Metin, 2012, p.211).

Öğretmenlerin verdikleri noktalama işaretleriyle ilgili çalışmalarda dönütler, öğretmen tarafından öğrencilere doğru ve eksiksiz bir şekilde verilmelidir. Dönüt ve düzeltme yapılmadığı takdirde öğrenciler daha sonraki çalışmalarda aynı hataları tekrar etmeye devam edeceklerdir. “Sınıf içinde yapılan yazma çalışmalarına büyük önem verilmeli ve bu çalışmalarda öğrencilerin yazılı anlatımları titizlikle incelenip öğrencilerin bu çalışmalarda yapmış oldukları yazım ve noktalama yanlışları belirlenerek öğrenciye gösterilmeli ve öğrencinin yapmış olduğu bu yanlışlar üzerinde öğrenciyle konuşulmalıdır” (Karagül, 2010, p. 278).

1.5.2 İletişim araçları

Bilgisayar, televizyon, telefon, İnternet en fazla kullanılan iletişim araçlarıdır. Bilgisayarda, İnternet’te resmî bir yazı (dilekçe vs.) yazılmıyor olsa da noktalama işaretlerine dikkat edilmelidir. Telefonlarda mesaj yazarken de noktalama işaretlerine önem verilmelidir. Buna dikkat edilmediğinde verilmek istenen mesaj karşı tarafa yanlış iletilebilir. Mesajlaşmalarda noktalama işaretlerinin yerini yine onlardan oluşan surat ifadeleri almıştır. “:), :(, :D, :P” gibi ifadeler de noktalama işaretleriyle oluşturulan ama onların yerini alan işaretler olabilmektedir. “İnternet üzerinden eşzamanlı olarak yapılan yazışmalarda (chat) bir tür resim- yazı diyebileceğimiz yeni

bir işaret sistemi yerleşmeye başlamıştır. *Facing* veya *smile işaretleri* adı verilen bu işaretler, gelişerek çeşitli yüz şekillerine (☺ ☹) dönüşmüştür.” (Beyreli ve Çetindağ, 2011, p.29). Televizyonlarda da alt yazılar, haber başlık ve konularında kullanılan noktalama işaretleri doğru kullanılmalıdır. Örnek olarak “flaş, flaş, flaş!!!” şeklinde bir kullanım Türkçe yazıma uygun değildir.

Çağımız internet çağı olduğu için İnternet’in yazılı ve sözlü anlatımda olumlu ve olumsuz etkileri de olabileceği unutulmamalıdır. Çocukların ve gençlerin vazgeçemediği İnternet dünyası, onların bilgileri edinebileceği, eğlenerek öğrenebileceği bir ortama dönüştürülebilir. İnternet ortamındaki oyunlarla öğrenciler, kurallara sıkışmadan eğlenerek rahatça noktalama işaretlerinin işlevlerini fark edebilirler. Bu amaçla hazırlanmış eğitim siteleri, interaktif oyunlar, eğitici videolar, öğrencilerin noktalama işaretlerini öğrenmelerine önemli katkılar sağlayabilir. “Noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını öğretmek için genel ağdaki uygulamalardan ve interaktif oyunlardan faydalanmak gerekmektedir. YÖK, Web tabanlı yazılımların geliştirilmesine öncülük etmelidir.” (Karabuğa, 2011, pp.257-258).

1.5.3 Okuma Materyalleri

Okullarda noktalama işaretlerinin öğretiminde özgün yazılı materyallerin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Öğrenciler, noktalama işaretlerinin kullanımını öğrenirken hazır bir metinde uygulama yapmaktan ziyade hazırladıkları gazete, dergi, tiyatro metni gibi yazılarda kendilerini daha etkin gösterebilirler. Doğru anlaşılabilme adına kendi yazdığı metinde noktalama yanlışı yapmamaya daha çok gayret göstererek çalışmasını sahiplenir ve arkadaşlarına da örnek olabilir. “Yazılı anlatımın özendirici olması için okul gazetelerinin, kültür ve edebiyat kulüplerinin, tiyatro kulüplerinin işlerliği çok önemlidir. Yazım ve noktalama kurallarına uyan, yazısında biçim kurallarını düzgünce uygulayan öğrenciler okul önünde ödüllendirilerek teşvik edilmelidir” (Metin, 2012, p.211).

Noktalama işaretleri kullanımının öğrencilerde alışkanlık hâline gelmesinde en önemli konulardan biri öğrencilere kitap okuma alışkanlığının kazandırılmasıdır. Öğrenci, sesli okuma çalışmalarıyla noktanın olduğu yerde duracak, virgülün olduğu yerde nefes alacak metni vurgu ve tonlamalara göre okuyacaktır. Sessiz okuma çalışmalarında ise yine bürünsel özelliklere dikkat ederek okuyacak ve yazıda anlatılmak isteneni daha rahat anlayacaktır. “Öğrencilerin sıklıkla yaptıkları akıcı

okuma hataları, okurken vurgu ve tonlamalara dikkat etmeme, düzeyine uygun sürede okuyamama, gereksiz duraklamalar yapma, gereksiz dönüşler yapma, noktalama işaretlerine dikkat etmeme şeklinde görülmüştür” (Sidekli, 2010, p.572).

Okuma materyallerinden olan gazetelerde noktalama yanlışlıklarına sıklıkla rastlanılmaktadır. Gazetelere belirli bir ölçüt konulursa bu sorun ortadan kalkacak ve insanlar, en çok okudukları okuma materyallerinde yerinde kullanılan noktalama işaretlerine karşı göz aşinalığı kazanmış olacaklardır. “Gazete yazarlarının dilbilgisi, imla, noktalama, paragraf hataları sayıları alt başlıklarıyla birlikte yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin kullanımında yazarlar arasında bir birlik olmadığı vurgulanmıştır” (Yıldız, 2002, p.18).

Yalnızca Türkçe ile alakalı kitaplarda, sözlüklerde, kılavuzlarda değil bütün ders kitaplarında noktalama işaretleri ile ilgili tutarsızlıklar olabilmektedir. “Kullanılan noktalama işaretlerinde birçok yanlış yapılmıştır. Hatta kitaplar kendi içlerinde bile çelişmektedir. Kitapların farklı sayfalarında aynı tümcelere yer verilmesi ve her defasında farklı noktalama işaretlerinin kullanılması göze çarpmaktadır.” (Erol ve Kıroğlu, 2012, p.171).

1.6 İlgili Araştırmalar

Türkiye ve yurt dışında noktalama işaretleriyle ilgili hem öğretmenler hem öğrencilerin katılımıyla gerçekleşen birçok araştırma vardır.

1.6.1 Türkiye’de yapılan araştırmalar

Erdem (2007), araştırmasında ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarına ulaşma düzeyini belirlemek amacıyla dokuzuncu sınıf Dil ve Anlatım ders kitabından seçilen metinler, kurallara uymayan şekliyle verilerek öğrencilerden bu metinleri kurallara uygun hale getirmeleri istenmiştir. Ayrıca, öğrencilere Türk Dili ve Edebiyatı dersine yönelik tutumlarını ölçmek için geliştirilen, Likert tipi beş dereceli tutum ölçeği de uygulamıştır. Verilerin incelendiğinde, bilişsel alanın, bilgi ve kavrama düzeyinde yeterli bilişsel farkındalığa sahip olmayan öğrencilerin, hem yazım hem de noktalama kurallarını uygulama düzeyinde yetersiz kaldığını görmüştür.

Ergin (2009), araştırmasını drama yönteminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini etkin ve doğru kullanımına ne ölçüde katkı sağladığını tespit etmek amacıyla yapmıştır. Araştırma örneklemini 30’u deney, 30’u kontrol grubu

olmak üzere 60 öğrenciden oluşturmaktadır. Her iki gruba da noktalama işaretleri ile ilgili ön test uygulamıştır. Deney grubuna konuyu drama yöntemi ile anlatmış, kontrol grubunu ise süreç içinde serbest bırakmıştır. Araştırma bulgularına göre noktalama işaretlerinin kullanımı konusunda öğrencilerin öğrenme düzeylerinde drama ile işlenen derslerde grubun lehine anlamlı bir fark bulmuştur. Bundan yola çıkarak 8. sınıfların Türkçe dersinde dil bilgisi konularının öğretiminde drama yöntemi kullanılmasının öğrencilerin öğrenme düzeylerini olumlu yönde etkileyeceği sonucuna varmıştır.

Kırbaş (2010), araştırmasında İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarında yaptıkları yazım, noktalama kurallarının uygulanması ve plânlama hatalarını tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarının öğrenim gördükleri okul, cinsiyet, babanın eğitim durumu, annenin eğitim durumu, kitap okuma alışkanlığı, kitap okuma türü gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini tespit etmiştir.

Kara (2010), araştırmasında, 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi çalışma kitaplarını yazım, noktalama ve dil bilgisel becerileri kazandırmak bakımından incelemiştir. Araştırmanın sonucunda birçok açıdan yenilikler içeren Yeni Türkçe Öğretim Programının uygulama boyutundaki olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya çıkarmaya çalışmış ve tespit edilen olumsuzluklarla ilgili önerilerde bulunmuştur.

Karabuğa (2011), araştırmasında Türkçe öğretmeni adayı birinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını kullanabilme düzeylerini incelemiştir. Araştırmasında, nicel ve nitel araştırma yöntemi kullanmıştır. Verilere ulaşmak için doküman inceleme tekniği; verileri incelemek için nicel araştırma teknikleri kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlere göre öğrenciler, ana dili derslerine karşı yeterli ilgi göstermemektedirler. Bu durum, öğrencileri öğretimin her kademesinde dilin işleyişiyle ilgili kurallara karşı ilgisiz kılmaktadır. Bu konuda öğretmenlerin, öğretim sürecinde çoğunlukla sunu ve çözümleme yöntemlerini kullandığını belirlemiştir.

Acar (2011), araştırmasını Ortaöğretim 9. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri ve yazım kurallarını kullanma düzeylerini belirlemek ve karşılaştırmak, gelişmenin hangi düzeyde olduğunu tespit etmek amacıyla yapmıştır. Çalışma için altmış 9. sınıf öğrencisine ve altmış 11. sınıf öğrencisine ikişer kompozisyon yazdırmıştır. İlk kompozisyonlarında herhangi bir uyarı yapmamıştır. Öğrenciler, kompozisyonlarının noktalama işaretleri ve yazım kuralları ile ilgili bir araştırma için

kullanıldığını bilmeden yazmışlardır. İkinci kompozisyonda ise özellikle noktalama işaretleri ve yazım kurallarına dikkat etmelerini istemiştir. Buna göre sözlü notu vereceğini vurgulamıştır. Böylelikle bilinçli durumlarda, yapılan yanlış sayılarının azalıp azalmayacağını gözlemiştir. Ayrıca öğrencilerin bu konudaki başarılarına etkisinin olup olmadığını tespit etmek için onlara kitap okuma, süreli yayın takibi, düzenle yazma çalışması yapma, yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin gerekliliği ile ilgili sorular yönelmiştir. Bu uygulama sonucunda öğrencilerin kuralların gerekliliğine inanmalarının ve düzenli okuma-yazma çalışmaları yapmalarının noktalama işaretleri ve yazım kurallarını kullanma başarı düzeyine etkisini değerlendirmiştir.

Öztürk (2012), araştırmasında dil kullanımı bakımından öğrencilerine model olması açısından ilköğretim ikinci kademe okullarında görev yapan öğretmenlerin yazılı sınav kâğıtlarında noktalama işaretlerini doğru kullanım düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Betimsel nitelikte olan bu araştırmanın evrenini Mersin iline bağlı Erdemli ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler; örneklemini ise Akdeniz İlköğretim Okulu, Alata İlköğretim Okulu, Yeşilyurt İlköğretim Okulu ve Tömük Hacı Recep Yaşa İlköğretim Okulunda görev yapan 22 tane öğretmen (Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve İnkılâp Tarihi branşlarında) oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde, öğretmenlerden toplanan 2010-2011 Eğitim-Öğretim Yılı'na ait ikinci dönem ikinci yazılı sınav kâğıtlarını, Türk Dil Kurumunun hazırladığı en son yazım kılavuzu dikkate alınarak yazım kuralları yönünden incelemiştir. Uygulamada en başarılı olunan noktalama işareti % 84, 5'lik oranla soru işareti olmuştur. Bunu sırasıyla iki nokta, nokta, kısa çizgi, yay ayraç, virgül, kesme işareti izlemekte olup en başarısız olunan noktalama işareti ise % 64,4 ile tırnak işaretidir. Fakat genel itibarıyla %60'ın üzerinde bir başarı durumu olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Arı ve Keray (2012), araştırmasında 2010-2011 eğitim öğretim yılında 208 sekizinci sınıf öğrencisine yedi noktalama işareti ve bu işaretlerle ilgili toplam yirmi kural ile doğru uygulayabilmelerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada tarama modeli kullanmışlardır. Sekizinci sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini uygulayabilmede başarı düzeyini belirlemek için araç olarak dört farklı test kullanmışlardır. Dört farklı testten oluşan araştırma sonuçlarına göre doğru cevapların en fazla olduğu testin çoktan seçmeli, en az olduğu ise dikte uygulaması olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrenciler erkeklere

göre daha fazla doğru cevap vermişlerdir. Dershaneye giden öğrenciler, dershaneye gitmeyen öğrencilere göre daha fazla doğru cevap vermişlerdir. Öğrencilerin uygulamada en fazla doğru cevap verdikleri işaret soru işareti, en az doğru cevap verdikleri işaret ise noktalı virgüldür.

Özkara ve İzci (2013), araştırmalarında İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersinin Öğretim Programında yer alan noktalama işaretleriyle ilgili kazanımları uygulama düzeyleri ile okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek istemişlerdir. Araştırmada İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ve noktalama işaretlerinin uygulama düzeylerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeyini Belirleme Metni” kullanmışlardır. Araştırmanın verilerinin analizinde t-testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Ki-Kare testi uygulamış, bulguları frekans ve yüzdelik olarak ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutum düzeyleri ile virgül, ünlem, parantez ve denden işaretlerini kullanım düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, noktalama işaretlerinin doğru kullanımıyla katılımcıların cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu görmüşlerdir.

Maden (2013), araştırmasında aktif öğrenme tekniklerinin 6. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarını öğrenmedeki başarılarını ve derse karşı tutumlarını üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucu olarak aktif öğrenme tekniklerinin 6. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarına yönelik akademik başarıları ve derse karşı tutumları üzerinde geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

1.6.2 Yurtdışında yapılan araştırmalar

Calkins (1979), 3. sınıf öğrencilerle noktalama işaretlerinin kullanımı ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Araştırması için iki farklı 3. sınıf öğrenci grubunu incelemiştir; bir grup öğrenciye derslerinde noktalama işaretini uygulayarak ve yoğun bir şekilde metinler yazdırarak kullanmıştır ve diğer öğrenci grubu noktalama işaretleri kurallarını uygulamadan tek başına öğrenmişlerdir. Birinci grup öğrenci noktalama işaretleri kullanımı hakkında geniş bilgiye sahip olurken ikinci grup öğrenci hangi işaretleri ne amaçla kullandıklarını anlayamamışlardır. Noktalama işaretlerinin bir metnin okuma hızını ve duraklama sayısını etkilediğini anlayan ilk grup öğrenciler

ayrıca daha yüksek seviyede metin yazabilmek için bu noktalama işaretlerinin önemli olduğunu da anlamışlardır. Lucy McCormick, ikinci grup öğrencilerin, bu konulara eksik bilgi ve deneyimlerden dolayı hâkim olamadıklarını kanıtlamıştır. Yazar, bu araştırması ile genel anlamda çocukların dil bilgisi kurallarını içinde bulunduğu çevre ve koşullarda öğrendikleri takdirde daha iyi kavrayacaklarını göstermiştir.

Catach (1980), yaptığı çalışmada noktalama işaretlerinin kullanımını dilbilimsel açıdan incelemiştir. Çalışma neticesinde, noktalama işaretlerini her ne kadar “yeni bir konu” olarak işledi ise de, aynı zamanda “unutulmuş bir konu” olduğunu da irdelemiştir. Bu bağlamda gerek Yunan dilbilimcilerin gerekse de Ortaçağ yazarlarının noktalama işaretlerine gösterdiği özel ilgi önemli bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır.

Ferreiro & Teberosky (1982), yaptıkları çalışmada çocukların noktalama işaretlerine dair algılarını irdelemişlerdir. Çocuklar üzerinde yapılan incelemelerde, çocukların zihinsel olarak noktalama işaretlerini ilk defa ayırt edebilmelerinin göstergesi olarak, noktalama işaretlerinin bir harf olmadıklarını ifade etmelerini kabul etmektedirler. Çalışmalar esnasında, çocukların noktalama işaretlerini “çubuk” ya da “benek” olarak tanımlamasının noktalama işaretlerini görsel bir obje olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu bağlamda harflerin bir şey ifade etmek üzere kullanılan öğeler olarak kullanılırken noktalama işaretlerinin ise, sessiz işaretler olduğu tespit etmektedirler.

Quirk et al (1985), yaptığı çalışmada noktalama işaretlerinden virgülün kullanımını istatistikî veri kullanarak irdelemiştir. Bu çalışma bağlamında elde edilen bulguların sonucunda ise, kurallarla belirlenmiş bir sistematikten ziyade insan eğilimlerinin noktalama işaretlerinin kullanımı hususunda daha ön planda olduğu tespitini yapmıştır. Bu bulgular doğrultusunda noktalama işareti kullanımının söz bilimsel düşüncelerden ziyade dilbilgisi kurallarına bağlanmasının oldukça abartılı bir görüş olduğu ifade etmektedir.

O’Connell ve Kowal (1986), Alman radyo programlarında vaaz veren kişilerin noktalama işaretlerinin duraklama amaçlı kullanımını araştırmışlardır. 4 farklı radyo konuşmacılarının toplam 20 vaazlarını analiz ederek, noktalama işaretlerinin duraklama sayısını ve süresini önemli bir ölçüde etkilediğinin altını çizdiler. Sözlü okumalarda noktalama işaretleri duraklama süresini %91 oranında etkilediğini ve duraklama sayısını %84 oranında etkilediğini bu araştırma sayesinde

kanıtlamışlardır. Noktalama işaretinin türüne göre duraklama süresi ve sayısı değişiklik gösterebilmektedir. Bu araştırmanın bir diğer bulgusu ise, virgül işaretinin her konuşmacı tarafından farklı kullanıldığıdır; bazı konuşmacılar metinde yer alan bir virgül işaretini duraklama yapmak için kullanırken, farklı bir konuşmacı virgül işaretinde duraklama yapmamayı tercih etmiştir. Bu, tamamen konuşmacıların kendilerine has okuma tarzlarına bağlanmıştır.

Chafe (1988), makalesinde noktalama işaretleri ve nazım sanatı arasında olan ilişkiye değinerek, yazı dilinde bazı gizli veya belirgin olmayan şiirsel algıların noktalama işaretlerine bağlı olarak ortaya çıktığını vurgular. Yazar ve okur bu noktalama işaretleri sayesinde farklı şiirsel algılar tecrübe eder. Bu tecrübenin daha anlaşılır olması için iki farklı yöntem kullanılabildiğini ifade eder: 1. yazılı metni yüksek sesle okumak ve 2. mevcut noktalama işaretlerini yok sayarak metni farklı işaretlerle yeniden yazmak. Wallace Chafe, makalesinde farklı yazarların birbirinden farklı yazı stillerini inceler ve incelediği bu metinlerin okurlar için ne oranda şiirsel olduğunu anlamaya çalışır. Altını çizdiği konulardan biri ise şiirsel hayal gücünün varlığının iyi bir yazar olabilmek için ne kadar önemli olup olmadığıdır.

Dawkins (1995), noktalama işaretlerinin yazımın mekaniklerinden yalnızca bir tanesi olduğunu belirtmekte ve çoğu zaman yeterince doğru kullanılmadığında sorunlar yaşandığını tespit etmektedir. Bu bağlamda, ders kitaplarında dahi noktalama işaretlerinin tam olarak yerinde kullanılmadığını belirten yazar, iyi yazarların da bu konuda eksiklikleri olduğunu tespit etmektedir. Noktalama işaretlerinin kullanımının doğru yapılabilmesi için ise, yazar mevcut dilbilgisi kurallarında zayıf bir şekilde tanımlanmış kurallar yerine söz bilimsel bir sistemi önermektedir.

Hill ve Murray (2000), noktalama işaretlerinin okurun bir metni okurken yaptığı göz hareketleri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Genel anlamda bir metinde kullanılan noktalama işaretlerinin bu metni okuyan kişinin okuma kabiliyetini etkilediği artık bilinmektedir; fakat noktalama işaretlerinin bir okurun göz hareketlerini de etkilediği oldukça yeni bir bulgudur. Bu araştırmayı yapabilmek için Robin L. Hill ve Wayne S. Murray, farklı kişilerin noktalama işaretleri bulunan ve bulunmayan metinleri okurken yaptıkları göz hareketlerini incelediler. Noktalama işaretlerinin kullanımı ve kelimelerin arasında bulunan fazlaca boşluğun okurun göz hareketleri üzerinde aynı etkiyi yarattığını bulmuşlardır. Okuma süresi üzerinde herhangi bir etki bulunmamıştır ve her okurun noktalama işareti kullanımından bağımsız olarak farklı okuma hızlarına sahip olduğunu tespit edilmişlerdir.

1.7 Problem durumu

Türkçe öğretimi, okul öncesi dönemde drama etkinlikleri, resimli kitapları inceleme, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları vb. faaliyetlerle başlayıp, ilkokulda okuma-yazma öğretimi ile devam eden ve ortaokulun son sınıfını da içine alan uzun bir süreci kapsar. Bu süreçte, dört temel dil becerisinin yanında, görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazandırılmasına yönelik çalışmalarda noktalama işaretleri ve öğretimine yeterli derecede yer verilmediği bilinmektedir. Sosyo-kültürel unsurlar göz ardı edilerek, yer yer ithal yaklaşımlarla hazırlanan öğretim programları, eğitimcilerin noktalama işaretlerini bilme, kullanma ve uygulamadaki eksiklikleri, teknolojik gelişmelere bağlı olarak salt iletişim mihrakında dönen noktalama işaretlerinin ayrıntı olarak görüldüğü İnternet ortamı yazışmaları vb. sebeplerle, yazının bürünsel özelliği niteliğindeki noktalama işaretleri ikinci plana atılmıştır. Noktalama işaretleri, bu durumun aksine, yazının anlaşılmasını kolaylaştırmak, okuyucunun daha rahat okumasını sağlamak ve iletilmek istenen duygu ve düşüncüyü etkin bir şekilde verebilmek için önemli ve üzerinde durulması gereken anlamlı izler olarak düşünülmelidir. “Dil bilgisi çalışmalarında üzerinde fazla durulmayan konulardan biri de noktalama. Trafik kurallarının sağlıklı ulaşımı sağladığı gibi anlatımın sağlıklı gerçekleşebilmesi için de noktalama işaretlerine ihtiyaç duyulduğu, öğrencilere kavratılmalıdır. Noktalama işaretlerinin olmadığı bir anlatımda sağlıklı bir iletişim olmaz ve iletişim sorunları ortaya çıkar” (İşcan ve Kolukısa, 2005, p.302).

1.8 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin (1-5. sınıflar) Türkçe Öğretim Programlarında yer alan kazanımlarını işlevlerine uygun olarak kullanabilme yeterliliklerini farklı etkinliklerle ortaya koymaktır.

1.9 Araştırmanın Önemi

Türkiye’de 2005 yılından sonra yapılandırmacılık yaklaşımıyla birlikte öğrencilerin kendi deneyimleriyle bilgileri anlamlı hale getirdikleri öğretim anlayışı benimsenmeye çalışılmaktadır. Buna rağmen hâlâ eski yaklaşımlarda bulunan, öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımından ziyade teorik bilgilerle konuların öğretilmeye çalışılması okulda öğrenilen bilgilerin hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır. “Yazım, noktalama ve dil bilgisi becerilerinin kazandırılması,

doğru ve etkili kullanımı konusunda yaşanan problemlerin temelinde geleneksel bir öğretim etkilidir. Kurallar arasına sıkışmış bir öğretim süreci içerisinde bu beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğretim ilkelerine göre öğrenci okuyarak, yaparak öğrenebilir ve öğrendikleri ancak bu şekilde kalıcı olabilir“ (Kara, 2010, p.148). Noktalama işaretlerinin öğretimi sürecinde öğrencilerin daha çok rol aldıkları aktif öğrenme teknikleri kullanmak öğrenmeyi kolaylaştırabilmektedir. “Ezberci, kalıpların dışına çıkamayan bir ana dili eğitiminden ziyade aktif katılımı, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi ön plana çıkaran yaklaşım, yöntem ve teknikler ile yazım ve noktalama kurallarının öğretimi Türkçe öğretimi alanı için önem arz etmektedir” (Maden, 2013, p.8-9).

Noktalama işaretlerinin öğretiminin öğrencilerin seviyelerine ve ihtiyaçlarına göre düzenlenip sistemli ve planlı olması önemli görülebilmektedir. “Öğrencilerin davranışları kazanmalarını sağlamaya dönük yapılan çalışmalar da yeterince doğru, gereksinimlere ayarlı, planlı ve sonuçları kontrol edilebilir nitelikte olmalıdır” (Yıldız, 2002, p.10)

1.10 Problem Cümlesi

Araştırma problemi, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerindeki yeterlilik düzeyleri nedir? Bu ana probleme dayalı olarak belirlenen alt problemler aşağıdaki gibidir.

1.10.1 Alt problemler

- 1.Öğrencilerin yazı yazarken noktalama işaretlerini kullanma farkındalığı nedir?
2. Öğrencilerin yazı yazma becerilerinde noktalama işaretinin önemi nedir?
3. Öğrencilerin noktalama işaretlerini işlevine uygun olarak kullanabilme düzeyleri nasıldır?
4. Öğrencilerin hangi noktalama işaretlerini kullanmada daha fazla sorunlar yaşayabilmektedir?
5. Öğrencilerin noktalama işaretlerini ayırt etme düzeyleri nasıldır?

1.11 Sayıtlar

1. Araştırmada öğrencilere araştırma sırasında uygulanan sınıf içi etkinliklerdeki ölçme araçlarına samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılacaktır.

2. Araştırma için geliştirilen veri toplama araçları, araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak niteliktedir.

1.12 Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2014/2015 ğretim yılında İstanbul İli, Avrupa yakası sınırları içerisinde bulunan Kkekmece Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İlkokul 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Araştırma 10 hafta 20 ders saati ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, deseni, çalışma grubu, ölçme aracı, etkinliklerin tasarlanması, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve inandırıcılık ve aktarılabirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretim programında yer alan noktalama işaretleri kazanımlarını işlevlerine uygun olarak kullanabilme yeterliliklerini başarı durumu gözetmeksizin farklı etkinliklerle ortaya koymak amaçlandığı için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. “Durum çalışması, durumun sınırlanması, araştırma olgusunun belirlenmesi, veri setinin araştırılması, bulguların oluşturulması, yorumların yapılması ve sonuçların yazılması aşamalarını içerir” (Arap, 2015, p.58). Noktalama işaretlerinin öğretiminde karşılaşılan güçlükler, öğrencilerin anlama zorlukları, anladıklarını uygulamaya geçirmemeleri gibi nedenlerden dolayı farklı etkinlikler tasarlanmış ve durum çalışmasıyla tespitler yapılmıştır.

2.2 Çalışma Grubu

Nitel çalışmalarda evren ve örneklem kullanılmayacağından bu çalışmada 20 öğrenciden oluşan çalışma grubu oluşturulmuştur. Ayrıca yapılan çalışmada bir örneklem üzerinden evrene genelleme yapılmaması da çalışma grubu oluşturulmasının nedenleri arasındadır.

Çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre öğrencilerin;

1. İlkokul dördüncü sınıf öğrencisi olmaları,
2. Etkinliklere katılmada gönüllü olmaları,
3. Başarı durumlarının birbirinden farklı olduğu heterojen bir grup olmaları,
4. Yaşlarının aynı olması.

Bu ölçütlere göre çalışma grubuna 10 kız, 10 erkek öğrenci seçilmiştir. Bu öğrenciler İstanbul ili, Küçükçekmece ilçesi, İlkokul 4. sınıf öğrencileridir.

Öğrencilerin kimlikleri gizlilik esasına göre düzenlenmiş olup kodlama yöntemi uygulanmıştır. Buna göre erkek öğrenciler E1, E2, E3... şeklinde kodlanırken, kız öğrenciler ise K1, K2, K3... şeklinde kodlanmıştır.

2.3 Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak, katılımcı gözlem, video kaydı, öğrenci etkinlik dosyaları kullanılmıştır.

2.3.1 Katılımcı gözlem

Katılımcı gözlem araştırmacı sınıf öğretmeni tarafından yapılmıştır. Katılımcı gözlemlerde araştırmacı öğretmenin öğrencilerle birlikte rol alması, etkinliklerin hem düzenli olmasını hem de öğrencilerin kontrol edilmesini sağlamıştır. Bu görev yapılırken tarafsızlık ilkesi gözetilmiştir. “Katılımcı gözlemlerde, gözlemci gözlenen etkinliklerin düzenli katılımcısıdır ve onun rolü katılımcı ve gözlemci olmak üzere ikilidir ve diğer katılanlar tarafından bilinmez” (Balcı, 2010, p.198).

2.3.2 Etkinlik Formları

Ölçme aracı geliştirilirken Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (İlköğretim 1-5. sınıflar) Türkçe öğretim programındaki kazanımlardan yola çıkılarak İlkokul 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan süreçte olan kazanımlar tespit edilmiştir. Bu doğrultuda noktalama işaretlerinin bu kazanımlara göre işlevleri oluşturulmuştur.

Etkinlikler tasarlanırken 1-5. sınıflar Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlara göre oluşturulan işlevler, basitten karmaşığa, kolaydan zora olacak şekilde etkinliklere dağıtılmıştır. Öğrencilerin başarılarını ölçmek esas alınmadığından öğrencilere ek çalışmalar yaptırılmamıştır. Öğrencilerin noktalama işaretinin bir işlevini bir etkinlikte doğru kullanabilirken başka bir etkinlikte yanlış yapma eğilimleri üzerine durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Uygulayıcıya göre belirlenmiş noktalama işaretleri işlevlerinin etkinlik adlarına göre sayıları verilmiştir. Öğrencilerin doğru ve yanlış yapma oranları hesaplanırken bu tablodaki sayılar esas alınmıştır. Kazanım ve belirtilen ölçütler çizelge 2.1’de yer verilmiştir.

Çizelge 2.1: Etkinliklerde Olması Gereken Noktalama İşareti İşlevlerinin Dağılımı

N.i.	NOKTA			VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	UNLEM İŞARETİ		KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ	TIRNAK İŞARETİ	PARANTEZ İŞARETİ	KESME İŞARETİ			
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3			3.1	4.1	5.1	5.2					6.1	6.2	7.1	8.1
Kah.	7			2				1		1			4							
B.E.	1	1	1					1		1	1	1								
S.A.		2			1		1	1		1		1	1	1	1	1				1
K.K.							1	1	1	1			1		1	1	1	1	1	1
F.Y.D.	7	3	2	3	2	1	1	6	1	2	2	1	6	2	6	1	2	1	2	2
B.B.N.G.	3	2	2	4	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1
Ku.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
E.H.	55	3	5	5	4	1	1	3	1	0	4	1	4	2	2	1	9	1	1	1

Not: boş bırakılan işlevler o etkinlikte ölçülmeyen işlevlerdir.

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar

E.H.: Elifin Hayatı etkinliği

Ku.: Kuklalar etkinliği

B.B.N.G.: Bilin Bakalım Ne Gelir? etkinliği

F.Y.D.:Fıkralarda Yanlış Düzeltme etkinliği

K.K.: Karikatürleri Konuşurma etkinliği

S.A.:Sözcük Avı etkinliği

B.E.: Balon Eşleştirme etkinliği

Kah.: Kahvaltı Etkinliği

N.İ.: Noktalama İşaretleri

1.1: Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3: Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1: Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2: Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3: Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.1:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1:Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.1:Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.

6.2:Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1:Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.

9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1: Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1: Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanır.

11.2: Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3: Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çalışmada tasarlanan ölçütlü etkinliklerin uygulama süreci ve uygulama amaçları şu şekilde açıklanabilir:

1. Etkinlik: Kahvaltı

Bu etkinlikten kısa bir hikâyede ([Ek B, Çalışma-1](#)) parantez içleri boş bırakılarak noktalama işaretleri bulunması istenmiştir. Etkinliğin amacı, öğrencilerin belli olan yerlere noktalama işaretlerini yerleştirmelerini sağlamaktır. Etkinliğin işleniş süreci aşağıdaki gibidir:

Öğrencilere “Kahvaltı” başlıklı kısa hikâye olan çalışma kâğıtları dağıtılır. Bir ders süresi boyunca öğrenciler, boş parantez içlerine kendilerine göre uygun gördükleri noktalama işaretlerini yerleştirir. Öğrencilerin boş bir parantez bırakmamasına özen gösterilir.

2.Etkinlik: Balon Eşleştirme

Balon eşleştirme ([Ek B, Çalışma-2](#)) etkinliğinde örnek cümle verilmeyip dört tane noktalama işaretinin birden fazla işlevi sorgulanmaya çalışılmıştır. Buradaki amaç, öğrencinin bir noktalama işaretinin birden çok işlevinin olduğunu ve işlevin hangi noktalama işaretine ait olduğunu bulabilmesidir. Böylece öğrenci hem işlevleri

noktalama işaretleriyle eşleştirecek hem de bir noktalama işaretinin birden fazla işlevi olacağını kavrayacaktır. Etkinliğin uygulanışı aşağıdaki gibidir:

Öğrencilere balonların ve noktalama işaretlerinin olduğu çalışma kağıtları dağıtılır. Öğrencilerden verilen işlevlerin verildiği balonlardan ok çıkararak aşağıdaki noktalama işaretleriyle eşleştirmeleri istenmiştir. Burada ünlem işareti ve işlev balonları sarı, kısa çizgi ve işlev balonları yeşil, nokta ve işlev balonları mavi, soru işareti ve işlev balonları öğrenciler tarafından kırmızıya boyanması istenmiştir.

3. Etkinlik: Sözcük Avı

Sözcük avı (Ek B, Çalışma-3) etkinliğinde on bir farklı noktalama işaretinin birer işlevi yazılmıştır. Hepsinin altına da işlevlerle ilgili örnek cümle veya kelime noktalama işaretleri verilmeden yazılmıştır. Amaç, öğrencilerin ölçütlere dayanan güdümlü bir etkinlikle öğrencilerin noktalama işaretlerini bulup bulamayacağını tespit etmektir.

Öğrencilere noktalama işaretlerinin birer işlevinin olduğu maddeler, örnek cümleler ve sözcük avı bulmacasının yer aldığı çalışma kâğıtları dağıtılır. Her maddenin yanında parantez işareti içinde verilen renkler vardır. Öğrencilerin maddede ve örnek cümlede verilen işlevin hangi noktalama işaretine ait olduğunu bulmaları ve çalışmada yer alan sözcük avı bulmacasında maddenin yanında bulunan renge göre boyamaları istenmiştir. Bütün noktalama işaretleri boyandıktan sonra ortaya çıkan kelimelerden noktalama işaretleriyle ilgili paragraf ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerden çalışma kâğıtlarına bu paragrafı yazmaları istenir.

4. Etkinlik: Karikatürleri Konuşurma

Karikatürleri konuşurma (Ek B, Çalışma-4) etkinliğinde karikatürler ve konuşma balonları vardır. Konuşma balonlarının içi boştur ve karikatürlerin üzerinde bulunan noktalama işaretlerine göre öğrenciler tarafından doldurulacaktır. Bu etkinlikteki amaç, önceden hiçbir işlev ve örnek cümle verilmediği halde öğrencinin verilen noktalama işaretinin hangi işlevine uygun şekilde cümle oluşturduğudur. Ayrıca noktalama işaretini kendi cümleleriyle doğru bir şekilde kullanıp kullanmadığıdır.

Öğrencilere bir problem durumu ve altı tane karikatürün ve karikatürlere ait konuşma balonlarının bulunduğu çalışma kâğıtları dağıtılır. Bu problem durumuna göre öğrencilerden karikatürlerin üzerinde bulunan noktalama işaretlerine göre çözüm yolu bulmaları istenir. Öğrenciler çözüm yollarını karikatürlerin üzerindeki

konuşma balonlarına onları kendi cümleleriyle konuşturarak yazarlar. Bu etkinlikte sadece noktalama işareti verildiğinden öğrenciler cümlelerini yazarlarken serbest bırakılmıştır. Böylece öğrencinin hem oluşturacağı özgün cümle hem de noktalama işaretini cümlede uygun kullanıp kullanmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

5. Etkinlik: Fıkralarda Yanlış Düzeltme

“Fıkralarda Yanlış Düzeltme” ([Ek B, Çalışma-5](#)) etkinliğinde beş tane fıkra vardır. Burada her fıkrada yanlış verilmiş olan noktalama işaretleri vardır. Bunun yanında daha güdümlü olmaması adına doğru verilen noktalama işaretleri de vardır. Bu etkinlikteki amaç, öğrencinin hem yanlış verilen noktalama işaretini tespit edip edemediğini hem de tespit ettiyse yanlış noktalama işaretlerinin yerine doğrusunu yazıp yazmadıklarını kontrol etmektir. Doğru verilen noktalama işaretini de doğru olduğunu bilip bilmediğini tespit etmektir.

Öğrencilere altı tane fıkranın yer aldığı çalışma kâğıdı dağıtılır. Fıkralarda yanlış verilen noktalama işaretleri öğrenciler tarafından çalışma kâğıtlarının üzerinde renkli kalemlerle doğrularını yazmaları istenir. Doğru verilen noktalama işaretleri de vardır. Hangi noktalama işaretlerini düzeltecekleri belli değildir. Böylece şans başarısı da azaltılmış olur.

6.Etkinlik: Bil Bakalım Ne Gelir?

Bu etkinlikte ([Ek B, Çalışma-6](#)) Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer alan on bir noktalama işareti ve onlara ait on dokuz tane işlev sorgulanmaya çalışılmıştır. Çoğunlukla örnek cümleler üzerinden sorulan bu etkinlikte amaç öğrencilerin noktalama işaretini yerleştirirken gerçekten bilinçli bir şekilde yerleştirip yerleştirmediklerini tespit etmektir. Bu amaçla öğrencilerden noktalama işaretlerini yerleştirdikten sonra boşluklara o noktalama işaretini neden yerleştirdiklerini boş bırakılan yerlere yazmaları istenmiştir.

Sınıfa kısa cevaplı soruların olduğu bir çalışma getirilir. Şimdiye kadar yaptıkları etkinliklerin de katkısıyla öğrencilere bu kısa cevaplı sorular sorulur. Nereelerde yanlış algıladıkları, görsellerle noktalama işaretlerini nasıl ilişkilendirdikleri öğrenilmeye çalışılır. Ayrıca noktalama işaretlerini neden yerleştirildiği de sorgulanarak şans başarısı azaltılmaya çalışılmıştır. Böylece öğrencilerin kapsamlı olarak noktalama işaretleri yeterlilikleri saptanmış olur.

7.Etkinlik: Kuklalar

Bu etkinlikte ([Ek B, Çalışma-7](#)) Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer alan on bir noktalama işareti ve onlara ait on dokuz tane işlev sorgulanmaya çalışılmıştır. Her işlevden sadece bir cümle yer almaktadır. Öğretmen tarafından parmak kuklalar konuşturularak cümlelerde hangi noktalama işaretlerinin geleceği öğrencilere buldurulmaya çalışılmıştır. Kuklalar konuşturulurken üzerinde bulunan noktalama işaretleri uygulayıcı tarafından kapatılmıştır. Bu etkinlikteki amaç, öğrencilerin yazıyı görmeden sadece vurgu, tonlama, durak gibi bürünsel özellikleri dikkate alarak öğrencilerin noktalama işaretlerini bulup bulamayacaklarını tespit etmektir. Ayrıca dikte yaptırılırken noktalama işaretlerini doğru yerlere yerleştirip yerleştiremeyeceklerini belirlemektir.

Sınıfa üzerlerinde noktalama işaretlenin olduğu parmak kuklalar getirilir. Öğrencilere bir form dağıtılır. Öğretmen getirdiği kuklaları noktalama işaretlerinin geldiği yerlere dikkat çekerek (vurgu, ton vs.) öğrencilere yazıları görmeden noktalama işaretlerini buldurmaya çalışır. Cümlelerin sıralamasına göre öğrenciler önlerindeki formda yer alan işlevlerin yanına kaçınıcı sıradaysa o sayıyı yazar. Aynı zamanda öğretmenin söylediği cümleler de bu noktalama işaretlerine uygun olarak dikte ettirilir.

8. Etkinlik: Elif'in Hayali

Bu etkinlikte ([Ek B, Çalışma-8](#)) Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer alan on bir noktalama işareti ve onlara ait on dokuz tane işlev sorgulanmaya çalışılmıştır. Bu etkinlikte hikayede hiçbir noktalama işareti bulunmadığı hâlde öğrencilerin noktalama işaretlerini doğru yerlere yerleştirmesi amaçlanmıştır.

Öğrencilere verilen bu çalışmada noktalama işaretlerinin verilmediği bir hikâyeye verilir. Noktalama işareti eksik olan yerler de parantez veya başka bir şekilde belirtilmez. Hikâyede noktalama işaretlerinin bütün işlevlerine yer verilmiştir. Burada amaç öğrencinin hikâyeyi okuyarak uygun yerlere uygun noktalama işaretini yerleştirmesidir. Öğrencinin noktalama işaretlerini farklı işlevleriyle kullanması amaçlanmıştır.

2.3.3 Kompozisyon çalışmaları

Çalışmada öğrencilerin güdümlü etkinliklerin yanı sıra hayal güçleriyle bir yazı oluştururken noktalama işaretlerini kullanımına ne kadar dikkat ettikleri tespit

edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin herhangi bir ölçüt olmadan serbest bir şekilde noktalama işaretlerine uygun olarak yazıp yazmadıklarını görmek amacıyla diğer etkinliklerden farklı olarak dokuzuncu ve onuncu etkinlikte kompozisyon yazmaları istenmiştir. Dokuzuncu ve onuncu etkinliğin uygulama süreci ve uygulama amacı şu şekilde açıklanabilir:

9. Etkinlik: Haydi, Mektup Yazalım!

Bu etkinlikte ([Ek B, Çalışma 9](#)) herhangi bir ölçüt bulunmamaktadır. Öğrenciler, hangi noktalama işaretini hangi işlevleriyle, kaç kere kullanacaklarını kendileri belirlemiştir. Bu etkinlikteki amaç, öğrencilerin bir ölçüte bağlı olmadan kendi hayal güçleriyle yazdıkları mektupta noktalama işaretlerini ne kadar doğru ve kaç tane yazdıklarını tespit etmektir. Ayrıca mektup yazma koşullarında bulunması gereken hitap sözü adres yazmada kullanılan noktalama işaretlerine öğrencilerin ne kadar uyacaklarını bulmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmada öğrencilere istedikleri birine mektup yazmaları istenir. Mektubu yazma kurallarına uygun olarak ve özellikle hitap kelimelerinden sonra ve adres yazarken hangi noktalama işaretlerinin kullanıldığı üzerinde durulur. Öğrencilerin düşüncesine bırakılan serbest mektup yazımında diğer noktalama işaretlerini de kendileri uygun yerde kullanmaya çalışırlar.

10. Etkinlik: Okuyorum, Gelişiyorum

Bu etkinlikte ([EK A, Çalışma 10](#)) herhangi bir ölçüt bulunmamaktadır. Öğrenciler, hangi noktalama işaretini hangi işlevleriyle, kaç kere kullanacaklarını kendileri belirlemiştir. Araştırmada iki tane ölçütsüz çalışmadan biridir. Bu etkinlikteki amaç, öğrencilerin bir ölçüte bağlı olmadan kendi hayal güçleriyle yazdıkları kompozisyonda noktalama işaretlerini ne kadar doğru ve kaç tane yazdıklarını tespit etmektir.

Bu çalışmada öğrencilerden kitap sevgisi konusunda giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin yer alacağı bir kompozisyon yazmaları istenir. Öğrenci hiçbir kurala bağlı kalmadan yazacağı için noktalama işaretlerini istedikleri yerlere kendileri yerleştirir.

2.3.4 Öğrenci ürün dosyaları

Çalışmada oluşturulan öğrenci ürün dosyalarında 20 öğrencinin 10 haftalık (20 saatlik) süreçte yer alan çalışma formları, kompozisyonları, mektupları ve tüm

etkinlikler 10 hafta boyunca biriktirilmiştir. Böylece öğrencilerin çalışmalarının düzenli bir şekilde kontrol edilmesi amaçlanmıştır.

2.3.5 Video kayıtları

Video kayıtları etkinliklerin doğal süreçte uygulanmasını engelleyebileceğinden her etkinlikte kullanılmamış sadece “Kuklaların Konuşturulması” etkinliğinde kullanılmıştır. Gizlilik esası gereği öğrenciler, çekimlerde yer almamış yalnızca öğretmen ve parmak kuklalar video kaydına alınmıştır.

2.4 Verilerin Analiz Edilme Süreci

Toplanan veriler birbiriyle ilişkilendirilerek yorumlanmış ve bununla ilgili ileriye yönelik tahminlerde bulunularak betimsel analizler yapılmıştır. Kodlama ve kategorilere ayırma yöntemiyle de verilerin arasındaki ilişki ortaya konularak içerik analizi tekniğinin kullanılması öngörülmüştür.

2.4.1 Betimsel Analiz

Bu çalışmada yapılan etkinliklerin sonuçlarının birbirleriyle ilişkilendirilmesi sonucu verilerin analiz edilmesi sürecine gidilmiştir. Noktalama işaretlerinin işlevleri ortak olarak belirlenen etkinliklerin bulguları ortak paydada birleştirilmiştir. Böylece öğrencilerin toplamda neyi, ne kadar yaptıkları ya da yapmadıkları gözler önüne serilmiştir. “Betimsel analiz dört aşamada gerçekleştirilir. Bunlar; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır” (Karadağ ve Gültekin, 2007, p.106).

2.4.2 İçerik Analizi

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır. “Verileri betimleme, sınıflandırma ve yorumlama döngüsünde kodları ve kategorileri oluşturma nitel veri analizinin merkezini temsil etmektedir (Creswell, 2013, p.184). Bu çalışmada elde edilen verilerden etkinliklerin özelliklerine göre şu şekilde kategoriler oluşturulmuştur:

1.Kategori: Öğrencilerin uygulamalarda noktalama işaretleri gelmesi gereken yerlerde boş bıraktıkları noktalama işaretlerini kapsar. Örneğin; eş görevli kelimeler arasına virgül kullanılmaması vb. Bu kategori oluşturulurken aşağıdaki işlevler esas alınmıştır:

1.1 Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

- 1.2 Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.
- 1.3 Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
- 2.1 Virgöl, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.
- 2.2 Virgöl, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.
- 2.3 Virgöl, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.
- 3.1 İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna kullanılır.
- 4.1 Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.
- 5.1 Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.
- 5.2 Ünlem işareti, seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.
- 6.1 Kısa çizgi, satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonunda kullanılır.
- 6.2 Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayıların arasında kullanılır.
- 7.1 Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.
- 8.1 Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile il arasında kullanılır.
- 9.1 Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözleri belirtmek için kullanılır.
- 10.1 Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.
- 11.1 Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.
- 11.2 Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
- 11.3 Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
- 2.Kategori:** Öğrencilerin cümlede gelmesi gereken noktalama işaretleri yerine yanlış kullanılan noktalama işaretlerini kapsar. Örneğin; soru işareti gelmesi gereken bir yerde ünlem işareti kullanılması vb. Bu kategori oluşturulurken aşağıdaki işlevler esas alınmıştır:
- 1.1 Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.
- 1.2 Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.
- 1.3 Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1 Virgöl, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2 Virgöl, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3 Virgöl, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.1 İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.

4.1 Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1 Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.2 Ünlem işareti, seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.1 Kısa çizgi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonunda kullanılır.

6.2 Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayıların arasında kullanılır. sayıların arasında kullanılır.

7.1 Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1 Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile il arasında kullanılır.

9.1 Tırnak işareti başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözleri belirtmek için kullanılır.

10.1 Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1 Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.

11.2 Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3 Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

3.Kategori: Öğrencilerin gereksiz yerlerde kullandıkları noktalama işaretlerini kapsar. Örneğin; cümlenin ortasında nokta kullanılması vb. Bu kategori oluşturulurken aşağıdaki işlevler esas alınmıştır:

1.1 Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

1.2 Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3 Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1 Virgöl, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2 Virgöl, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

- 2.3 Virgöl, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.
- 3.1 İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.
- 4.1 Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.
- 5.1 Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.
- 5.2 Ünlem işareti, seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.
- 6.1 Kısa çizgi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonunda kullanılır.
- 6.2 Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayıların arasında kullanılır. sayıların arasında kullanılır.
- 7.1 Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.
- 8.1 Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile il arasında kullanılır.
- 9.1 Tırnak işareti başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözleri belirtmek için kullanılır.
- 10.1 Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.
- 11.1 Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.
- 11.2 Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

2.5 İnandırıcılık ve aktarılabilirlik

Veri toplama araçları geliştirilirken çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla ilgili alanda beş uzmanın görüşüne başvurulmuştur. “Bir konu hakkında uzman kişilerden edinilen bilgi, elde edilen kanıt ve ileri sürülen açıklamalarla birlikte araştırmanın temel problemiyle ilişkilendirilir” (Tanrıöğen ve diğerleri, 2012, pp.9-10). Çalışmada etkinliklerin tamamında aynı yapıyı ölçmek amaçlandığı için ölçütler oluşturulurken somutlaştırma yoluna gidilmiştir. Ayrıca çalışmanın bütününde öznel yargılardan uzak sadece durum tespiti amaçlandığı için yapı geçerliği, uygulayıcının bulduğu sonuçları açık bir şekilde ortaya koyması ile iç geçerliği, sonuçların kurama genellenebilir özelliğinden dolayı çalışmanın dış geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. “Durum çalışmalarında yapı geçerliliğini arttırmanın yollarından biri birden fazla veri türünün veri toplama sürecinde kullanılması, toplanan verilere ilişkin bir kanıt zincirinin oluşturulmasıdır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, p.325).

Etkinliklerin uygulanması aşamasında güvenilirliğini arttırmak amacıyla katılımcı gözlem, video kayıtları, öğrenci ürün dosyasında bulunan çalışma formları kullanılmıştır. Etkinliklerin sürecinin belli bir zamana yayılması her hafta düzenli olarak yapılması da inandırıcılığı kanıtlayan unsurlar olarak gösterilebilir. Aktarılabirirliliği arttırmak amacıyla ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. “Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, p.140).

Durum çalışması süresince içerik analizinde yer alan kategoriler yapılması çalışmanın tutarlılığını arttıran unsurlardır. Ayrıca kategorilerde kazanımlara göre işlevlerin önceden belli olması, çalışmaya yinelenebilir bir özellik kazandırması açısından önemlidir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğrencilere uygulanan etkinlikler sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın problem durumu temel alınarak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Bulgularda öğrencilerin yazım yanlışları değiştirilmeden yazılmıştır.

3.1 Öğrencilerin Noktalama İşaretlerini Kullanımına Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanabilme becerilerini tespit eden bulgular ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

3.1.1 Kahvaltı etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte kısa bir hikâye verilip nokta, virgül, soru işareti, ünlem işareti, uzun çizgi işaretlerinin yalnızca birer işlevi öğrenciye buldurulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin bu işlevlere verdikleri doğru ve yanlış cevapların sayısı çizelge 3,1'de gösterilmiştir:

Çizelge 3.1: Kahvaltı Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ	Nokta		Virgül		Soru işareti		Ünlem işareti		Uzun çizgi	
	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y
İ	1.1.		2.1.		4.1.		5.2.		7.1.	
E1	7	0	2	0	1	0	1	0	4	0
E2	4	3	2	0	1	0	0	*	4	0
E3	6	1	2	0	0	1	0	1	4	0
E4	7	0	2	0	0	1	0	1	0	4
E5	7	0	2	0	1	0	1	0	4	0
E6	6	1	2	0	1	0	1	0	4	0
E7	7	0	2	0	0	1	0	1	4	0
E8	6	1	2	0	1	0	0	1	4	0
E9	5	2	2	0	1	0	0	1	4	0
E10	6	*	2	0	1	0	1	0	4	0
K1	7	0	2	0	0	1	0	1	4	0
K2	6	*	0	2	0	1	0	1	0	4
K3	7	0	2	0	1	0	1	0	4	0
K4	7	0	2	0	1	0	1	0	4	0
K5	7	0	2	0	1	0	0	1	4	0
K6	6	1	2	0	1	0	1	0	4	0

Çizelge 3.1(Devamı): Kahvaltı Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

K7	7	0	2	0	1	0	0	1	4	0
K8	7	0	2	0	1	0	1	0	0	4
K9	6	1	2	0	1	0	1	0	4	0
K10	7	0	2	0	1	0	1	0	4	0
∑	128	12	38	2	15	5	10	10	68	12
%	91,42	8,57	95	5	75	25	50	50	85	15

Not: Rakamlardan önce gelen “*” işareti öğrencilerin boş kullanımını göstermektedir.

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar:

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ:İşlevler

C:Cevaplar

D:Doğru

Y:Yanlış

∑: Toplam sayılar

%: Yüzde oranları

1.1: Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.

2.1: Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

Çizelge 3.1'e göre uygulayıcı tarafından verilen ölçüt sayılara göre öğrenciler, noktanın işlevine toplamda 128 doğru, 10 yanlış, 2 boş cevap vererek % 91,42'si doğru, %8,57'si yanlış ve boş; virgölün işlevine 38 doğru, 2 yanlış cevap vererek %95'i doğru, %5'i yanlış; Soru işaretinin işlevine 15 doğru, 5 yanlış cevap vererek %75'i doğru, %25'i yanlış; ünlem işaretinin işlevine 10 doğru, 9 yanlış 1 boş cevap vererek işlevin %50'si doğru, %50'si yanlış ve boş; uzun çizginin işlevine öğrenciler 68 doğru, 12 yanlış cevap vererek işlevin %85'i doğru, %15'i yanlış oranlarında cevaplar vermişlerdir.

“Kahvaltı” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

E1, E5 öğrencileri, bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmişlerdir.

E2 öğrencisi, “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işareti konulması gereken yeri boş bırakmış ve cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine soru işareti kullanmıştır:

—*Haydi Kahvaltıya gelin?*

Cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine ünlem işareti kullanmıştır:

— *Tamam, anneciğim geliyorum!*

Cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine soru işareti kullanmıştır:

— *O reçel bitti kızım?*

E3 öğrencisi, “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine nokta kullanmıştır:

— *Haydi. Kahvaltıya gelin.*

E3 öğrencisi, soru işaretinin yerine iki nokta kullanmıştır:

— *Anne vişne reçeli nerede:*

Cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine virgül kullanmıştır:

— *O reçel bitti kızım,*

E4 öğrencisi, uzun çizginin yerine nokta ve “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine nokta kullanmıştır:

Haydi. Kahvaltıya gelin.

Uzun çizginin yerine kesme işareti, cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine soru işareti kullanmıştır:

'Tamam anneciğim geliyorum?

Uzun çizginin yerine virgül, cümlelerin sonuna gelen soru işaretinin yerine nokta kullanmıştır:

,Anne vişne reçeli nerede.

Uzun çizginin yerine nokta, cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine soru işareti kullanmıştır:

.O reçel bitti kızım?

E6 öğrencisi, cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine ünlem işareti kullanmıştır:

— *Tamam, anneciğim geliyorum!*

E9 öğrencisi, cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine virgül kullanmıştır:

pencereyi açtı,

E7, E9 öğrencileri, “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine nokta kullanmıştır:

— *Haydi, Kahvaltıya gelin.*

E3, E9 öğrencileri, cümlelerin sonuna gelen noktanın yerine virgül kullanmıştır:

— *O reçel bitti kızım,*

E10 öğrencisi, cümlelerin sonuna gelen noktayı boş bırakmıştır:

Dışarıda ağaçlar, çiçekler, çimenler rengârenk görünüyordu

K1 öğrencisi, “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine iki nokta kullanmıştır:

— *Haydi: Kahvaltıya gelin.*

E7, K1 öğrencileri, soru işaretinin yerine nokta kullanmıştır:

— *Anneciğim vişne reçeli nerede.*

K2 öğrencisi, eş görevli kelimeler arasına konulması gereken virgülün yerine iki tane nokta kullanmıştır:

Dışarıda ağaçlar. Çiçekler. çimenler rengârenk görünüyordu.

Uzun çizginin yerine 3 yerde virgül kullanmıştır:

,Tamam, anneciğim geliyorum.

,Kahvaltıya oturan Ece en sevdiği reçeli göremeyince:

,Anne vişne reçeli nerede?

Annesi:

,O reçel bitti kızım Söyle babana akşam gelirken getirir.

Uzun çizginin yerine nokta; “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.”

işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine virgül kullanmıştır:

. Haydi, Kahvaltıya gelin.

Cümlelerin sonuna nokta konulması gereken yeri boş bırakmıştır:

,O reçel bitti kızım

K5 öğrencisi, “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine nokta kullanmıştır:

— *Haydi. Kahvaltıya gelin.*

K6 öğrencisi, cümlelerin sonuna noktanın yerine iki nokta kullanmıştır:

— *O reçel bitti kızım:*

K7 öğrencisi, “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” işlevine karşılık gelen ünlem işaretinin yerine iki nokta kullanmıştır:

— *Haydi: Kahvaltıya gelin.*

K8 öğrencisi, uzun çizginin yerine ünlem işareti; cümlelerin sonuna noktanın yerine soru işareti;

!Haydi! Kahvaltıya gelin?

Uzun çizginin yerine 2 yerde ünlem işareti;

!Tamam, anneciğim geliyorum.

!Anne vişne reçeli nerede?

Uzun çizginin yerine virgül, cümlelerin sonuna noktanın yerine virgül kullanmıştır:

,O reçel bitti kızım,

K9 öğrencisi, cümlelerin sonundaki noktayı kullanmamıştır:

Dışarıda ağaçlar, çiçekler, çimenler rengârenk görünüyordu

“Kahvaltı” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde

E8 öğrencisi, tarafından yapılan ve aşağıda gösterilen hata kayda değer bir durumdur:

Bu etkinlikte “ ( ) Haydi( ) Kahvaltıya gelin( )” cümlesinde “kahvaltı” kelimesinin büyük harfle başladığını dikkate almayan *E8* öğrencisi, “Haydi” kelimesinden sonra gelen boşluğa virgül işareti koyduğu için cümlenin sonuna ünlem işareti getirmiştir.

3.1.2 Balon eşleştirme etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte noktalama işaretlerinden kısa çizgi, soru işareti, nokta ve ünlem işareti üzerine çalışılmış olup kısa çizginin iki, soru işaretinin bir, noktanın iki, ünlem işaretinin bir işlevi öğrencilere buldurulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin bu işlevlere verdiği doğru ve yanlış yanıtların sayısı çizelge 3.2’de gösterilmiştir:

Çizelge 3.2: Balon Eşleştirme Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ	Kısa çizgi				Soru işareti		Nokta						Ünlem işareti	
	6.1.		6.2.		4.1.		1.1.		1.2.		1.3.		5.2.	
İ	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y
E1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
E2	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
E3	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
E4	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
E5	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
E6	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
E7	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
E8	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
E9	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
E10	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
K1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
K2	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
K3	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
K4	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
K5	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
K6	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
K7	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
K8	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
K9	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
K10	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Σ	18	2	14	6	20	0	20	0	12	8	20	0	20	0
%	90	10	70	30	100	0	100	0	60	40	100	0	100	0

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar:

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

D: Doğru

Y: Yanlış

6.1: Kısa çizgi, satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonunda kullanılır.

6.2: Kısa çizgi, arasında ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

1.1: Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3: Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

5.2: Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

Çizelge 3.2'ye göre, kısa çizgiye ait olan 1. işlevi 20 öğrenciden 18'i doğru, 2'si yanlış yaparak %90'ı doğru %10'u yanlış; kısa çizgiye ait olan 2. İşlevini 14 öğrenci doğru, 6 öğrenci yanlış yaparak %70'i doğru %30'u yanlış; soru işaretinin bir tane işlevi vardır. Soru işaretinin işlevini öğrencilerin tamamı doğru yaparak %100'ü doğru; Noktanın 1. işlevini öğrencilerin tamamı doğru yaparak %100'ü doğru; noktanın 2. işlevini 12'si doğru, 8'i yanlış yaparak %60'ı doğru %40'ı yanlış; noktanın 3. işlevini öğrencilerin tamamı doğru yaparak %100'ü doğru; ünlem işaretinde verilen işlevde ise öğrencilerin hepsi doğru cevaplayarak %100'ü doğru oranlarda cevap vermişlerdir.

“Balon Eşleştirme” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

E1, E2, E5, E6, E8, E9, K5, K7, K9, K10 öğrencileri, bütün balonları noktalama işareti ile doğru eşleştirmişlerdir.

E4 öğrencisi, ilişkili sözcükler arasında kullanılan kısa çizginin işlevini nokta ile eşleştirmiştir.

E3, E4, E7, E10, K1, K2, K4, K8 öğrencileri, kısaltmalarda kullanılan noktanın işlevini kısa çizgi ile eşleştirmişlerdir.

E7 öğrencisi, satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılması gereken kısa çizginin işlevini nokta ile eşleştirmiştir.

K1, K6 öğrencileri, ilişkili sözcükler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizginin işlevini ünlem işareti ile eşleştirmişlerdir.

K2, K4 öğrencileri, ilişkili sözcükler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizginin işlevini soru işareti ile eşleştirmişlerdir.

K3 öğrencisi, ilişkili sözcükler arasında kullanılan kısa çizginin işlevini soru işareti ile eşleştirmiştir.

E1 ve *K8* öğrencileri, kısa çizginin bütün işlevlerini doğru olarak yerleştirdikleri hâlde işaretin adına uzun çizgi yazmışlardır.

3.1.3 Sözcük avı etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte noktalama işaretlerinden nokta, virgül, iki nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi, uzun çizgi, eğik çizgi, tırnak işareti, parantez işareti, kesme işareti buldurulmaya çalışılmıştır. Bütün noktalama işaretlerinin yalnız birer işlevi sorulmuştur. Öğrencilerin bu etkinlikte verdiği doğru ve yanlış cevapların sayısı çizelge 3.3'te gösterilmiştir:

Çizelge 3.3: Sözcük Avı Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

İ.N	Nokta		Virgül		İki Nokta		Soru işareti		Ünlem işareti		Kısa çizgi		Uzun çizgi		Eğik çizgi		Tırnak işareti		Parantez işareti		Kesme işareti	
	1.2	2.2	3.1	4.1	5.2	6.2	7.1	8.1	9.1	10.1	11.3											
i	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y	D	Y
	E1	2	0	1	0	0	*	0	*	1	0	1	0	1	0	0	**	1	0	0	*	1
E2	0	2	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	2	0	1	0	0	1	1	0
E3	0	**	0	*	1	0	1	0	1	0	0	*	1	0	0	**	0	1	0	1	1	0
E4	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	2	1	0	0	1	1	0
E5	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
E6	0	2	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
E7	2	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
E8	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
E9	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	*	1	0	2	0	1	0	0	1	0	1
E10	1	*	0	*	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
K1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	1	0
K2	0	**	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	2	1	0	1	0	0	1
K3	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
K4	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	2	1	0	1	0	1	0
K5	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
K6	2	0	0	*	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	2	0	1	0	1	0	1	0
K7	2	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
K8	2	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1
K9	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	2	0	0	1	1	0	1	0
K10	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0
Σ	29	11	12	8	16	4	18	2	19	1	7	13	15	5	26	14	16	4	13	7	17	3
%	72,5	27,5	60	40	80	20	90	10	95	5	35	65	75	25	65	35	80	20	65	35	85	15

Not: öğrencilerin boş bıraktıkları parantez içleri “**” sembolüyle gösterilmiş ve yanlış kabul edilmiştir.

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar:

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

D: Doğru

Y: Yanlış

Σ : Toplam sayılar

%: Yüzde oranları

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

2.2: Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

3.1:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.2:Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1:Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasında ve semt ile şehir arasında kullanılır.

9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1: Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.3: Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.3'e göre öğrenciler, noktanın işlevini 29 doğru, 6 yanlış yapıp 5 tane boş bırakarak %72,5; virgülün işlevini 12'si doğru, 8'i yanlış yaparak %60; iki noktanın işlevini 16 doğru, 4 yanlış yaparak %80; soru işaretinin işlevini 18 doğru, 2 yanlış cevaplayarak %90; ünlem işaretinin işlevini 19 doğru, 1 yanlış yaparak %95; Kısa çizginin işlevini 7 doğru, 13 yanlış yaparak %35; uzun çizginin işlevini 15 doğru, 5 yanlış yaparak %75; eğik çizginin işlevini 26 doğru, 14 yanlış yaparak %65; tırnak işaretinin işlevini 16 doğru, 4 yanlış yaparak %80; parantez işaretinin işlevini 13 doğru, 7 yanlış yaparak %70; kesme işaretinin işlevini 17 doğru, 3 yanlış yaparak %85 oranlarında doğru yapmışlardır.

“Sözcük Avı” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

E1 öğrencisi, açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılan iki nokta işaretini,

Olaydan çıkardığım sonuç şu olmuştur Çalışan kazanır.

soru cümlesinin sonuna gelmesi gereken soru işaretini,

Sen de gelecek misin bizlerle

cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işaretini kullanmamıştır:

Einstein Aynıştayn önemli bir bilim adamıdır.

E2 öğrencisi, kısaltmaların sonuna konulan noktanın yerine kısa çizgi,

Av- Prof-

açıklamalardan sonra gelen iki noktanın yerine nokta kullanmıştır:

Olaydan çıkardığım sonuç şu olmuştur. Çalışan kazanır.

Cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işaretinin işlevinin o işarete ait olduğunu bilmiş; fakat parantez işaretinin yerine iki tane ünlem işareti kullanmıştır:

Einstein !Aynıştayn! önemli bir bilim adamıdır.

E3 öğrencisi, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgülü,

Balıkçı kendisine doğru gelen adamın korkusundan balıkları denize düşürdü.

adres yazarken numaraların arasına ve semt, şehrin arasına konulması gereken eğik çizgiyi kullanmamıştır:

Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67 5 Ay apt. İkitelli İSTANBUL

Ayrıca tırnak işaretinin yerine parantez işareti; parantez işaretinin yerine tırnak işaretinin işlevini kullanmıştır:

O çocuk, (Beraber oyun oynayalım.) dedi.

Einstein "Aynıştayn" önemli bir bilim adamıdır.

E4 öğrencisi, kısaltmalara getirilen nokta işaretini verilen 2 örnekte "av." kısaltmasının sonuna noktanın yerine iki nokta koyarken "prof." kısaltmasının sonunda nokta kullanmıştır:

Av: Prof.

Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için konulan virgülün yerine ünlem işareti,

Balıkçı! kendisine doğru gelen adamın korkusundan balıkları denize düşürdü.

açıklamalardan sonra gelen iki noktanın yerine nokta kullanmıştır:

Olaydan çıkardığım sonuç şu olmuştur. Çalışan kazanır.

Seslenme, hitap sözlerinden sonra kullanılan ünlem işaretinin yerine eğik çizgi,

Hey/ Buraya baksana.

Adres yazarken numaraların arasına ve semt, şehrin arasına konulması gereken eğik çizginin yerine virgül,

Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67,5 Ay apt. İkitelli, İSTANBUL

Cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işaretinin yerine iki nokta işareti kullanmıştır:

Einstein :Aynıştayn: önemli bir bilim adamıdır.

E6 öğrencisi, adres yazarken numaraların arasına ve semt, şehrin arasında kullanılması gereken eğik çizginin yerine 2 yerde de virgül kullanmıştır:

Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67,5 Ay apt. İkitelli, İSTANBUL

E9 öğrencisi, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılan kesme işaretinin yerine parantez işareti kullanmıştır:

Öğrencilerden ilk 3(ü ödül alabilecekmiş.

E10 öğrencisi, kısaltmalara getirilen nokta işaretini verilen iki örnekte “av.” kısaltmasının sonunda hiçbir noktalama işareti kullanmazken “prof.” kısaltmasının sonunda nokta kullanmıştır:

Av Prof.

K1 öğrencisi, kısaltmalara getirilen nokta işaretini verilen iki örnekte “av.” kısaltmasının sonunda nokta kullanırken, “prof.” kısaltmasının sonuna nokta yerine iki nokta,

Av. Prof:

ilişkili sayılar ve sözcükler arasında kullanılan kısa çizginin yerine iki nokta kullanmıştır:

Tren Eskişehir: Ankara arası gidip geliyormuş.

Adres yazarken numaraların arasına eğik çizgi yerine nokta kullanırken, semt ve şehrin arasına eğik çizgi yerine iki nokta kullanmıştır:

Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67.5 Ay apt. İkitelli: İSTANBUL

Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılan tırnak işaretinin yerine nokta kullanırken ikincisini doğru olarak kullanmıştır:

O çocuğa .Beraber oyun oynayalım.” dedi.

Cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işaretinin yerine nokta kullanırken ikincisini doğru olarak kullanmıştır:

Einstein .Aynıştayn) önemli bir bilim adamıdır.

K2 öğrencisi, soru cümlesinin sonuna gelmesi gereken soru işaretinin yerine eğik çizgi kullanmıştır:

Sen de gelecek misin bizlerle/

İlişkili sözcük veya sayılar arasında kullanılan kısa çizginin yerine kesme işareti kullanmıştır:

Tren Eskişehir‘Ankara arası gidip geliyormuş.

Sayılarla getirilen kesme işaretinin yerine kısa çizgi kullanmıştır:

Öğrencilerden ilk 3-ü ödül alabilecekmiş.

K4 öğrencisi, adres yazarken numaraların arasına ve il, ilçenin arasına eğik çizgi yerine kısa çizgi kullanmıştır.

Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67-5 Ay apt. İkitelli-İSTANBUL

E10, K6 öğrencileri, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için konulan virgülü kullanmamıştır:

Balıkçı kendisine doğru gelen adamın korkusundan balıkları denize düşürdü.

K7 öğrencisi, açıklama verilecek cümlenin sonuna konulan iki noktanın yerine kısa çizgi kullanmıştır:

Olaydan çıkardığım sonuç şu olmuştur- Çalışan kazanır.

K9 öğrencisi kısa çizgi ve uzun çizgiyi örnekte yerine koymuş; fakat isimlerini tam tersi şekilde boyamıştır:

E4, K1, K6 öğrencileri, karşılıklı konuşmalarda konuşma çizgisi kullanacaklarını bilmişler; fakat bu işaretin adının uzun çizgi değil kısa çizgi olarak boyamışlardır:

K8, K9 öğrencileri, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılan tırnak işaretinin yerine virgül kullanmıştır:

O çocuğa ,Beraber oyun oynayalım., dedi.

E1, K2, K8 öğrencileri, adres yazarken numaraların arasına ve il, ilçenin arasına herhangi bir eğik çizgiyi kullanmamıştır:

Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67 5 Ay apt. İkitelli İSTANBUL

E3, E9, K8 öğrencileri, ilişkili sözcükler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi kullanmamışlardır:

Tren Eskişehir Ankara arası gidip geliyormuş.

E3, K2 öğrencileri, kısaltmaların sonuna getirilen noktayı kullanmamıştır:

Av Prof

E9, K1 öğrencileri, cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işaretinin yerine virgül kullanmıştır:

Einstein ,Aynıştayn, önemli bir bilim adamıdır.

E6, E7, K2, K8 öğrencileri, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için konulan virgülün yerine kısa çizgi kullanmıştır:

Balıkçı- kendisine doğru gelen adamın korkusundan balıkları denize düşürdü.

E2, E4, E6, E7, E10, K6, K7 öğrencileri, ilişkili sözcükler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizginin yerine virgül kullanmıştır:

Tren Eskişehir, Ankara arası gidip geliyormuş.

3.1.4 Karikatür konuşurma etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte öğrencilere noktalama işaretlerinden ünlem işaretinin iki işlevi, soru işaretinin bir işlevi, uzun çizginin bir işlevi, parantez işaretinin bir işlevi, iki noktanın

bir işlevi, kesme işaretinin iki işlevi, tırnak işaretinin bir işlevi buldurulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin buldukları işlevler ve hiç bulmadığı işlevler çizelge 3.4’te gösterilmiştir:

Çizelge 3.4: Karikatür Konuşurma Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ	Ünlem İşareti		Soru İşareti	Uzun Çizgi	Yay Ayraç	İki Nokta	Kesme İşareti			Tırnak İşareti
	5.1.	5.2.	4.1.	7.1.	10.1.	3.1.	11.1.	11.2.	11.3.	9.1.
E1	+		+	+	-	*	+			-
E2	+	+	+	+	-	-	-			-
E3	+		+	+	-	*	+			*
E4	+		-	-	-	-	-			-
E5		+	+	-	+	*	+			-
E6		+	+	+	-	*	+			+
E7	+		+	+	-	-	-			*
E8	+		+	+	+	*	-			*
E9	-		-	+	-	-	+			-
E10	+		+	+	+	*	+			*
K1			+	-	-	-	-			-
K2			-	-	-	-	-			-
K3	+		+	+	-	*	+			-
K4	+		+	+	-	*	-			*
K5	+		+	+	+	+	+			-
K6	+		+	-	-	*	-			+
K7	+		-	+	-	*	+			+
K8	+		+	+	-	*	-			-
K9	-		+	+	-	-	-			*
K10	+		+	+	-	*	+			*
Σ	14	3	16	15	4	1	10	0	0	3
%	70	15	80	75	20	5	50	0	0	15

Not: Doğru kullanılan işlevler “+”, yanlış kullanılan işlevler “-” işareti ile gösterilmiş, hiç kullanılmayan işlevler boş bırakılmıştır. Müfredatta olmayıp doğru kullanılan işlevler ise “*” ile gösterilmiştir. Öğrencilerin kendi yazdığı cümleler olduğu için müfredatta olmayan ama cümlede doğru kullanılan işlevler de doğru kabul edilmiştir.

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar:

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

3.1:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.

4.1:Soru işareti soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna kullanılır.

5.1:Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1: Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1: Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.

11.2: Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3: Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.4'e göre, öğrencilerin %70'i duyguları anlatan sözlerden sonra kullanılan ünlem işaretini, %15'i hitap sözlerinden sonra kullanılan ünlem işaretini, %80'i soru cümlelerinin sonunda kullanılan soru işaretini, %75'i karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgiyi, %20'si parantez işaretini, %5'i açıklamalardan önce gelen iki noktayı, %50'si özel adlara getirilen kesme işaretini, %15'i alıntı sözler için kullanılan tırnak işaretini doğru kullanmışlardır. Öğrenciler, cümlelerini yazarken kesme işaretinin 2. ve 3. işlevini hiç kullanmamışlardır.

“Karikatür Konuşurma” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

E1 öğrencisi, cümlesinde parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

(Ali ve Murat'ta çok var.)

Tırnak işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve cümlenin sonuna nokta getirmemiştir:

Ali tek “Türkçede iyidir”

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK'de bulunan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuştur:

Ali: sınav hangi konularda olacak dedi.

E2 öğrencisi, cümlesinde parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

(ten, tan) ekleri gelir.

Cümlesinde tırnak işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve cümlenin sonuna nokta getirmemiştir:

“Sen o biz onlar” hep bize yarar

Cümlesinde ünlem işaretini işlevine uygun olarak kullanmış; fakat “ah” kelimesinden sonra gelmesi gereken virgülü kullanmamıştır:

Ah çok korkunç şeyler gördüm!

Cümlesinde iki nokta işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış, özel isme gelmesi gereken kesme işareti ve cümlenin sonunda noktayı kullanmamıştır. Ayrıca cümle başını ve özel ismin başını büyük yazmamıştır:

fenerbahçe bugün galatasaray: yenildi

Cümlesinde kesme işareti yerine virgül kullanmış olup cümlenin sonunda da nokta kullanmamıştır:

dağcı, doktor, öğretmenler bize öğretir

E3 öğrencisi, cümlesinde parantez işaretini, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki tırnak işaretinin TDK’de bulunan “Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevi ile karıştırmış, eş görevli kelimeler arasında virgül kullanmamış ve cümlenin sonunda da nokta kullanmamıştır:

Bence Ali “de da” eklerinden düşük aldı

İçinde iki nokta geçen cümle yazarken Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini kullanmıştır; fakat daha sonra konuşma ifadesi getirmemiştir ve özel isme getirilen eki ayırmak için kullanılan kesme işaretini kullanmamıştır:

Hocası Aliye:

E4 öğrencisi, ünlem işaretini cümlede doğru kullandığı halde “Eyvah” kelimesinden sonra virgül kullanmamıştır:

Eyvah Ali yine bir aldı!

Cümlesinde soru işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

Ali hep soru soruyor?

Cümlesinde parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

Ali yine parantez koymayı (unutmuş.)

Cümlesinde iki noktayı işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

Ali noktalamada iyi:

Cümlesinde kesme işaretini ve cümlenin sonunda da kullanması gereken soru işaretini kullanmamış ve kısa çizgiyi gereksiz kullanmıştır:

Ali-mi facebookta

Cümlesinde tırnak işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve cümlenin sonunda da nokta kullanmamıştır:

Ali “hep ödev yapmaz”

Cümlesinde uzun çizgi kullanması gerekirken kullanmamıştır. Kısa çizgiyi ise işlevine uygun olarak kullanmıştır:

Ali yine uzun çizgiyi bilemiyor.

E5 öğrencisi, cümlesinde tırnak işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

“Ali’ye ne yapması gerektiğini söyleyelim.”

Cümlesinde iki nokta geçmesi gereken yerde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmıştır ve cümlenin sonunda nokta kullanmamıştır:

Bir şey söyleyeceğim: Ali’ye yardım edelim

Cümlesinde uzun çizgi kullanması gerekirken kısa çizgiyi işlevine uygun olarak kullanmıştır:

Derslerine çalırsanız başarılı olur.

Cümlesinde parantez işaretinden önce “yani” kelimesini getirmiştir:

Öğretmene yani (muallime) söyleyelim

E6 öğrencileri, cümlesinde parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve cümlenin sonuna nokta getirmemiştir:

benden sorması (gelmediği günler ödev almıyor)

Cümlesinde iki nokta geçmesi gereken yerde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmış; fakat herhangi bir konuşma bölümü getirmemiştir:

Aklıma bir fikir geldi:

E7 öğrencisi, iki noktayı işlevine uygun olarak kullanmamış ve cümlede özel isme getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmamış ve özel ismin baş harfini büyük yapmamıştır:

Bence aliyi biz kendimiz çalıştıralım:

Cümlesinde kesme işaretini işlevine uygun kullanmamıştır:

Ben Ali için bir site buldum. ‘vitamin’ adı.

Cümlesinde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan parantez işaretinin TDK’de bulunan “Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.” işlevine uygun olarak kullanmışlardır; fakat

ek bilgiyi parantez içerisinde cümle bittikten sonra vermiştir ve özel isimlere getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmamıştır:

Baba Aliyi dershaneye gönderelim hem orda bilgi alır. (toplama, çıkarma, yazı yazmayı öğrenir.)

Cümlesinde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “Özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır:

Ali için eve öğretmen çağıralım. “matematik, türkçe, fen” öğretir.

E8 öğrencisi, cümlesinde iki noktanın işlevini Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna konur.” işlevini kullanmıştır:

Pazara şunlar gelir: erik, kiraz, yenidoğya gelmiş.

Kesme işaretini virgül ile karıştırmış ve virgülün bir işlevini örneklendirmiştir:

Murat, Muhammed, Nuray, Aleyna gittiler.

Tırnak işaretiyle Türkçe öğretim programının Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “Özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır:

Özellikle “Umut” aday olabilir.

E9 öğrencisi, Cümlesinde ünlem işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve özel isimlere gelmesi gereken kesme işaretini kullanmamıştır:

Alinin bir sorunu var galiba!

Soru işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve özel ismin baş harfini büyük yapmamıştır:

ali’yi görünce birdenbire çok şaşırđım?

Parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamış ve özel ismin baş harfini büyük yapmamıştır:

(ali çok başarılı olacak görürsünüz.)

Tırnak işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanmamış ve özel ismin baş harfini büyük yapmamıştır:

“alinin dersine çok çalışması lazım.”

E10 öğrencisi, cümlesinde tırnak işareti geçmesi gereken yerde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanmıştır:

Bence Ali'yi “eş ve zıt” anlamlı kelimelere çalıştıralım.

Cümlesinde iki nokta geçmesi gereken yerde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmış ve cümlenin sonuna nokta getirmemiştir:

Ben de şunu demek istiyorum:

— *Ali'ye test alalım*

Cümlesinde parantez işaretinden önce “yani” kelimesini getirmişlerdir.

Bence Ali'yi eş anlamlı yani (sesteş) kelimelere çalıştıralım.

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmıştır:

Ben de şunu demek istiyorum:

— *Ali'ye test alalım*

K1, cümlesinde ünlem işaretini kullanmamıştır:

Aklıma hiçbir şey gelmedi.

Cümlesinde parantez işaretinin işlevine uygun kullanmamış ve cümle başına büyük harf getirmemiştir:

bence ali kitaplara ve (defterlere) çalışmalıdır.

Cümlesinde iki noktanın işaretinin işlevine uygun kullanmamış ve özel isme getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmayıp büyük harfle başlatmamıştır:

Ör: aliyi çalıştıracağız

Cümlesinde tırnak işaretini işlevine uygun kullanmamış ve özel isme getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmayıp özel isme getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmamıştır:

Bence alilerin evine gidelim çalıştıralım Aliyi

Cümlesinde kesme işaretinin kullanımını gerektirecek bir cümle yazmamış ve özel ismin baş harfini büyük yapmamıştır:

Bence ali çok derslerine çalışmalı.

K2 öğrencisi, cümlesinde ünlem işaretinin kullanımını gerektirecek bir cümle yazmamış ve cümle başına büyük harf getirmemiştir:

karikatürde ünlem işareti kullanmayı unuttu.

Parantez işareti ile ilgili kurduğu cümle parantez işaretinin işlevine uygun değildir:

(çocuklar ben çok mutluyum.)

İki nokta işareti ile ilgili kurduğu cümle iki nokta işaretinin işlevine uygun değildir ve özel isme getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmayıp özel ismin baş harfini büyük yazmamıştır:

Çocuklar ali öğretmen bana ödev verdi.

Tırnak işareti ile ilgili kurduğu cümle tırnak işaretinin işlevine uygun değildir ve cümle başına büyük harf getirmemiştir:

“şimdi bana ali ödev verdi.”

Kesme işareti ile ilgili kurduğu cümlede kesme işaretini kullanmamış ve özel ismin baş harfini büyük yazmamıştır:

en iyisi aliye mesaj atayım.

Cümlesinde soru işaretinin kullanımını gerektirecek bir cümle yazmamış ve cümle başını büyük harfle başlatmamıştır:

yazı yazarken hangisinin başına geleceğini düşünüyordu.

K3 öğrencisi, parantez işareti ile ilgili kurduğu cümle parantez işaretinin işlevine uygun değildir:

Ali (fiilin) ne olduğunu bilmiyor.

Tırnak işareti ile ilgili kurduğu cümle tırnak işaretinin hiçbir işlevine uygun değildir:

Ali ödevlerine çalışmıyor. “O” yüzden tembel oluyor.

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmıştır:

Aliye şunu söyle bence: Ali derse çok çalış.

K4 öğrencisi, ünlem işaretini ünlem kelimesinden sonra doğru olarak kullanmıştır.

Cümlelerin sonunda da nokta kullanmamıştır:

Aaa! buldum Ali’yi ben çalıştırırım

İki nokta geçmesi gereken yerde, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan TDK’de bulunan “Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmış; fakat iki noktadan sonra herhangi bir konuşma ifadesi getirmemiştir:

Ali bana şu sözü verdi:

Cümlesinde tırnak işaretinin Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır:

Ali Türkçede “mış, miş, muş, müş sevmiyor.”

Cümlesinde parantez işaretinin Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK'de bulunan “Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.” işlevine uygun olarak kullanmış; fakat ek bilgiyi parantez içerisinde cümle bittikten sonra vermiştir:

Ali bana şu dersleri seviyorum dedi (Türkçe, matematik, fen ve sosyal)

Cümlesinde kesme işareti yerine virgülü gereksiz yerde kullanmıştır. Cümlenin sonunda da nokta kullanmamıştır.

Ali'nin ödevini, okumasında ve sınavına yardımcı olurum

K5 öğrencisi, tırnak işaretinin işlevinin yerine parantez işaretinin işlevine uygun yazmıştır.

Ben buna “soruna” bir çözüm buldum.

K6 öğrencisi, ünlem işaretini işlevine uygun olarak kullanmış; fakat burada virgül kullanması gerekirken kullanmamıştır.

Hayır olamaz!

Parantez işaretini kullanması gereken cümlede kesme işaretini kullanmıştır. Cümlenin sonuna nokta işaretini kullanmamıştır:

Ali'nin dersine hakimiyeti olması gerekli

Tırnak işaretini işlevine uygun olarak kullanmış; fakat tırnak işaretini yanlış yerden açmıştır:

“Bana ali çalışkan bir çocuk” dedi.

Cümlesinde uzun çizgi kullanması gerekirken kısa çizgi kullanmıştır:

Derslerinde ba-

şarılı olması için çözüm bulmalıyız.

Cümlesinde iki nokta geçmesi gereken yerde; Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK'de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmıştır:

İki nokta hemen atlayıp:

Cümlesinde kesme işareti yerine virgül kullanmıştır:

Ali derslerine, kitaplarına, defterlerine çalışmıyor mu?

K7 öğrencisi, ünlem işaretinin geçmesi gereken cümlede ünlem işareti kullanmış; fakat ünlem kelimesinden sonra virgül kullanmamıştır:

Ne Ali'nin mi dersleri başarısızmış!

Parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır. Cümlelerin sonuna noktayı parantez işaretinden sonra kullanmıştır:

Ona (Düzenli ders çalış desek).

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır:

Aklıma bir fikir geldi. Erkek kardeş: Onu korkutarak derslerini düzeltmesini isteriz.

K8 öğrencisi, cümlesinde parantez işareti uygun olarak kullanmamış ve cümlelerin sonuna nokta getirmemiştir:

Ben Alinin derslerine yardımcı (olurum)

Tırnak işareti kullanılması gereken yerde kullanmamıştır:

Ben bu aralar Alinin ödevlerine bakmıyorum

Cümlesinde iki nokta geçmesi gereken yerde 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmıştır; fakat iki noktadan sonra bir cümle yazmamıştır:

Ali bana şöyle dedi:

Cümlesinde kesme işareti yerine virgül kullanmıştır:

Ben bazı ödevleri, dersleri çalışmayı unuttum.

K9 öğrencisi, ünlem işaretini “Korkuyoruz” kelimesinden sonra kullandığı için cümleyi ünlem cümlesi olarak düşünmüştür:

Ali'nin başarısızlığına korkuyoruz!

Parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

Evet ali (bulmuş

İki noktayı işlevine uygun olarak kullanmamış ve cümlelerin sonunda da noktayı kullanmamıştır:

Evet:

İki noktayı da öğretelim

Tırnak işaretiyle Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuştur; fakat cümlelerin sonunda da noktayı kullanmamıştır:

Ali'ye “füli” öğretelim

K10 öğrencisi, ünlem işaretini işlevine uygun kullanmasına rağmen “Eyvah” kelimesinden sonra gelmesi gereken virgülü kullanmamıştır:

Eyvah elimi arı soktu!

Parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır:

Cumhuriyetimizin kurucusu (Mustafa Kemal Atatürk'tür.)

Tırnak işaretiyle Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır:

Belirtme hal eki “ı, i, u, ü’dür.”

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlar ve cümle başını büyük harfle başlatmamıştır:

Ablam:

— şu kalemi getir dedi.

E1, E2 öğrencileri, cümlelerinde parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır.

E1, E2, E5 öğrencileri, tırnak işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır.

E3, E10 öğrencileri, Cümlesinde tırnak işareti geçmesi gereken yerde 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanmıştır.

E5, E6, E10, K6, K8 öğrencileri, cümlesinde iki nokta geçmesi gereken yerde 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun olarak kullanmıştır. Yalnız **K8** öğrencisi, iki noktadan sonra bir cümle yazmamıştır.

E6, K8 öğrencileri, cümlesinde parantez işaretini işlevine uygun olarak kullanmamıştır.

E7, K4 öğrencileri parantez işaretini TDK’de yer alan “Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.” işlevine uygun olarak kullanmışlardır; fakat ek bilgiyi parantez içerisinde cümle bittikten sonra vermişlerdir.

E4, E5, K6 öğrencileri, cümlesinde uzun çizgi kullanması gerekirken kısa çizgi kullanmıştır.

E5, E10 öğrencileri, cümlelerinde parantez işaretinden önce “Yani” kelimesini getirmişlerdir.

E1, E3, E9, E10, K3, K6, K7, K8, K10, öğrencileri, 1-4. sınıflarda kazanımlarda yer almayan iki nokta işaretinin TDK’de bulunan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır.

E2, E5 E8, K4, K6, K8, K9 öğrencileri, uygulama öncesi araştırmacı tarafından belirtilmesine rağmen kesme işaretini virgül ile karıştırmış ve virgölün bir işlevini örneklendirmişlerdir. Uygulamada virgüle yönelik bir çalışma yaptırılmadığı için bu öğrencilerin cevapları yanlış kabul edilmiştir.

E3, E7, E8, E10, K4, K9, K10, öğrencileri tırnak işaretiyle Türkçe öğretim programının Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “Özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır. Ancak öğrenciler tırnak işaretinin etkinlikte yer almayan başka bir işlevini doğru olarak kullandıkları için cevapları geçerli kabul edilmemiştir.

K1, K2 öğrencileri, ünlem işareti ile ilgili kurduğu cümle ünlem işaretinin; parantez işareti ile ilgili kurduğu cümle parantez işaretinin; iki nokta işareti ile ilgili kurduğu cümle iki nokta işaretinin; tırnak işareti ile ilgili kurduğu cümle tırnak işaretinin; kesme işareti ile ilgili kurduğu cümle kesme işaretinin hiçbir işlevine uygun değildir.

3.1.5 Fıkralarda yanlış düzeltme etkinliğinde bulgular ve yorum

Bu etkinlikte öğrencilere noktanın üç işlevi, virgölün üç işlevi, iki noktanın bir işlevi, soru işaretinin bir işlevi, ünlem işaretinin iki işlevi, kısa çizginin iki işlevi, uzun çizginin bir işlevi, eğik çizginin bir işlevi, tırnak işaretinin bir işlevi, parantez işaretinin bir işlevi ve kesme işaretinin üç işlevi buldurulmaya çalışılmıştır. Yanlış verilen noktalama işaretlerinden öğrenciler aşağıdaki tablodaki sayılar kadarını bulmuşlardır:

Çizelge 3.5: Fıkralarda Yanlış Düzeltme Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.i	NOKTA			VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	ÜNLEM İŞARETİ		KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.2.	4.1.	5.1.	5.2.	6.1.	6.2.	7.1.	8.1.
E1	2	3	1	3	0	0	0	5	0	0	1	0	0	1

Çizelge 3.5(Devamı): Fıkralarda Yanlış Düzeltme Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

E2	1	0	0	2	0	0	0	1	0	0	1	0	3	0
E3	1	0	1	0	0	0	0	3	0	0	1	0	5	0
E4	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
E5	3	3	2	3	1	1	0	6	0	2	2	1	3	1
E6	5	3	2	3	2	0	0	5	0	0	2	1	5	2
E7	6	3	2	2	1	0	0	5	0	1	2	0	6	2
E8	7	3	2	3	2	1	0	6	0	2	2	1	5	1
E9	2	3	2	0	1	0	0	2	0	0	2	0	2	1
E10	3	1	1	3	2	0	0	4	1	1	2	0	5	1
K1	0	0	0	3	1	0	0	2	0	0	2	0	2	0
K2	3	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	1
K3	3	1	2	3	0	1	0	3	1	2	0	0	5	2
K4	3	3	2	3	1	0	0	5	0	0	2	1	6	2
K5	7	3	2	3	2	1	0	6	1	0	2	1	6	2
K6	7	3	1	3	1	0	1	6	0	2	2	1	6	2
K7	2	0	0	3	2	0	1	3	0	0	2	0	5	1
K8	1	0	2	1	0	0	0	4	1	0	1	0	3	0
K9	4	3	2	3	0	1	0	6	1	0	2	0	4	1
K10	7	3	2	3	2	0	0	4	0	0	2	0	5	1
Σ	70	35	26	44	20	6	2	78	5	10	30	6	76	21
%	50	58,3	65	73,3	50	60	20	65	50	25	75	60	63,3	52,5

Not: Tabloda yer alan sayılar öğrencilerin yalnızca doğru yaptıkları noktalama işaretleri sayılarını göstermektedir. Yanlış yapılan noktalama işaretleri aşağıdaki açıklamalarda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar:

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

1.1: Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3: Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1: Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2: Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3: Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.2: İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1: Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

5.2: Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.1: Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.

6.2: Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1: Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.

9.1: Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1: Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1: Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanır.

11.2: Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3: Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.5'e göre, öğrenciler cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı %50; kısaltmaların sonuna gelen noktayı %58,3; sayılardan sonra gelen noktayı %65; eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgülü %73,3; uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgülü %50; hitap sözlerinden sonra gelen virgülü %60, açıklamalardan önce gelen iki noktayı %20; soru cümlelerinin sonuna getirilen soru işaretini %65; duyguları anlatan sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %50; hitap, uyarı belirten sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %25; satıra sığmayan sözcükleri ayırmada kullanılan kısa çizgiyi %75; ilişkili sözcük ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi %60; karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgiyi %63,3; adres yazımında kullanılan eğik çizgiyi %52,5; alıntı sözler için kullanılan tırnak işaretini %45; açıklamalardan önce gelen parantez işaretini %30; özel adlara getirilen kesme işaretini %65; kısaltmalara getirilen kesme işaretini %40; sayılara getirilen kesme işaretini %47,5 oranlarında doğru yapmışlardır.

“Fıkralarda Yanlış Düzeltme” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

E1, E4, E5, E7, E9, K1, K8 öğrencileri, özel isimlere gelen kesme işareti gelmesi gereken yerde virgülü düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi kesme işareti kullanmışlardır:

Öğretmen hayvanlardan söz ederken Nizami, ye bir soru sormuş:

E1, E2, E4, E5, K2, K8, K9 öğrencileri, karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgi gelmesi gereken yerde noktayı düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi uzun çizgi kullanmıştır:

.Dört ayaklı hayvanlardan birkaçının adını söyler misin?

E2, K1, K2, K3 öğrencileri, soru cümlelerinin sonuna gelen soru işareti gelmesi gereken yerde ünlem işaretini düzeltmemişlerdir:

.Dört ayaklı hayvanlardan birkaçının adını söyler misin!

E7 öğrencisi, soru cümlelerinin sonuna gelen soru işareti gelmesi gereken yerde ünlem işaretinin yerine nokta yazmıştır:

Dört ayaklı hayvanlardan birkaçının adını söyler misin.

E1, E2, E4, K2, K8 öğrencileri, karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgi gelmesi gereken yerde iki noktayı düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi uzun çizgiyi kullanmışlardır:

:Bir at. bir kedi. bir köpek. iki tavuk?

E3, E4, E9, K2, K8 öğrencileri, eş görevli kelimelerin arasına konması gereken üç tane virgölün yerine gelen noktaları düzeltmemişlerdir:

:Bir at. bir kedi. bir köpek. iki tavuk?

Ayrıca **E2**, eş görevli kelimelerin arasına konması gereken 3 tane virgülden 1 tanesini;

:Bir at, bir kedi. bir köpek, iki tavuk?

E7, eş görevli kelimelerin arasına konması gereken 3 tane virgülden 1 tanesini kullanmamıştır:

:Bir at. bir kedi, bir köpek, iki tavuk.

E1, E2, E9, K1, K4, K7, K8 öğrencileri, cümlenin sonunda da nokta gelmesi gereken yerde soru işaretini düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi noktayı kullanmışlardır:

“:Bir at. bir kedi. bir köpek. iki tavuk?”

E3, E4, E5, K1, K2, K3, K7, K8, K10 öğrencileri, soru cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde iki noktayı düzeltmemişlerdir.

İki tavuk mu dedin:

Ayrıca soru cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde **E2**, parantez işareti;

İki tavuk mu dedin)

E7 öğrencisi, nokta;

İki tavuk mu dedin.

E9 öğrencisi, virgül;

İki tavuk mu dedin,

K8 öğrencisi, ünlem işareti kullanmışlardır.

İki tavuk mu dedin!

E2, E3, E4, E9, K1, K2, K3, K7, K8 öğrencileri, soru cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde parantez işaretini düzeltmemişlerdir:

Ne ilgisi var konumuzla)

Ayrıca soru cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde **E6, E10, K4** öğrencileri, nokta kullanmışlardır:

Ne ilgisi var konumuzla.

E9, K7 öğrencileri, soru cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde virgül işaretini düzeltmemişlerdir:

—*İki tavuğun dört ayağı yok mu,?*

Ayrıca **E4**, cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde nokta kullanmıştır:

—*İki tavuğun dört ayağı yok mu.*

K2, K6, K7 E2, E3, E4, K1 öğrencileri, sayılara getirilen nokta gelmesi gereken yerde kesme işaretini düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi kesme işareti kullanmışlardır:

Temel ilkokulun 1' sınıfına başlar?

E2, E4, E9, K1, K2, K6, K7 öğrencileri, cümlenin sonunda da nokta gelmesi gereken yerde soru işaretini düzeltmemişlerdir.

Temel ilkokulun 1' sınıfına başlar?

Ayrıca **E3**, cümlenin sonunda da nokta gelmesi gereken yerde virgül kullanmıştır:

Temel ilkokulun 1' sınıfına başlar,

E1, E2, E3, E4, E5, K1, K2, K3, K4, K8 öğrencileri, başkalarından alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri konulması gereken yerlerde soru işaretlerini düzeltmemişlerdir.

?Anne anne/ Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti- Herkes 9"a ka:

dar sayabildi ben tam 14,e kadar saydım , laz olduğum için mi.?

Ayrıca **E3, K6, K9** öğrencileri, başkalarından alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri konulması gereken yerlerin başına uzun çizgi:

—*Anne anne/ Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti- Herkes 9"a ka:*

dar sayabildi ben tam 14,e kadar saydı, laz olduğum için mi.?

E6, E10 öğrencileri, başkalarından alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri konulması gereken yerlerde tırnak işaretini yanlış yerden açmış ve kapatmamıştır:

"Anne anne/ Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti- Herkes 9"a ka:

dar sayabildi ben tam 14,e kadar saydım, laz olduğum için mi.?

K5 öğrencileri, başkalarından alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri konulması gereken yerlerde tırnak işaretini yanlış yerden açmış ve yanlış yerden kapatmıştır:

"Anne anne

E1, E3, E4, K1, K2, K8 öğrencileri, seslenme, hitap, uyarı kelimelerinden sonra kullanılan ünlem işareti konması gereken yerde eğik çizgiyi düzeltmemişlerdir:

“Anne annel”

Ayrıca seslenme, hitap, uyarı kelimelerinden sonra kullanılan ünlem işareti konması gereken yerde **E2, E6, E9, E10, K10** öğrencileri, virgül;

Anne anne,

K4, K5, K7 öğrencileri, tırnak işareti;

Anne anne”

K9 öğrencisi, uzun çizgi kullanmıştır:

Anne anne—

E1, E2, E3, E4, E9, K1, K2, K3, K8 öğrencileri, cümlenin sonuna gelen nokta gelmesi gereken yerde kısa çizgiyi düzeltmemişlerdir:

Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti-

Ayrıca cümlenin sonuna gelen nokta gelmesi gereken yerde ünlem işareti konması gereken yerde **E10, K7** öğrencileri, tırnak işareti kullanmıştır:

Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti”

E2, E4, E5, E7, K1, K2, K6, K7, K8, K9, K10 öğrencileri, sayılara getirilen kesme işareti gelmesi gereken yerde tırnak işaretini düzeltmemişlerdir:

9”a

Ayrıca sayılara getirilen kesme işareti gelmesi gereken yerde **E3** öğrencisi, soru işareti getirmiştir:

9?a

E4, K2, K3, K8 öğrencileri, satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılan kısa çizgi konması gereken yerde iki noktayı düzeltmemişlerdir:

Herkes 9”a ka:

dar sayabildi. ben tam 14,e kadar saydım, laz olduğum için mi.?

Ayrıca satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılan kısa çizgi konması gereken yerde **E1** öğrencisi, kesme işareti kullanmıştır:

Herkes 9”a ka’

dar sayabildi. Ben tam 14,e kadar saydım , laz olduğum için mi.?

E2, E4, E6, E7, K1, K2, K7, K8 öğrencileri, sayılara getirilen kesme işareti gelmesi gereken yerde virgülü düzeltmemişlerdir:

14,e

Ayrıca sayılara getirilen kesme işareti gelmesi gereken yerde **E3** öğrencisi, soru işareti kullanmıştır:

14?e

E1, E2, E3, E4, E9, E10, K1, K2, K4, K5, K7, K8, K10 öğrencileri, soru cümlelerinin sonunda soru işareti gelmesi gereken yerde noktayı düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi doğru yapmıştır:

Ben tam 14,e kadar saydım, laz olduğum için mi.

E1, E4, E7 öğrencileri, başka birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri gelmesi gereken yerlerde parantez işaretlerini düzeltmemişlerdir:

Annesi: (Evet yavrum laz olduğun için.)

Ayrıca birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri gelmesi gereken yerlerde **E3, E5, E9, K6, K7** cümlelerin başına uzun çizgi kullanmışlardır.

Annesi: — Evet yavrum laz olduğun için.)

E1, E2, E3, E4, E5, E6, E10, K1, K2, K3, K7, K8, K9 öğrencileri, cümlelerin sonunda da nokta gelmesi gereken yerde virgülü düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi doğru kullanmıştır:

Temel çok sevinir,

E2, E4, E10, K1, K2, K7 öğrencileri, sayılara getirilen nokta gelmesi gereken yerde soru işaretini düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi doğru kullanmıştır:

2? gün

E1, E2, E4, E9, K1, K2, K8 öğrencileri, başka birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri gelmesi gereken yerlerde eğik çizgileri düzeltmemişlerdir:

/Anne anne? Bugün okuldaki arkadaşlarımla boylarımızı karşılaştırdık. Herkesinki 80!90 cm benimki 160 cm laz olduğum için mi./ der,

Ayrıca başka birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri gelmesi gereken yerlerde; **E3, E5, K3, K6, K7, K9** öğrencileri, uzun çizgi kullanmışlardır:

—Anne anne? Bugün okuldaki arkadaşlarımla boylarımızı karşılaştırdık. Herkesinki 80!90 cm benimki 160 cm, laz olduğum için mi./ der,

E1, E2, E3, E4, E6, K1, K2, K7, K8 öğrencileri seslenme, hitap, uyarı kelimelerinden sonra gelen ünlem işareti gelmesi gereken yerde soru işaretini düzeltmemişlerdir. Diğer öğrenciler hepsi doğru kullanmıştır:

Anne anne?

E1, E2, E4, K2, K7, K8, K9 öğrencileri, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılan kısa çizgi yerine gelen ünlem işaretini düzeltmemişlerdir.

80!90

Ayrıca arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılan kısa çizgi yerine **E3, K4** nokta;

80.90

K3, E7, E9, E10, K10 öğrencileri, virgül;

80,90

K1 eğik çizgi kullanmışlardır:

80/90

E1, E2, E4, E9, K1, K2 öğrencileri, soru cümlelerinin sonunda soru cümlesi gelmesi gereken yerde noktayı düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi doğru kullanmıştır:

Herkesinki 80!90 cm benimki 160 cm, laz olduğum için mi./ der,

E3, E5, E6, K1, K4, K8 öğrencileri, cümlelerin sonunda da nokta olması gereken yerde virgüli düzeltmemişlerdir:

Herkesinki 80!90 cm benimki 160 cm, laz olduğum için mi./ der,

Ayrıca cümlelerin sonunda da nokta olması gereken yerde **E9** öğrencisi, kısa çizgi kullanmıştır:

Herkesinki 80!90 cm benimki 160 cm, laz olduğum için mi./ der-

E2, E4, E5, E7, K1, K2, K8 öğrencileri, başka birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri gelmesi gereken ünlem işaretlerini düzeltmemişlerdir:

Annesi: !Hayır yavrum onlar 6 yaşında sen ise 16 yaşında olduğun için.! der.

Ayrıca başka birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri gelmesi gereken yerlerde **E1, E9, K6, K7, K9, K10** öğrencileri, cümlelerin başında uzun çizgi kullanmışlardır:

Annesi: — Hayır yavrum onlar 6 yaşında sen ise 16 yaşında olduğun için.!der.

E2, E3, E4, E5, E7,E8, E9, E10, K2, K7, K8, K10 öğrencileri, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılan parantez işaretinin yerine kullanılan iki nokta işaretini düzeltmemişlerdir:

12 TL :Türk Lirası:

E1, K10 öğrencileri, virgül;

12 TL ,Türk Lirası,

E6, K4 öğrencileri, tırnak işareti;

12 TL “Türk Lirası”

K1 öğrencisi, eğik çizgi;

12 TL /Türk Lirası/

K9 öğrencisi, nokta kullanmışlardır:

12 TL .Türk Lirası.

E1, E4, E5, E7, E8, E10, K1, K2, K4, K7, K8, K9 öğrencileri, kısaltmalara getirilen kesme işaretinin yerine kullanılan virgüdü düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi doğru kullanmıştır:

9 TL, ye

E4 öğrencisi, soru cümlesinin sonuna getirilmesi gereken soru işaretini düzeltmemiştir:

Bir adam bir şeyi 12 TL :Türk Lirası: vererek satın alır ve 9 TL, ye satarsa kazanır mı kaybeder mi—?

E2 öğrencisi, nokta;

Bir adam bir şeyi 12 TL :Türk Lirası: vererek satın alır ve 9 TL, ye satarsa kazanır mı kaybeder mi.

K2 öğrencisi, ünlem işareti kullanmıştır:

Bir adam bir şeyi 12 TL :Türk Lirası: vererek satın alır ve 9 TL, ye satarsa kazanır mı kaybeder mi!

E1, E4, E9, K1, K2 öğrencileri, karşılıklı konuşmaların başında 3 tane uzun çizgi gelmesi gereken yerde iki nokta işaretlerini düzeltmemişlerdir:

: Nee)

: Evet acı ama gerçek,

: Ben de zenginler: okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

Ayrıca **E5** öğrencisi, karşılıklı konuşmaların başında 3 tane uzun çizgi gelmesi gereken 2 yerde kullanmamıştır:

: Nee)

— Evet acı ama gerçek,

: Ben de zenginler: okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

E2, E4, E5, E6, E7, E9, K1, K6, K7 öğrencileri, sevinç, kıvanç, şaşma gibi duyguları anlatan ünlem işaretinin gelmesi gereken yerde parantez işaretini düzeltmemişlerdir:

Nee)

Ayrıca sevinç, kıvanç, şaşma gibi duyguları anlatan ünlem işaretinin gelmesi gereken yerde **E1, E8** öğrencileri, soru işareti;

Nee?

E3 öğrencisi, nokta;

Nee.

K2 öğrencisi, virgül,

Nee,

K10 öğrencisi, nokta kullanmışlardır:

Nee.

E1, E2, E3, E5, E9, K7 öğrencileri cümlelerin sonuna nokta gelmesi gereken yerde virgülden düzeltmemişlerdir. Diğer öğrencilerin hepsi doğru kullanmıştır.

Evet acı ama gerçek,

Ayrıca cümlelerin sonuna nokta gelmesi gereken yerde **E9, K9** kısa çizgi,

Evet acı ama gerçek-

K1 öğrencisi, eğik çizgi;

Evet acı ama gerçek/

K2 öğrencisi, nokta kullanmıştır:

Evet acı ama gerçek.

E1, E2, E3, E4, E7, K3, K4, K6, K8 öğrencileri “zenginler” kelimesinden sonra gelen uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş virgül yerine iki noktayı düzeltmemişlerdir.

Ben de zenginler: okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

Ayrıca cümlelerin sonuna nokta gelmesi gereken yerde **E9, K9** öğrencileri, kısa çizgi;

Ben de zenginler- okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

K1 öğrencisi, eğik çizgi;

Ben de zenginler/ okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

K2 öğrencisi, nokta kullanmışlardır:

Ben de zenginler. okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

E1, E4, E8, K1 öğrencileri, özel isimlere getirilmesi gereken kesme işaretinin yerine kullanılan ünleme işaretini düzeltmemişlerdir:

Ece!ye

Ayrıca özel isimlere getirilmesi gereken kesme işaretinin yerine **K2** öğrencisi, virgül kullanmıştır:

Ece,ye

K8 öğrencisi, kesme işareti kullanmış; fakat yanlış yerden ayırmıştır:

Ece!ye'

E1, E2, E5, E8 öğrencileri, açıklamalardan önce getirilen iki noktanın yerine uzun çizgiyi düzeltmemişlerdir:

Mektupta sadece şunlar yazmaktadır—

Ayrıca açıklamalardan önce getirilen iki noktanın yerine **E4, E7, K2** öğrencileri nokta kullanmışlardır:

Mektupta sadece şunlar yazmaktadır.

E2, E4, E9, E10, K1, K8, K10 öğrencileri, hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine kullanılan soru işaretini düzeltmemişlerdir:

Sevgili Arkadaşım?

Ayrıca hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine **E3, K5** öğrencileri, iki nokta;

Sevgili Arkadaşım:

E6, K4 öğrencileri, tırnak işareti;

Sevgili Arkadaşım”

E7 öğrencisi, nokta;

Sevgili Arkadaşım.

K6 öğrencisi, parantez işaretini kullanmışlardır.

Sevgili Arkadaşım)

E1, E2, E3, E4, E5, K1, K3, K8 öğrencileri, “Ece” kelimesinden sonra gelen uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş virgül yerine iki noktayı düzeltmemişlerdir:

Ece— sonra cevap göndermek için zarfın arka yüzünde bulunan adrese bakar ve adreste şunlar yazmaktadır-

Ayrıca “Ece” kelimesinden sonra gelen uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş virgül yerine **K9** öğrencisi kısa çizgi kullanmıştır:

Ece- sonra cevap göndermek için zarfın arka yüzünde bulunan adrese bakar ve adreste şunlar yazmaktadır-

E1, E2, E4, E5, E9, E10, K2, K8, K9, K10 öğrencileri, “Adreste şunlar yazmaktadır:” kelime grubunda açıklamalardan önce getirilen iki nokta yerine kullanılan kısa çizgiyi düzeltmemişlerdir:

Ece— sonra cevap göndermek için zarfın arka yüzünde bulunan adrese bakar ve adreste şunlar yazmaktadır-

Ayrıca “Adreste şunlar yazmaktadır:” kelime grubunda açıklamalardan önce getirilen iki nokta yerine **E3, E6, E7, E8, K1, K3, K4, K5** öğrencileri nokta kullanmışlardır:

Ece— sonra cevap göndermek için zarfın arka yüzünde bulunan adrese bakar ve adreste şunlar yazmaktadır.

E3, E4, K1, K2, K8 öğrencileri “mahalle, sokak, apartman” kelimelerinin kısaltmalarından sonra gelene noktaların yerine kullanılan kesme işaretlerini düzeltmemişlerdir:

Kuş mah’ Cıvciv sok’ Aslan apt’

Ayrıca “mahalle, sokak” kelimelerinin kısaltmalarından sonra gelene noktaların yerine **E2** öğrencisi, eğik çizgi;

Kuş mah/ Cıvciv sok/ Aslan apt’

E10, K7 öğrencileri, virgül;

Kuş mah, Cıvciv sok, Aslan apt’

K1 öğrencisi, “mahalle” kelimesinin sonunda iki nokta kullanmıştır:

Kuş mah: Cıvciv sok’ Aslan apt’

E2, E4, K1, K8 öğrencileri, adres yazılırken numaralar arasına gelen eğik çizgi yerine tırnak işaretini düzeltmemişlerdir.

No: 23”5

Ayrıca adres yazılırken numaralar arasına gelen eğik çizgi yerine **E1, E5** öğrencisi, nokta;

No: 23.5

E3, K7 öğrencileri, virgül kullanmışlardır:

No: 23,5

E2, E3, E4, K1, K8 öğrencileri, adres yazılırken ilçe ve il arasına gelen eğik çizgi yerine gelen soru işaretini düzeltmemişlerdir:

Horozlu? ANKARA

Ayrıca **E8, E9, K9, K10** öğrencileri, kısa çizgi;

Horozlu- ANKARA

E10 öğrencisi, virgül kullanmıştır:

Horozlu, ANKARA

E1, E2, K1, K3, K8 öğrencileri, başka birinden alıntı olan cümlelerin başına ve sonunda tırnak işareti getirilen eğik çizgiyi düzeltmemişlerdir:

/Demek bu yüzden böyle acayip bir mektup göndermiş' Bildiğin hayvanat bahçesinde oturuyormuş garibim./ demiş.

Ayrıca başka birinden alıntı olan cümlelerin sadece başına tırnak işareti yerine E3, E9, K6, K9, K10 öğrencileri, uzun çizgi;

—Demek bu yüzden böyle acayip bir mektup göndermiş' Bildiğin hayvanat bahçesinde oturuyormuş garibim./ demiş.

E4, E7 öğrencileri, nokta kullanmışlardır:

.Demek bu yüzden böyle acayip bir mektup göndermiş' Bildiğin hayvanat bahçesinde oturuyormuş garibim..demiş.

3.1.6 Kısa cevaplı sorular etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte noktanın üç işlevi, virgülün üç işlevi, iki noktanın bir işlevi, soru işaretinin bir işlevi, ünlem işaretinin iki işlevi, kısa çizginin iki işlevi, uzun çizginin bir işlevi, eğik çizginin bir işlevi, tırnak işaretinin bir işlevi, yay işaretinin bir işlevi, kesme işaretinin üç işlevi buldurulmaya çalışılmıştır. Etkinlikte bazı sorularda örnekler verilip nereye, hangi noktalama işareti geleceği buldurulup neden o işaretin geleceği sorularak öğrencinin cevapları bilinçli yapıp yapmadığı kontrol edilmeye çalışılmıştır. Bazı sorularda da öğrencinin kendisinin noktalama işaretine uygun örnek verilmesi istenmiştir.

Çizelge 3.6: Kısa Cevaplı Sorular Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	ÜNLEM İŞARETİ		KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ	TIRNAK İŞARETİ	PARANTEZ İŞARETİ	KESME İŞARETİ		
2,1	2,2	2,3	3,2	4,1	5,1	5,2	6,1	6,2	7,1	8,1	9,1	10,1	11,1	11,2	11,3
4	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
4	0	0	0	1	1	0	1	0	0	2	0	1	0	0	0
4	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
4	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
4	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1

Çizelge 3.6(Devamı): Kısa Cevaplı Sorular Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

3	0	0	1	1	1	1	1	2	0	1	1	0	1	1	0
4	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0
4	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	0
4	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	1	0	1	1	1
3	1	1	1	1	1	0	1	2	1	1	1	0	1	1	1
4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	0	1	0	1	1	0	1	0	1	2	0	1	0	1	0
4	0	0	0	1	1	1	1	0	1	2	0	0	0	1	1
4	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
4	1	1	0	1	1	1	1	0	1	2	0	0	0	1	1
4	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0
4	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0
4	1	0	1	1	1	1	1	2	1	2	0	0	0	1	0
4	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
76	10	7	8	18	17	14	16	13	13	21	8	7	6	16	7
95	50	35	40	90	85	70	80	32,5	65	52,5	40	35	30	80	35

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar:

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

1.1: Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3: Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1: Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2: Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3: Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.2:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1: Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.1:Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.

6.2:Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1:Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.

9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1: Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1: Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır.

11.2: Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3: Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.6'ya göre, "Bilin Bakalım Ne Gelir?" etkinliğine göre öğrenciler, cümlelerin sonuna getirilmesi gereken noktayı %93,5; kısaltmaların sonuna gelen noktayı %77,5; sayılardan sonra gelen noktayı %85; eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgüli %95; uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için

kullanılan virgölü %50; hitap sözlerinden sonra gelen virgölü %35; açıklamalardan önce gelen iki noktayı %40; soru cümlelerinin sonuna getirilen soru işaretini %90; duyguları anlatan sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %85; hitap, uyarı belirten sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %70; satıra sığmayan sözcükleri ayırmada kullanılan kısa çizgiyi %80; ilişkili sözcük ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi %32,5; uzun çizgiyi %65; adres yazmada kullanılan eğik çizgiyi %52,5, tırnak işaretini %40; parantez işaretini %35; özel adlara getirilen kesme işaretini %30; kısaltmalara getirilen kesme işaretini %80; sayılara getirilen kesme işaretini %35 oranlarında doğru yapmışlardır.

“Bilin Bakalım Ne Gelir?” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

Akşam yemekte çorba ( ) pilav ( ) fasulye yedik ( )

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgüller için nedenini “Benzer kelimeler olduğu için” yazmıştır. Nokta için ise “Cümle bitmiş” ifadesini yazmıştır.

E2 öğrencisi, bu cümlede virgül ve soru işareti kullanmıştır. Nedenlerine “Çünkü bir insan konuşma yaparsa konuşma çizgisi gelir.” yazmıştır.

E3 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Kelimeleri birbirinden ayırmak için” yazarken noktanın nedenine ise “Cümlelerin sonuna konur.” ifadesini yazmıştır.

E4 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir; fakat nedenini yazmamıştır.

E5 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Kelimeleri birbirinden ayırmak için” yazarken noktanın nedenine ise “Cümlelerin sonuna konur.” ifadesini yazmıştır.

E6, E7 öğrencileri, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmişlerdir. Virgülün nedenine “Ard arda sıralandığı için” yazarken noktanın nedenine ise “Cümlelerin sonu olduğu için” ifadesini yazmışlardır.

E8 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Peş peşe sıralanan aynı anlamdaki kelimelerin arasına konulur.” yazarken noktanın nedenine ise “Cümlelerin sonuna konur.” ifadesini kullanmıştır.

E9 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Bir şey sırayla giderse arasına virgül konulur.” yazarken noktanın nedenini yazmamıştır.

E10 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Sırayla yazıldığı için” yazarken noktaya ise “Cümle bittiği için” ifadesini yazmıştır. **K1** öğrencisi, bu cümlede virgülleri doğru yerleştirip noktanın yerine soru işareti kullanmıştır. Virgülün nedenine “Bir şeyin yazım yanlışdır.” soru işaretinin nedenine ise “Bir kişi bir şey soruyorsa sonuna soru işareti gelir.” yazmıştır.

K2 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Nedenlerini yazmamıştır.

K3 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine ise “Kelimelerin arasına virgül getirilecektir.” ifadesini yazmıştır. Noktanın nedenini yazmamıştır.

K4 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine bir şey yazmamıştır. Noktaya ise “Sonlarına ise nokta konur.” ifadesini kullanmıştır. **K5** öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Çeşit saydığı için aralarına nokta konur.” yazmıştır. Noktaya ise “Cümle bittiği için.” ifadesini kullanmıştır.

K6 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Kelimeleri sıralarken arasına konur.” yazarken; noktaya ise “Cümlenin sonuna konur.” ifadesini kullanmıştır.

K7 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Birbirine karışmasın diye” yazarken; noktanın nedenine ise “Cümle bittiği için sonuna konur.” ifadesini kullanmıştır.

K8 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Bir şeyler sıralandığı için” yazarken; noktanın nedenini yazmamıştır.

K9 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Sıralama olan kelimelerin arasına konur.” yazarken; noktaya ise “Eylemi bitmiş olan kelimelerin sonuna konur.” ifadesini kullanmıştır.

K10 öğrencisi, bu cümlede bütün noktalama işaretlerini doğru yerleştirmiştir. Virgülün nedenine “Sıralanmış kelimelerin arasına konur.” yazarken noktaya ise “Cümlelerin sonuna konur.” ifadesini kullanmıştır.

Gökçe Almanya'ya gitmek için önceden bilet almış.

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede hangi kelimedenden sonra virgölün gelmesi gerektiği nedenleriyle birlikte sorulduğunda aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir; fakat nedenini “Özel isim olduğu için” şeklinde açıklamıştır.

E2, E4, K2 öğrencileri, virgölün nereye gelmesi gerektiğini bilememişlerdir.

E3 öğrencisi, virgölü doğru yere koymuş fakat nedenini yazmamıştır.

E5 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir. Nedenine ise “ Adlardan sonra virgül konur.” yazmıştır.

E6 öğrencisi, “için” kelimesinden sonra virgül konulacağını belirtmiş nedenine ise “Sebeup sonuç ilişkisi olduğu için” demiştir.

E7 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir. Nedenine ise “Sırayla giden bir şeydir.” yazmıştır.

E8 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir. Nedenine ise “Özne yüklemenden uzak kalmış.” yazmıştır.

E9 öğrencisi, “bilet” kelimesinden önce virgül konması gerektiğini söylemiş; fakat nedenini açıklamamıştır.

E10 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir; fakat nedenini açıklamamıştır.

K1 öğrencisi, virgölü kesme işareti olarak algılamıştır.

K3 öğrencisi, “önceden” kelimesinden sonra getirilmesi gerektiğini belirtmiş; nedenini açıklamamıştır.

K4 öğrencisi, “için” kelimesinden sonra getirilmesi gerektiğini belirtmiş; nedenini açıklamamıştır.

K5 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir. Nedenine ise “Bir cümlede isimden sonra virgül gelir.” yazmıştır.

K6 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir. Nedenini açıklamamıştır.

K7 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir. Nedenine ise “İki özel isim yan yana olduğu için” demiştir.

K8 öğrencisi, “Almanya’ya” kelimesinden sonra virgül gelmesi gerektiğini belirtmiş; fakat nedenini yazmamıştır.

K9 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgölü doğru bilmiştir; fakat nedenine “Özel isme başlamadan virgül konur.” şeklinde yazmıştır.

K10 öğrencisi, uzun cümlede öznenen sonra gelen virgüli doğru bilmiştir; fakat nedenini yazmamıştır.

Öğrencilerden soru işareti konması gereken bir cümle yazmaları istendiğinde ortaya çıkan uygulamalar aşağıdaki gibidir:

E1 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Dünkü FB ve GS maçı kaç kaç bitti?

E2 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Onun bazı hareketleri hiç hoşuma gitmiyor nedense?

Cümlesi soru işaretinin işlevine uygun bir cümle değildir.

E3 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Bugün ahmetlere gidelim mi?

E4 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Babacığım parka gidelim mi?

E5 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Ahmet köye mi gitti?

E6 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Anne yemek piştimi?

E7 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Benimle bilgisayar oynar mısın?

E8 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Brezilya hangi kıtadadır?

E9 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Amcam içeri girdiğinde o kadar çok şaşırmışım ki?

Cümlesi soru işaretinin işlevine uygun bir cümle değildir.

E10 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Dünkü maçı kim kazandı?

K1 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Ne yapıyorsun anne?

K2 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Öğlen biz pikniğe gittik?

Cümlesi soru işaretinin işlevine uygun bir cümle değildir.

K3 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Bugün okula ve sinemaya gelecek misin?

K4 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Bakkaldan bisküvi alır mısın?

K5 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Bugün okuldan sonra bize gelecek misin?

K6 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Yemek yedikten sonra sinemaya gittiniz mi?

K7 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Bu saate kadar neredeydin?

K8 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Bu çiçekler güzel mi?

K9 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Sen bağlama çalmayı bilir misin?

K10 öğrencisinin cümlesi şu şekildedir:

Annem nere gitti?

Heyy, bana bakın

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede, cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti getirilmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, “Heyy” kelimesinden sonra ünlem işareti, “bakın” kelimesinden sonra nokta gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Heyy kelimesi heyecan belirttiği için”, noktaya ise ” Nokta da cümlenin sonunda olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E2 öğrencisi, “bana” kelimesinden sonra virgül konulması gerektiğini belirtmiştir ve nedenini açıklamamıştır.

E3 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir ve nedenini açıklamamıştır.

E4 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Korkma ve şaşırma işareti olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E5 öğrencisi, cümlenin sonuna nokta işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Cümle sonlarına konur.” şeklinde ifade etmiştir.

E6 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Emir verme olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E7 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Dikkat çekme istediğinden” şeklinde ifade etmiştir.

E8 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Heyecan, uyarı, mutluluk, korku vb. cümlelerin sonuna konulur.” şeklinde ifade etmiştir.

E9 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Dikkat çekme istediğinden” şeklinde ifade etmiştir.

E10 öğrencisi, cümlenin sonuna nokta işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Cümle bitiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K1 öğrencisi, cümlenin sonuna soru işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Bir şey sorduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

K2 öğrencisi, cümlenin sonuna soru işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini açıklamamıştır.

K3 öğrencisi, cümlenin sonuna virgül konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Bizim koymamızı istemiştir.” şeklinde ifade etmiştir.

K4 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir ve nedenini açıklamamıştır.

K5 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Bir kişiye seslendiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Duygu ve düşünce belirttiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K7 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Duygu yaşadığı için” şeklinde ifade etmiştir.

K8 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Şaşırtma anlamı olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

K9 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Seslenme ve uyarı cümlelerinin sonuna konur.” şeklinde ifade etmiştir.

K10 öğrencisi, cümlenin sonuna ünlem işareti konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Üzüntü, korku, heyecan, mutluluk bildiren cümlelerin sonuna konur.” şeklinde ifade etmiştir.

Sol tarafa yürü( ) Biraz ilerideki 1( ) sokağa girince okulu görürsün( )

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. cümlelerin sonunda olduğu için, 2. ise “-inci, -ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır.

E2 öğrencisi, soru işareti, eğik çizgi, nokta yazmıştır. Nedenine “Cümlelerin sonunda olduğu için nokta” yazmıştır. Diğerlerinin nedenlerini belirtmemiştir.

E3 öğrencisi virgül, nokta, nokta yazmıştır. Virgülün nedenine “Kelimeleri birbirinden ayırdığı için” yazmıştır. 2. noktanın nedenine ise “-inci, -ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır. 3. noktanın nedenine ise “Cümlelerin sonunda olduğu için ” yazmıştır.

E4 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Noktaların nedenlerine ise “Cümlelerin sonunda olduğu için ve rakamlardan sonra gelir” yazmıştır.

E5 öğrencisi virgül, nokta, nokta yazmıştır. Virgülün nedenini belirtmemiştir. 1. Noktaya “sayıların inci, -ıncı ekinin yerine nokta konur.” Diğerinin nedenini ise “cümlelerin sonunda nokta konur” şeklinde ifade etmiştir.

E6 öğrencisi ünlem, virgül, nokta yazmıştır. Ünlemin nedenine “Emir verdiği için” şeklinde ifade etmiştir. Virgülün nedenini açıklamamıştır. Noktanın nedenine ise “cümlelerin sonunda olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E7 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine ise” Cümlelerin sonunda ve inci, -ıncı anlamına geldiği için” şeklinde ifade etmiştir.

E8 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. cümlelerin sonunda olduğu için, 2. ise “-inci, -ıncı anlamına geldiği için” şeklinde ifade etmiştir.

E9 öğrencisi virgül, nokta, nokta yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

E10 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. 1. Noktanın nedenine “sonraki cümle büyük harfle başladığı için”; 2. Noktanın nedenine “Sokak ismi verildiği için”; 3.noktanın nedenine ise “Cümle bittiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K1 öğrencisi nokta, virgül, soru işareti yazmıştır. Nokta işaretinin nedenine “Bir şeyin sonuna konulur.” şeklinde ifade etmiştir. Virgül ve soru işaretinin nedenini açıklamamıştır.

K2 öğrencisi virgül, virgül, soru işareti yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K3 öğrencisi virgül, nokta, nokta yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K4 öğrencisi virgül, nokta, nokta yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K5 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. cümlelerin sonunda olduğu için, 2. ise “Kaçıncı sayı olduğunu bilmek için” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. cümlelerin sonunda olduğu için, 2. ise “-inci, -ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır.

K7 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. 1. ve 3. Noktanın nedenine “Cümle bittiği için” ifade etmiştir. 2.noktanın nedenini “-inci, -ıncı anlamına geldiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K8 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. bitmiş cümle olduğu için” 2. noktanın nedenini açıklamamıştır.

K9 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. Bitmiş cümle olduğu için” 2. Noktanın nedenine “Sayıların sonuna getirilir” şeklinde ifade etmiştir.

K10 öğrencisi nokta, nokta, nokta yazmıştır. Nedenine “1. ve 3. cümlenin sonunda olduğu için, 2. noktanın nedenine ise “-inci, -ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır.

Geçen ay oynanan Türkiye ( ) Yunanistan maçında 3( ) golü Arda mı attı( )

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi virgöl, nokta, soru işareti yazmıştır. İlişkili sözcükler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizginin yerine virgöl koymuş ve nedenini de iki yerde de “İki özel isim arasına gelmesi gerektiği için” ifadesini yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenini “soru sorduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E2 öğrencisi virgöl, nokta, nokta yazmıştır. Noktanın nedenine “Bitmiş bir cümle olduğu için” yazmıştır. Diğerlerine nedenlerini yazmamıştır.

E3 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. İlişkili sözcükler ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi doğru kullanmıştır. Nedenine ise “İsimleri ayırmak için” ifadesini yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenini “Soru içeren cümlelerin sonuna konur” şeklinde ifade etmiştir.

E4 öğrencisi nokta, nokta, soru işareti yazmıştır. Noktaların nedenini yazmazken soru işaretinin nedenine “Soru sorduğu için” yazmıştır.

E5 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “İki şeyi ayırmak için” yazarken nokta ve soru işaretine neden yazmamıştır.

E6 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “Takımlar arasına konulur” yazarken noktanın nedenine “inci, ıncı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenine “soru cümlesi olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E7 öğrencisi virgöl, nokta, soru işareti yazmıştır. Virgölün nedenine “Ayrımak için” yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, incı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenine “Soru cümlesi olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E8 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “İki ilke arasındaki ilişkiyi belirtmek için” yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, incı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenine “Soru cümlesi olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E9 öğrencisi virgöl, virgöl, nokta yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

E10 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “İki takım yazıldığı için” yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, incı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenini açıklamamıştır.

K1 öğrencisi soru işareti, virgöl, soru işareti yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K2 öğrencisi virgöl, virgöl, nokta yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K3 öğrencisi virgöl, nokta, soru işareti yazmıştır. Virgöl ve noktanın nedenini açıklamamıştır. Soru işaretinin nedenine “mı soru eki kullanıldığı için” yazmıştır.

K4 öğrencisi virgöl, nokta, soru işareti yazmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K5 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “Karşı karşıya ayrı takımlar olduğu için” yazmıştır. Noktanın nedenine “Bir sayının kaçınıcı olduğunu belirtmek için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenine “Soru cümlesi olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi virgöl, nokta, soru işareti yazmıştır. Virgölün nedenine “Ülkeleri ayırmak için” yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, incı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin nedenini “Soru cümlelerinin sonuna konur.” şeklinde ifade etmiştir.

K7 öğrencisi virgöl, nokta, ünlem işareti yazmıştır. Virgölün nedenine “İki özel ismi ayırmak için” yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, incı anlamına geldiği için” yazmıştır. Ünlem işaretinin nedenine “Bir duygu yaşandığı için” şeklinde ifade etmiştir.

K8 öğrencisi virgöl, nokta, iki nokta yazmıştır. Virgölün nedenine “Sıralama geldiği için” yazmıştır. Diğerlerinin nedenini yazmamıştır.

K9 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “Takımları sıralarken konulur” yazmıştır. Noktanın nedenine “Sıra bildiren sayıların sonuna konur” yazmıştır. Soru işaretinin yerine ise “Soru bildiren cümlelerin sonuna konur” şeklinde ifade etmiştir.

K10 öğrencisi kısa çizgi, nokta, soru işareti yazmıştır. Kısa çizginin nedenine “İki ülke, şehir ya da grup isimlerini ayırmak için” yazmıştır. Noktanın nedenine “inci, incı anlamına geldiği için” yazmıştır. Soru işaretinin yerine ise “Soru bildiren cümlelerin sonuna konur.” şeklinde ifade etmiştir.

Mektup yazarken hitap kelimelerinden sonra “*Sevgili Halacığım*” hangi noktalama işaretinin geleceği sorulduğunda, öğrenciler aşağıdaki gibi cevaplamışlardır:

E1, E5, E10, K6, K10 öğrencileri, virgül demiştir. Nedenine ise “Mektup yazarken hitap kelimesinden sonra virgül kullanılır.” şeklinde ifade etmiştir.

E2 öğrencisi, nokta demiştir. Nedenine ise “Nokta her zaman sona konur.” şeklinde ifade etmiştir.

E3, K1, K2 öğrencileri, iki nokta demiştir. Nedenini açıklamamıştır.

E4 öğrencisi, soru işareti demiştir. Nedenini açıklamamıştır.

E6 öğrencisi, üç nokta demiştir. Nedenini açıklamamıştır.

E7 öğrencisi, nokta demiştir. Nedenini açıklamamıştır.

E8 öğrencisi, virgül demiştir. Nedenini açıklamamıştır.

E9 öğrencisi, iki nokta demiştir. Nedenine ise “Bir şey anlatmak istiyor.” yazmıştır.

K3 öğrencisi, virgül demiştir. Nedenine ise “Aşağı satırdan başlayacağı için” yazmıştır.

K4 öğrencisi, tırnak işareti demiştir. Nedenine ise “Cümlelerin hepsi bitince tırnak işaretiyle kapatılır.” yazmıştır.

K5 öğrencisi, noktalı virgül demiştir. Nedenine ise “Hitap kelimesinden sonra açıklama yapılacaktır.” yazmıştır.

K7 öğrencisi, “İki nokta gelir ve sonraki cümle uzun çizgiyle başlar.” yazmıştır. Nedenine ise “Konuşma olduğu için” yazmıştır.

K8 öğrencisi, eğik çizgi demiştir. Nedenini açıklamamıştır.

K9 öğrencisi, noktalı virgül demiştir. Nedenine ise “bir mektuba başlarken konur.” yazmıştır.

Ahmet, Hasanı görünce ne yapacağını şaşırmış.

Öğrencilere yukarıdaki cümledeki noktalama işareti yanlış veya yanlışları nedenleriyle sorulduğunda, öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki gibidir:

E1 öğrencisi, hiçbir şey yazmamıştır.

E2, E3, E5 öğrencileri “Şaşırmış kelimesinden sonra nokta değil ünlem işareti konulur.” yazmış ve nedenini açıklamamıştır.

E4 öğrencisi, Ahmet kelimesinden sonra virgül olmayacağını belirtmiştir. Nedenine ise “Hasan büyük harfle başladığı için” yazmıştır.

E6, E10, K5, K10 öğrencileri, “Hasan’ı yazarken kesme işareti gelir” yazmışlardır. Nedenine ise “Özel adlara getirilir” olarak açıklamışlardır.

E7 öğrencisi, “Hasan’ı şeklinde yazılması gerek” şeklinde yazmış; fakat nedenini açıklamamıştır.

E8 öğrencisi, kesme işareti olduğunu bilmiş; fakat nedenini yazmamıştır.

E9 öğrencisi “Hasan’ı” kelimesinde kesme işareti kullanılması gerektiğini belirtmiş nedenini yazmamıştır.

K1 öğrencisi “şaşırmış” kelimesinden sonra iki nokta gelmesi gerektiğini belirtmiş nedenini yazmamıştır.

K2 öğrencisi, virgölün yanlış olduğunu belirtmiş nedenini yazmamıştır.

K3 öğrencisi, kesme işaretinin gelmesi gerektiğini belirtmiş ancak nedenini yazmamıştır.

K4 öğrencisi, cümlenin sonuna nokta yerine ünlem işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiş nedenini açıklamamıştır.

K6 öğrencisi, hiçbir şey yazmamıştır.

K7 öğrencisi, cümlenin sonuna nokta yerine ünlem işareti gelmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenine ise “Duygu yaşandığı için” şeklinde açıklamıştır.

K8 öğrencisi, “Hasan” kelimesinden sonra virgül gelmesi gerektiğini belirtmiş; fakat nedenini açıklamamıştır.

K9 öğrencisi, “Ahmet” kelimesinden sonra virgül gelmemesi gerektiğini belirtmiş; fakat nedenini belirtmemiştir.

Babam, Ankara ( ) Kırşehir arası 180 km( )lik yolu üç saatte gelmiş( )

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; öğrenciler, aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Virgölün nedenine “İki özel isim yan yana geldiği için” yazmıştır. Kesme işaretini açıklamamıştır. Noktanın nedenine ise “Cümlenin sonuna olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E2 öğrencisi virgül, virgül, soru işareti kullanmıştır. Nedenlerine bir açıklama yapmamıştır.

E3 öğrencisi virgül, virgül, nokta kullanmıştır. Nedenlerine bir açıklama yapmamıştır.

E4 öğrencisi nokta, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerine bir açıklama yapmamıştır.

E5 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Virgülün nedenine “Ayrımak için” yazmıştır. Kesme işaretinin nedenini “Eki ayırmak için” yazmıştır. Noktanın nedenini ise “Cümlelerin sonuna olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E6 öğrencisi kısa çizgi, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Kısa çizginin nedenine “karşılaştırma yapıldığı için” yazmıştır. Kesme işaretinin nedenine “Eki ayırmak için” yazmıştır. Noktanın nedenini ise “Cümlelerin sonunda olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E7 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Virgül nedenine “Sıralamalarda kullanılır” yazmıştır. Noktanın nedenini ise “Cümlelerin sonuna olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E8 öğrencisi kısa çizgi, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Kısa çizginin nedenine “İki şehir arasında olduğu için” yazmıştır. Kesme işaretinin nedenine “Kısaltmalara getiren ekler kesme işareti ile ayrılır” yazmıştır. Noktanın nedenini ise “Cümlelerin sonuna olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E9 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

E10 öğrencisi kısa çizgi, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Noktanın nedenine “Cümlelerin sonuna olduğu için” şeklinde ifade etmiştir. Diğer noktalama işaretlerine neden yazmamıştır.

K1 öğrencisi virgül, tırnak işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerini yazmamıştır.

K2 öğrencisi iki nokta, virgül, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K3 öğrencisi virgül, tırnak işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K4 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K5 öğrencisi kısa çizgi, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Kısa çizginin nedenine “Ayrı yerler olduğu için” yazmıştır. Kesme işaretinin nedenine “Ekleri ayırmak için” yazmıştır. Noktanın nedenini ise “Cümle bittiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K7 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Virgülün nedenine “İki özel ismin arasına konur” yazmıştır. Noktanın nedenine “Cümlelerin sonuna olduğu için” şeklinde ifade etmiştir. Kesme işaretine ise neden yazmamıştır.

K8 öğrencisi virgül, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K9 öğrencisi kısa çizgi, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Kısa çizginin nedenine “Şehirlerin arasına konur.” yazmıştır. Kesme işaretine neden yazmamıştır. Nokta işaretinin nedenini ise “Cümlelerin sonuna gelir.” şeklinde ifade etmiştir.

K10 öğrencisi kısa çizgi, kesme işareti, nokta kullanmıştır. Kısa çizginin nedenine “İki ülke, şehir ya da grup isimlerini ayırmak için” demiştir. Kesme işaretinin nedenini yazmamıştır. Noktanın nedenine ise “Cümle bittiği için” şeklinde ifade etmiştir.

Aleyna Umut Harun ve Serkan aynı otobüse bindi.

Öğrencilere yukarıdaki cümlede kaç tane virgül konulması gerektiği nedenleriyle sorulduğunda, öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki gibidir:

E1 öğrencisi, iki virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Üç tane özel isim yan yana gelmiş.” şeklinde ifade etmiştir.

E2, E3, E4, E6, E8, E9, K3, K4, K7 öğrencileri, iki virgül kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Nedenini ise açıklama yapmamışlardır.

E5 öğrencisi, üç tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “bir kelimeyi ayırmak için virgül kullanılır.” şeklinde ifade etmiştir.

E7 öğrencisi, üç tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “Sıralama olduğu için” şeklinde ifade etmiştir.

E10 öğrencisi, iki tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “İsimler ayrı ayrı yazıldığı için” şeklinde ifade etmiştir.

K1, K8 öğrencileri, üç virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise açıklama yapmamışlardır.

K2 öğrencisi, dört tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise açıklama yapmamışlardır.

K5 öğrencisi, iki tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “isimleri sırasıyla saydığı için” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi, iki tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “İsimlerin arasına konur.” şeklinde ifade etmiştir.

K9 öğrencisi, iki tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “Sıralanan kelimelerin arsına konur.” şeklinde ifade etmiştir.

K10 öğrencisi, iki tane virgül kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “Peş peşe yazılan kelimeler ya da isimler arasına konur.” şeklinde ifade etmiştir.

“Tüh () Otobüsü kaçırdım.”

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yere hangi noktalama işareti gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “ Heyecan olduğu için” şeklinde belirtmiştir.

E2 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “ Korku, üzüntü, heyecan gibi şeylerde ünlem kullanılır” şeklinde belirtmiştir.

E3, E8, K4 öğrencileri, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenine bir açıklama getirmemiştir.

E4 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Şaşırdığı için” şeklinde belirtmiştir.

E5 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Bir seslenme vb. sonra ünlem işareti konur.” şeklinde belirtmiştir.

E6 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Bağırdığı için” şeklinde belirtmiştir.

E7 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Ünlem üzüntü olduğunda konur” şeklinde belirtmiştir.

E9 öğrencisi, virgül işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini açıklamamıştır.

E10 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Bir üzüntü yaşadığı için” şeklinde belirtmiştir.

K1 öğrencisi, iki nokta işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise belirtmemiştir.

K2 öğrencisi, parantez işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise belirtmemiştir.

K3, K5 öğrencileri ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmışlardır. Nedenini ise “Tüh kelimesi olduğu için” şeklinde belirtmişlerdir.

K6 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Duygu düşüncelerin sonuna konur.” şeklinde belirtmiştir.

K7 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Bir duygu yaşandığı için” şeklinde belirtmiştir.

K8 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Çünkü şaşırma olduğu için” şeklinde belirtmiştir.

K9 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Seslenmelerin sonuna konur.” şeklinde belirtmiştir.

K10 öğrencisi, ünlem işareti gelmesi gerektiğini yazmıştır. Nedenini ise “Korku heyecan mutluluk bildiren kelimelerin sonuna konur.” şeklinde belirtmiştir.

Sağlıklı olmak için şunları yapmalıyız dengeli beslenmek, spor yapmak.

Öğrencilere yukarıdaki cümledeki noktalama işareti yanlış veya yanlışları nedenleriyle sorulduğunda, öğrencilerin verdiği cevaplar aşağıdaki gibidir:

E1, E7 öğrencileri, “Yapmalıyız kelimesinden sonra nokta, çünkü cümle bitmiştir.” şeklinde ifade etmişlerdir.

E2, E4 öğrencisi, “Virgül işaretinin gereksizdir.” şeklinde ifade etmiştir.

E3 öğrencisi, “Kullanılan bütün noktalama işaretleri doğrudur.” şeklinde ifade etmiştir.

E5 öğrencisi, iki nokta gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Konuşma olduğu için” yazmıştır.

E6 öğrencisi, iki nokta işaretinin konulması gerektiğini belirtmiştir. Nedenine ise “Konuşma ifadesi geldiği için” yazmıştır.

E8 öğrencisi, iki nokta gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “Bir şey ile ilgili bilgi verildiği için” şeklinde ifade etmiştir.

E9, K3 öğrencileri, “için” kelimesinden sonra virgül gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise açıklamamışlardır.

E10 öğrencisi, “Yapmalıyız kelimesinden sonra iki nokta getirilmesi gerekir.” şeklinde ifade etmişlerdir. Nedenini açıklamamıştır.

K1, K2 öğrencileri, virgül konulması gerektiğini belirtmiş; nedenini belirtmemiştir.

K4 öğrencisi, “yapmalıyız” kelimesinden sonra nokta gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “cümle bittiği için” şeklinde ifade etmiştir.

K5 öğrencisi, “yapmalıyız” kelimesinden sonra noktalı virgül gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “açıklama yapılmış” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi, virgülün yanlış olduğunu belirtmiştir. Nedenini ise açıklamamıştır.

K7, K8, K9 öğrencileri, iki nokta gelmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise “Konuşmadan önce olduğu için” şeklinde ifade etmişlerdir.

K10 öğrencisi, iki nokta gelmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise açıklamamıştır.

Bir metinde konuşmaları belirlemek için hangi işaret kullanılır?

Sorusuna öğrenciler nedenleriyle şunları yazmıştır.

E1, E3 öğrencileri, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise açıklamamışlardır.

E2 öğrencisi, virgöl getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise “Aynı cümleleri ayırır.” şeklinde ifade etmiştir.

E4 öğrencisi, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise “Konuşma olduğundan” şeklinde ifade etmiştir.

E5 öğrencisi, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise “Konuşmayı belirtmek için” şeklinde ifade etmiştir.

E6 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise belirtmemiştir.

E7 öğrencisi, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini “Konuşma varsa kullanılır.” şeklinde ifade etmiştir.

E8 öğrencisi, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini “Metinde geçen konuşmaları belirtir.” şeklinde ifade etmiştir.

E9 öğrencisi, iki nokta getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini “Konuşma çizgisinden önce gelir” şeklinde ifade etmiştir.

E10, K5, K6, K9, K10 öğrencileri, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini “Bir konuşma olduğu için” şeklinde ifade etmişlerdir.

K1 öğrencisi, soru işareti getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise belirtmemiştir.

K2 öğrencisi, iki nokta getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise belirtmemiştir.

K3, K4 öğrencileri, uzun çizgi getirilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Nedenini ise belirtmemişlerdir.

K7 öğrencisi, virgöl getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise “İki nokta geleceksen” şeklinde ifade etmiştir.

K8 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Nedenini ise belirtmemiştir.

Satıra sığmayan kelimelerin sonuna hangi noktalama işaretlerinin gelmesi gerektiğini öğrenciler nedenleriyle aşağıdaki şekilde açıklamışlardır.

E1 öğrencisi, uzun çizgi “Kelimenin devam ettiğini gösterdiği için” şeklinde ifade etmiştir.

E2, E3, E5, E7, E9, K3, K4, K7, K8, K9, K10 öğrencileri, kısa çizgi getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Satıra sığmayan kelimeleri ayırmak için” ifadesini yazmışlardır.

E4 öğrencisi, kesme işareti getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini belirtmemiştir.

E6 öğrencisi, kısa çizgi getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Devamının olduğunu belirtmek için” şeklinde ifade etmiştir.

E8 öğrencisi, kısa çizgi getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Satır sonuna sığmayan kelimeler anlamsız olurdu” şeklinde ifade etmiştir.

E10 öğrencisi, kısa çizgi getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Satıra sığmadığı için” şeklinde ifade etmiştir.

K1 öğrencisi, hiçbir şey yazmamıştır.

K2 öğrencisi, iki nokta getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini belirtmemiştir.

K5 öğrencisi, kısa çizgi getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “kelimeleri ayırmak için” şeklinde ifade etmiştir.

K6 öğrencisi, kısa çizgi getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “kelimeleri ayırmak için” şeklinde ifade etmiştir.

Şiirin her satırına mısra ( ) dize ( ) denir.

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, virgül getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Aynı kelimenin değişik anlamını vermek için” şeklinde yazmıştır.

E2 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Önemli cümleler parantez içine alınır.” şeklinde yazmıştır.

E3 öğrencisi, nokta getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Cümlenin sonunda olduğu için” şeklinde yazmıştır.

E4 öğrencisi, nokta getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini belirtmemiştir.

E5 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Ek bilgi verildiği için” şeklinde yazmıştır.

E6 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Bir şeyi belirttiği için” şeklinde yazmıştır.

E7 öğrencisi, virgül getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Sıralı olarak yazılmış” şeklinde yazmıştır.

E8 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Kelimenin eş anlamı verildiği” şeklinde yazmıştır.

E9 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini belirtmemiştir.

E10 öğrencisi, nokta getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Önemli yer olduğu için” şeklinde yazmıştır.

K1 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini belirtmemiştir.

K2 öğrencisi, hiçbir şey yazmamıştır.

K3 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Önemli olduğu” şeklinde yazmıştır.

K4, K6 öğrencileri, nokta getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini belirtmemiştir.

K5 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Bir kelimenin başka bir söylenişini yazmak için” şeklinde yazmıştır.

K7 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Özel olarak belirtmek için” şeklinde yazmıştır.

K8 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Çok önemli olduğu için” şeklinde yazmıştır.

K9 öğrencisi, virgül getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Ayrırma vardır.” şeklinde yazmıştır.

K10 öğrencisi, parantez getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nedenini ise “Kelimenin diğer adını verdiği için” şeklinde yazmıştır.

Boğazlı mah. Çiçek sok. No:57 ( ) 3 Sefaköy ( ) İstanbul

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, ikisi de virgül yazmıştır. Nedenini ise “İki özel isim yan yana geldiği için” şeklinde ifade etmiştir.

E2 öğrencisi, ikisi de eğik çizgi yazmıştır. Nedenini açıklayamamıştır.

E3 öğrencisi, sayıların arasına virgül, il ilçe arasına nokta koymuştur. Nedenini ise belirtmemiştir.

E4, K8 öğrencileri, ikisine de nokta işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

E5 öğrencisi, ikisine de eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

E6 öğrencisi, sayıların arasına virgül, il ve ilçe arasına eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

E7 öğrencisi, sayıların arasına eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. İl ve ilçe arasını boş bırakmıştır. Nedenini ise belirtmemiştir.

E8 öğrencisi, sayıların arasına eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. İl ve ilçe arasına kısa çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise “İlçenin o ilde olduğunu gösterir.” şeklinde ifade etmiştir.

E9 öğrencisi, ikisine de eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

E10 öğrencisi, sayıların arasına eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. İl ve ilçe arasına virgül getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise “Adres yazıldığı için” şeklinde ifade etmiştir.

K1 öğrencisi, ikisine de nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

K2 öğrencisi, sayıların arasına nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiş. İl ve ilçe arasına virgül getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

K3, K4 öğrencileri, ikisine de eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

K5, K6 öğrencileri, ikisine de eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise “İki şeyi ayırmak için” şeklinde ifade etmişlerdir.

K9 öğrencisi, ikisine de eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise “Bir şeylerin arasına konur.” ifadesini yazmıştır.

K7 öğrencisi, sayıların arasına eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. il ve ilçe arasına kısa çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise “Karışmasın diye” şeklinde ifade etmiştir.

K10 öğrencisi, sayıların arasına eğik çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. il ve ilçe arasına kısa çizgi getirilmesi gerektiğini belirtmiş. Nedenini ise belirtmemiştir.

Md( ) Yrd ( ) İsa Bey dosyalardan 4( )ünü doldurmalarını istedi.

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 ve E7 öğrencileri, sırasıyla nokta nokta nokta kullanmıştır. 1. ve 2. noktanın nedenine “Kısaltma olduğu için” yazarken 3. Noktanın nedenine ise “ıncı, inci eklerinin yerine getirilir.” yazmışlardır.

E2 öğrencisi, sırasıyla virgöl, virgöl, nokta kullanmıştır. Virgölün nedenine “Her ayrı kelimedede kullanılır.” noktanın nedenine ise “Cümlelerin sonunda olduğu için” ifadesini yazmıştır.

E3 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, nokta kullanmıştır. Nedenini ise “Cümlelerin sonuna konur.” şeklinde yazmıştır.

E4 öğrencisi, sırasıyla nokta, virgöl, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

E5 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, kesme işareti kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

E6, K5, K10 öğrencileri, sırasıyla nokta, nokta, nokta kullanmıştır. 1. ve 2. Noktanın nedenine “Kısaltma olduğu için” yazarken 3. Noktanın nedenine ise “Sayılara getirilen ekleri ayırmak için” yazmıştır.

E8 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, nokta kullanmıştır. 1. ve 2. Noktanın nedenine “Kısaltma olduğu için” yazarken 3. noktanın nedenine ise “Sayıların kısa gösterimi olduğu için” yazmıştır.

E9 öğrencisi, sırasıyla virgöl, virgöl, kesme işareti kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

E10 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, kesme işareti kullanmıştır. Noktanın nedenine “Kısaltma olduğu için” yazmıştır.

K1 öğrencisi, sırasıyla iki nokta, iki nokta, tırnak işareti kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K2 öğrencisi, sırasıyla virgöl, virgöl, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K3 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, nokta kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K4 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, kesme işareti kullanmıştır. Nedenlerini açıklamamıştır.

K6 öğrencisi, sırasıyla nokta, nokta, kesme işareti kullanmıştır. Noktanın nedenini “Kısaltmaların sonları” şeklinde ifade etmiştir. Kesme işaretinin nedenine ise “Özel şeylerde kullanılır.” yazmıştır.

K7, K8, K9 öğrencileri, sırasıyla nokta, nokta, nokta kullanmıştır. 1. ve 2. Noktanın nedenine “Kısaltma olduğu için” yazarken diğerine neden belirtmemiştir.

Öğretmen bize ( )Ders çalışırsanız, başarılı olursunuz.( ) dedi.

Öğrencilerden yukarıdaki cümlede parantez işareti ile gösterilen yerlere hangi noktalama işaret veya işaretleri gelmesi gerektiği, nedenleriyle sorulduğunda; aşağıdaki cevapları vermişlerdir:

E1 öğrencisi, virgül ve nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini açıklamamışlardır.

E2 öğrencisi, nokta ve soru işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

E3 öğrencisi, hiçbir şey yazmamıştır.

E4 öğrencisi, nokta ve virgül getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

E5 öğrencisi, iki nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “Çünkü konuşma var” şeklinde ifade etmiştir.

E6 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenini ise “Bir şey belirtmeye çalıştığı için” şeklinde ifade etmiştir.

E7, E9 öğrencileri, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.” şeklinde ifade etmiştir. Nedenini belirtmemişlerdir.

E8, E10, K7, K10 öğrencileri, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.” yazmıştır. Nedenini ise “Bir kişinin söylediği cümlenin başına ve sonuna konur” şeklinde ifade etmiştir.

K1 öğrencisi, iki nokta ve virgül getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

K2 öğrencisi, virgül ve nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

K3 öğrencisi, virgül ve virgül getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

K4 öğrencisi, uzun çizgi ve nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

K5 öğrencisi, tırnak işareti getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

K6 öğrencisi, uzun çizgi ve nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Uzun çizginin nedenine “Konuşmalarda konur” şeklinde ifade etmiştir. Noktanın nedenine ise “Cümlenin sonuna konur” yazmıştır.

K8 öğrencisi, nokta, nokta getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nedenlerini belirtmemişlerdir.

K9 öğrencisi, virgül, virgül getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Virgülün nedenine ise “Konuşma yapıldığı zaman isim varsa konur” şeklinde ifade etmiştir.

3.1.7 Kuklalar etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte on bir tane noktalama işaretinin on dokuz tane işlevi buldurulmaya çalışılmıştır. Her işlevden birer tane olması gerekmektedir.

Çizelge 3.7: Kuklalar Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ.	NOKTA			VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	ÜNLEM İŞARETİ		KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ	TIRNAK İŞARETİ	PARANTEZ İŞARETİ	KESME İŞARETİ			
	İ	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	4.1.	5.1.	5.2.	6.1.	6.2.	7.1.	8.1.	9.1.	10.1.	11.1.	11.2.	11.3.
E1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1
E2	*	1,*	0	0	0	*	*	*	1	0	1	0	0	*	*	0	1	0	1	
E3	1	2	1	0	0	0	0	*	1	0	1	0	***	*	*	0	0	0	1	
E4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	*	0	0	0	
E5	0	2	1	0	1	1	1	*	1	*	1	0	0	1	1	0	1	*	0	
E6	*	2	*	0	0	0	1	*	1	1	1	0	3	1	0	0	0	0	*	
E7	0	2	1	1	*	*	1	1	1	0	0	0	***	*	*	0	0	0	1	
E8	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	
E9	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	*	*	0	0	1	0	
E10	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	***	1	*	*	0	0	*	
K1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	*	0	0	0	0	0	
K2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
K3	0	1,*	0	1	*	*	*	*	1	1	0	0	0	1	*	0	0	1	0	
K4	0	2	1	1	1	0	0	1	1	1	1	*	3	1	1	1	1	1	1	
K5	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	3	1	1	1	0	1	1	
K6	*	2	0	0	1	0	*	0	1	0	0	*	0	0	*	*	0	0	0	
K7	1	2	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	3	1	0	0	0	1	1	
K8	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
K9	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	
K10	0	2	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	3	1	0	1	0	0	0	
∑	8	28	14	8	6	6	9	7	15	9	7	4	21	9	5	5	6	7	8	
%	40	70	75	40	40	40	50	50	70	45	10	25	50	60	50	35	20	40	50	

Not: Bu tabloda “1” ile gösterilen yerler hem doğru kodlanan hem doğru dikte edilen cevapları gösterirken “*” yazılan yerler doğru kodlandığı hâlde dikte yapılırken yanlış veya boş bırakılan cevapları göstermektedir. Bunlar da yanlış kabul edilmiştir. “0” ile gösterilen yerler ise hem doğru kodlanmayıp hem de dikte ettirilirken yanlış yazılan cevaplardır.

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

1.1: Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3: Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1: Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2: Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3: Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.2:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.

4.1: Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1:Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.1:Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.

6.2:Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

7.1: Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1:Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasında ve semt ile şehir arasında kullanılır.

9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1: Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1: Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanır.

11.2: Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3: Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.7'ye göre, öğrenciler cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı %40; kısaltmaların sonuna gelen noktayı %70; sayılardan sonra gelen noktayı %70; eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgülü %40; uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgülü %40; hitap sözlerinden sonra gelen virgülü %40, açıklamalardan önce gelen iki noktayı %50; soru cümlelerinin sonuna getirilen soru işaretini %50; duyguları anlatan sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %70; hitap, uyarı belirten sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %45; satıra sığmayan sözcükleri ayırmada kullanılan kısa çizgiyi %10; ilişkili sözcük ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi %25; karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgiyi %50; adres yazımında kullanılan eğik çizgiyi %60; alıntı sözler için kullanılan tırnak işaretini %50; açıklamalardan önce gelen parantez işaretini %35; özel adlara getirilen kesme işaretini %20; kısaltmalara getirilen kesme işaretini %40; sayılara getirilen kesme işaretini %50 oranlarında doğru yapmışlardır. “Kuklalar” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde aşağıdaki durumlar tespit edilmiştir:

E2, E6, K6 öğrencileri, noktayı cümlenin sonuna koyması gerektiğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken sonuna nokta kullanmamışlardır:

Çocuklar bahçede oyun oynuyorlar

E2, K3 öğrencileri, kısaltmaların sonuna nokta geleceğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken “prof.” kelimesinin sonuna koyarken “dr.” kelimesinin sonuna kullanmamışlardır:

Prof. Dr

E2, E7, K3 öğrencileri, hitap sözlerinden sonra virgül geleceğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken virgülden sonra kullanmamışlardır:

Canım Anneciğim

E2, K3 öğrencileri, açıklamalardan önce gelen iki noktayı doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken iki noktayı kullanmamışlardır:

Kardeşimin istedikleri şunlardı ilgi, şefkat, anlayış.

E2, E3, E5, E6, K3 öğrencileri, soru anlamı taşıyan cümlelerde sona gelen soru işaretini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken soru işaretini kullanmamışlardır:

Bu oyuncakları kim dağıttı

E2, E3, E7, E9, K1 öğrencileri, eğik çizginin adres yazarken il ve ilçenin arasına gelmesi gerektiğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken eğik çizgiyi kullanmamışlardır:

Küçükçekmece İstanbul

E2, E3, E7, E9, K3, K6 öğrencileri, alıntı cümlelerin başına ve sonuna tırnak işareti gelmesi gerektiğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken tırnak işaretini kullanmamışlardır:

Yanıma geldikten sonra sarı tişörtü al dedi.

E10 öğrencisi, tırnak işaretini hem doğru kodlamış hem de cümle dikte ettirilirken kullanmıştır; fakat cümleyi tırnak işaretiyle açtığı hâlde kapatmamıştır:

"Yanıma geldikten sonra sarı tişörtü al dedi.

E3, E7, E10 öğrencileri, karşılıklı konuşmalarda gelecek olan uzun çizgiyi doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken uzun çizgiyi ve diğer noktalama işaretlerini kullanmamışlardır:

Sen neden gelmedin bize?

Çünkü sana küstüm

Ben orada suçlu değildim

E4, E10 öğrencileri, ek açıklamalarda parantez işareti geleceğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken parantez işaretini kullanmamışlardır:

Yunus Emre 1240-1321 değerli bir şairimizdir.

Ayrıca **K6** öğrencisi, hem doğru kodlamış hem cümle içinde yazmıştır; fakat parantez işaretini yanlış yerden açmış ve yanlış yerden kapatmıştır:

(Yunus Emre 1240-1321 değerli) bir şairimizdir.

E5 öğrencisi, seslenme, hitap sözlerinden sonra ünlem işareti geleceğini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken ünlem işaretini kullanmamıştır:

Hey kırmızı kapüşonlu gel buraya.

Ayrıca **E5** öğrencisi, kısaltmalara getirilen kesme işaretini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken kesme işareti kullanmamıştır:

ABD de yaşamak istiyormuş.

E6 öğrencisi, sayılara getirilen noktayı doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken “9.’cu” şeklinde yazmıştır:

Ayşe sınavda 9.’cu olmuş.

Sayılarla getirilen kesme işaretini doğru kodlamış; fakat yazarken sayıyla değil yazıyla “birinci’ye” şeklinde yazarak olmaması gereken bir kesme işareti yazmıştır.

Yarışmadaki birinci’ye ödülü belediye başkanı verecekti.

E10 öğrencisi doğru kodlarken “1.’ciyi” şeklinde yazmıştır.

Yarışmadaki 1.’ciyi ödülü belediye başkanı verecekti.

E7, K3 öğrencileri, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşen virgülden doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken virgülden kullanmamışlardır:

Çocuk kendisine doğru gelen kadına yöneldi.

K4, K6 öğrencileri, “ve, ile, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılan” işlevine karşılık gelen kısa çizgiyi doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken kısa çizgiyi kullanmamıştır:

Öğrenciler arasında kız erkek ayrımı yapılmamalıdır.

K6 öğrencisi, iki noktayı “Çocuk kendisine gelen kadına yöneldi.” Cümlesinin sonuna kullanmıştır. Öğrenci başka bir işlev için sorulan cümleyi Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında olmayan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevini düşünerek kodlamış ve yazmıştır.

Çocuk kendisine gelen kadına yöneldi:

Açıklamalardan sonra gelen iki noktalı cümlede açıklama kısmı Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında olmayan “Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini düşünerek kodlamış ve yazmıştır.

Kardeşimin istedikleri şunlardı “ilgi, şefkat, anlayış.”

3.1.8 Elif’in Hayali etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte 11 tane noktalama işaretinin 18 tane işlevi buldurulmaya çalışılmıştır. İşlevlerden sadece ünlem işaretinin 2. işlevi sorulmamıştır.

Çizelge3.8: Elif'in Hayali Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ.	NOKTA			VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	ÜNLEM İŞARETİ	KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ	TIRNAK İŞARETİ	PARANTEZ İŞARETİ	KESME İŞARETİ		
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1	5.1	6.1	6.2	7.1	8.1	9.1	10.1	11.1	11.2	11.3
E1	30	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	1
E3	21	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	1	0
E4	6	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	1	0
E5	37	3	4	3	0	0	1	2	1	0	0	2	1	0	0	1	1	0
E6	34	3	0	5	0	0	0	0	1	2	0	4	0	0	0	5	1	1
E7	28	0	4	5	0	0	0	1	1	3	0	3	0	0	0	3	0	0
E8	41	4	5	5	0	0	1	2	1	5	1	4	0	0	0	3	0	0
E9	17	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	1	0
E10	29	1	0	3	0	0	0	0	1	3	0	4	1	0	0	0	1	0
K1	24	0	0	5	0	0	0	3	0	0	3	4	0	0	0	0	1	0
K2	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K3	18	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0
K4	30	3	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	1
K5	41	3	5	5	0	0	0	2	1	3	0	4	1	0	0	4	1	1
K6	25	3	0	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1	0
K7	12	2	0	5	0	0	0	0	1	4	0	3	0	0	0	0	0	0
K8	9	1	5	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0
K9	25	3	0	3	0	0	0	1	1	3	0	0	0	0	0	2	0	0
K10	47	3	5	4	0	0	1	1	0	5	0	4	1	0	0	5	1	1
Σ	487	32	31	55	0	0	3	15	10	30	5	51	4	0	0	33	11	5
%	48,7	40	31	55	0	0	15	25	50	37,5	25	63,7	10	0	0	18,33	55	25

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

1.1:Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.

1.2:Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3:Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1:Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2:Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3:Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.1:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.

4.1:Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1:Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

6.1:Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.

6.2:Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

7.1:Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.

8.1:Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.

9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.

10.1:Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

11.1:Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanır.

11.2:Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

11.3:Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.8'e göre öğrenciler, cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı %40; kısaltmaların sonuna gelen noktayı %40; sayılardan sonra gelen noktayı %31; eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgüli %55; uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgüli %0; hitap sözlerinden sonra gelen virgüli %0, açıklamalardan önce gelen iki noktayı %15; soru cümlelerinin sonuna getirilen soru işaretini %25; duyguları anlatan sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %50; hitap, uyarı belirten sözlerden sonra gelen ünlem işaretini %45; satıra sığmayan sözcükleri ayırmada kullanılan kısa çizgiyi %37,5; ilişkili sözcük ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi %25; karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgiyi %63,7; adres yazımında kullanılan eğik çizgiyi %10; alıntı sözler için kullanılan tırnak işaretini %0; açıklamalardan önce gelen parantez işaretini %0; özel adlara getirilen kesme işaretini %20,7; kısaltmalara getirilen kesme işaretini %55; sayılara getirilen kesme işaretini %25 oranlarında doğru yapmışlardır.

“Elif’in Hayâli” etkinliğine yönelik tespitler şunlardır:

E1 öğrencisi, cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı 13 yerde kullanmamıştır:

Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Üstelik de çok çirkin

Hafta sonu gelmişti

Önce biraz yemek yedi

Sonra bir sandalyeye oturturdu

O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı

Sanki aralarında derin bir bağ vardı

Civcivleri kucağına aldı

Sonra uzaklara daldı

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi.

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

E2 öğrencisi, 55 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır.

Elifin küçükken çok sevdiği bir oyuncak atı vardı

Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi

Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi Elif yere düştü

Attan düştüm

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Özellikle iğneden çok korkuyordu

Gerçekten de bacağında hafif bir kırık olan Elifin bacağı alçıya alındı

Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Üstelik de çok çirkin

Hafta sonu gelmişti

Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da sevinçli gidiyordu

Sonunda köye geldiler
Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı
Önce biraz yemek yedi
Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi
Annesi onu kucağına alarak dışarı çıkardı
Bir sandalyede oturturdu
O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı
200 300 civarı koyunları vardı
Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı
Sanki aralarında derin bir bağ vardı
Civcivleri kucağına aldı
Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi
Uzaklara daldı yemyeşil gözleri
Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu
1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
...yanımda koştursam diye annesine söyledi
Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla
o ata binebileceğini söyledi
Elif bunu duyunca çok heyecanlanmıştı
Elif ve ailesi eve geri döndüler
Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü
Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi
Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti
Oyuncağ atı da sağlam bir şekilde yaptılar
Derslerine çok çalıştı ve düzenli beslendi
Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler
Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü
Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti
...uğramayı da ihmal etmedi
Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu
Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler
Arkadaşlarına hem ata bindiğini hem de meclis binasını ve Anıtkabiri gördüğünü
ballandırarak anlattı
At biniciliğinde yarışmalarda hep oluyordu
Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu
Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı
Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi
Elindekinin her zaman değerini bilmek
E3 öğrencisi, 36 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:
Hatta ona küsmüştü
Görmek bile istemiyordu artık o atı
Anneciğim artık bunu bodruma atalım
Bir işe yaramaz
Hafta sonu gelmişti
Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da
sevinçli gidiyordu
Sonunda köye geldiler
Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı
Önce biraz yemek yedi
Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi
Bir sandalyede oturtturdu
O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı
200 300 civarı koyunları vardı

Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı
Civcivleri kucağına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi
Uzaklara daldı yemyeşil gözleri
Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu
1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
...yanımda koştursam diye annesine söyledi
Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla
o ata binebileceğini söyledi
Elif ve ailesi eve geri döndüler
Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü
Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi
Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar
Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti
Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti
Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler
Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü
Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti
...uğramayı da ihmal etmedi
Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler
At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu
Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu
Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı
Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi
E4 öğrencisi, 50 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:
Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti
Elifin küçükken çok sevdiği bir oyuncak. atı vardı
Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi
Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi

Elif yere düştü

Attan düştüm

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu Özellikle iğneden çok korkuyordu

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti

Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceğı için biraz da sevinçli gidiyordu

Sonunda köye geldiler

Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı

Önce biraz yemek yedi

Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi Annesi onu kucağına alarak dışarı çıkardı

Bir sandalyede oturturdu

O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı 200 300 civarı koyunları vardı

Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı

Sanki aralarında derin bir bağı vardı

Cıvcıvleri kucağına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

...yanımda koştursam diye annesine söyledi

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü

Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti

Derslerine çok çalıştı ve düzenli beslendi

Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

...uğramayı da ihmal etmedi

Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

E5 öğrencisi, 16 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Attan düştüm

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Görmek bile istemiyordu artık o atı Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Üstelik de çok çirkin

Sonunda köye geldiler

Önce biraz yemek yedi

Annesi onu kucağına alarak dışarı çıkardı

200 300 civarı koyunları vardı

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

Elif bunu duyunca çok heyecanlanmıştı

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler

Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

E6 öğrencisi, 17 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti Sonunda köye geldiler

200 300 civarı koyunları vardı

Civcivleri kucağına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Uğramayı da ihmal etmedi

E7 öğrencisi, 23 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Özellikle iğneden çok korkuyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti

Önce biraz yemek yedi

Annesi onu kucığına alarak dışarı çıkardı

Civcivleri kucığına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla

o ata binebileceğini söyledi

Sonra Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

...uğramayı da ihmal etmedi

Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

E8 öğrencisi, 13 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı

Uzamlara daldı yemyeşil gözleri

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

...uğramayı da ihmal etmedi

Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

E9 öğrencisi, 38 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elifin küçükken çok sevdiği bir oyuncak. atı vardı

Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi

Elif yere düştü

Attan düştüm

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda "Dr Selim Uzun" yazısını okuyunca biraz korktu

Özellikle iğneden çok korkuyordu

Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim

demişti O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti

Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da sevinçli gidiyordu

Hemen babaannesine ve dedesine sarıldı Önce biraz yemek yedi

*Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi
Annesi onu kucağına alarak dışarı çıkardı*

Bir sandalyede oturturdu

200 300 civarı koyunları vardı

Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı Sanki aralarında derin bir bağ vardı

Civcivleri kucağına aldı

Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu

*1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
...yanımda koştursam diye annesine söyledi*

Elif ve Ailesi eve geri döndüler

Sonra Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü

Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu

Oyuncağı atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

E10 öğrencisi, 19 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti

Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı

Önce biraz yemek yedi

Annesi onu kucığına alarak dışarı çıkardı

Bir sandalyede oturturdu

Sanki aralarında derin bir bağ vardı

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

KI öğrencisi, 31 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi

Attan düştüm

Özellikle iğneden çok korkuyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti

Sonunda köye geldiler
Önce biraz yemek yedi
Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi
Bir sandalyede oturturdu
200 300 civarı koyunları vardı
Sanki aralarında derin bir bağ vardı
Uzaklara daldı yemyeşil gözleri
Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu
1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
Elif ve ailesi eve geri döndüler
Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi
Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar
Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler
Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti
Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü
Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti
...uğramayı da ihmal etmedi
Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu
Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler
At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi
K2 öğrencisi, 55 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:
Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi
Elif yere düştü
Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı
Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

*Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu
Özellikle iğneden çok korkuyordu
Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti
O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu
Görmek bile istemiyordu artık o atı
Anneciğim artık bunu bodruma atalım
Bir işe yaramaz
Üstelik de çok çirkin
Hafta sonu gelmişti
Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da
sevinçli gidiyordu
Sonunda köye geldiler
Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı
Önce biraz yemek yedi
Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi
Bir sandalyede oturturdu
O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı
200 300 civarı koyunları vardı
Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı
Sanki aralarında derin bir bağ vardı
Cıvcıvleri kucağına aldı
Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi
Uzaklara daldı yemyeşil gözleri
Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu
1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
...yanımda koşursam diye annesine söyledi*

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti

Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

...uğramayı da ihmal etmedi

Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K3 öğrencisi, 33 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi

Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi

Elif yere düştü

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu Özellikle iğneden çok korkuyordu

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti

Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da sevinçli gidiyordu

Hemen babaannesini ve dedesine sarıldı

Önce biraz yemek yedi

Annesini onu kucağına alarak dışarı çıkardı

Bir sandalyede oturturdu

200 300 civarı koyunları vardı

Civcivleri kucağına aldı

Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Sonra Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü

Oyuncağı atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

...uğramayı da ihmal etmedi

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler

Oyuncağı atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K4 öğrencisi, 21 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Annesini dizine baktı ve dizini biraz kanamıştı

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu

Hatta ona küsmüştü

*Görmek bile istemiyordu artık o atı
Anneciğim artık bunu bodruma atalım
Bir işe yaramaz*

*Hafta sonu gelmişti
Sonunda köye geldiler
Önce biraz yemek yedi*

Bir sandalyede oturturdu

200 300 civarı koyunları vardı

Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı

Sanki aralarında derin bir bağ vardı

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Sonra Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü

Oyuncağ atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K5 öğrencisi, 24 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Hafta sonu gelmişti
Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı
Önce biraz yemek yedi
Annesi onu kucagina alarak dışarı çıkardı
200 300 civarı koyunları vardı
Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı
Uzaklara daldı yemyeşil gözleri
1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
Elif ve ailesi eve geri döndüler
Sonra Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü
Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar
Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti
Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü
...uğramayı da ihmal etmedi
At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu
Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi
K6 öğrencisi, 23 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:
Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi
Elif yere düştü
Attan düştüm
Annesi dizine baktı ve dizini biraz kanamıştı
Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü
Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu
O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu
Hatta ona küsmüştü

*Görmek bile istemiyordu artık o atı
Anneciğim artık bunu bodruma atalım
Bir işe yaramaz*

*Hafta sonu gelmişti
Önce biraz yemek yedi*

*Annesi onu kucağına alarak dışarı
çıkardı 200 300 civarı koyunları vardı*

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K7 öğrencisi, 44 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elifin küçükken çok sevdiği bir oyuncak atı vardı

Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi

*Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin
vermezdi*

Elif yere düştü

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Özellikle iğneden çok korkuyordu

Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı
Anneciğim artık bunu bodruma atalım
Bir işe yaramaz
Hafta sonu gelmişti
Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da
sevinçli gidiyordu
Sonunda köye geldiler
Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı
Önce biraz yemek yedi
Annesi onu kucağına alarak dışarı
çıkardı
Bir sandalyede oturturdu
O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı
200 300 civarı koyunları vardı
Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı
Sanki aralarında derin bir bağ vardı
Civcivleri kucağına aldı
Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi Uzaklara daldı yemyeşil gözleri
Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu
1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi
...yanımda koştursam diye annesine söyledi
Elif ve ailesi eve geri döndüler
Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü
Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi
Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar
Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti
Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler

Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

...uğramayı da ihmal etmedi

Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K8 öğrencisi, 41 yerde cümlenin sonuna nokta kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Özellikle iğneden çok korkuyordu

Gerçekten de bacağına hafif bir kırık olan Elifin bacağı alçıya alındı

Babası ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Üstelik de çok çirkin

Hafta sonu gelmişti

Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da sevinçli gidiyordu

Sonunda köye geldiler

Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı

Önce biraz yemek yedi

Bir sandalyede oturturdu

O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı

Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı

Cıvcıvleri kucağına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu

1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi

...yanımda koşursam diye annesine söyledi

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi

Elif bunu duyunca çok heyecanlanmıştı

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Derslerine çok çalıştı ve düzenli beslendi

Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler

Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu

Oyuncak atını atını da hiçbir zaman bırakmadı

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K9 öğrencisi, 23 yerde cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi

Elif yere düştü

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı

Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü

Elif hastaneye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu

Özellikle iğneden çok korkuyordu

O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu Hatta ona küsmüştü

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Önce biraz yemek yedi

Bir sandalyede oturtturdu

Uzamlara daldı yemyeşil gözleri

...yanımda koştursam diye annesine söyledi

Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi

Elif ve ailesi eve geri döndüler

Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar

Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü

Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecekti

...uğramayı da ihmal etmedi

Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler

At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K10 öğrencisi, 10 yerde cümlenin sonuna nokta yerine kullanmamıştır:

Elif yere düştü

Gerçekten de bacağında hafif bir kırık olan Elifin bacağı alçıya alındı

Hatta ona küsmüştü

Görmek bile istemiyordu artık o atı

Anneciğim artık bunu bodruma atalım

Bir işe yaramaz

Önce biraz yemek yedi

Bir sandalyede oturtturdu

Civcivleri kucağına aldı

Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi

Uzaklara daldı yemyeşil gözleri

E1, K9 öğrencileri, soru işareti kullanması gereken yerde nokta kullanmıştır:

Ne oldu kızım.

Kısa çizgi gelmesi gereken yerde nokta kullanmıştır:

Koşturacağı zamanlar da gelecek.

ti.

E1, E2, E3, E4, K2 öğrencileri, adreste noktalama işaretlerini hiç kullanmamıştır.

E2, noktayı bir yerde gereksiz kullanmıştır:

Oyuncak. atı vardı.

Virgülü bir yerde gereksiz kullanmıştır:

Atın demir, parçası kırıldı ve Elif yere düştü

E1, E3, K4 öğrencileri, cümle sonuna nokta getirmiş; fakat ünlem işaretini kullanmamışlardır:

Ah canım yanıyor.

E3 öğrencisi, uzun çizgiyi 3 yerde gereksiz kullanmıştır:

— *Günlerden bir gün elif yine atın üzerinde oynarken atın demir parçası kırıldı*

— *Hafta sonu gelmişti*

— *Elif artık büyüümüştü*

Cümle sonuna nokta getirilmesi gereken yerde iki nokta kullanmıştır:

Elif bunu duyunca çok heyecanlanmıştı:

E2, E4, E5, E7, E8, E9, K1 öğrencileri, uzun çizgiyi bir yerde gereksiz kullanmıştır:

—Annesi

E4 öğrencisi, 1 yerde noktayı yanlış yere koymuştur:

Sosyal bilgiler dersinde öğrendiği. TBMMye Türkiye Büyük Millet Meclisi uğramayı da ihmal etmedi

E5, K1 öğrencileri, yerde soru işareti getirmesi gereken yerde virgül kullanmıştır:

Şimdi orada nasıl koşacaktı kuzularla, keçilerle, kazlarla,

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan üç noktayı soru işaretinin yerine kullanmışlardır:

Neden yatırmıyordu ki sevgili atını yanına...

E7, K6, K7, K10 öğrencileri, soru işareti yerine nokta kullanmışlardır:

Neden yatırmıyordu ki sevgili atını yanına.

E7 öğrencisi, 1 yerde kesme işaretini gereksiz kullanmıştır:

Türki'ye

Virgülün işlevini kullanırken ikileme arasında gereksiz kullanmıştır:

Peş, peşe

1. yerde soru işaretini erken kullanmıştır. Sonunda da nokta yerine virgül kullanmıştır:

Şimdi orada nasıl koşacaktı? kuzularla, keçilerle, kazlarla,

E9 öğrencisi, birçok yerde kesme işaretini gereksiz ve yanlış yerden ayırarak kullanmıştır:

Çiçek'ler, sümbül'ler, papatya'lar, babannes'i, yürüt'tü, dersin'de, büyümüş'tü, mutlu'ydu, gelecek'ti, köy'de, dersin'de, bırakma'dı, destekçisiydi, şuy'du

“ve” bağlacından önce nokta işareti kullanmıştır:

Elif artık büyümüştü. ve at biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu

Ünlem işareti gelmesi gerekirken soru işareti kullanmıştır:

—Ah canım çok yanıyor?

Nokta kullanması gereken yerde soru işareti kullanmıştır:

—*Attan düştüm?*

Kısa çizgiyi 1 yerde gereksiz kullanmıştır:

Asıl mutluluk-

şuydu

K2 öğrencisi, noktayı gereksiz yerde kullanmıştır:

Neden yatırmıyordu. ki sevgili atını yanına

2 yerde virgüli gereksiz kullanmıştır:

Oynarken atın, demir, parçası kırıldı ve Elif yere düştü.

Soru işareti kullanması gereken yerde virgül kullanmıştır:

Ne oldu kızım,

Virgüli gereksiz yere kullanmıştır, virgül kullanması gereken yerde nokta kullanmıştır:

Bahçelerinde çok güzel laleler. sümbüller, papatyalar, vardı.

Virgüli 3 yerde gereksiz kullanmıştır. Cümlenin sonunda da nokta kullanmamıştır:

Elif, ve, Ailesi, eve geri döndüler

4 yerde virgüli gereksiz kullanmıştır:

Atı tek başına, koşturacağı zamanlar da gelecekti

TBMMye Türkiye Büyük Millet Meclisi uğramayı da ihmal etmedi Yarışmalarda, hep bir oluyordu.

Cansız, da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi

K3, K5, K8 öğrencileri, uzun çizgiyi gereksiz kullanmıştır:

—*Annesi:*

K4 öğrencisi, soru işareti kullanması gereken yerde ünlem işareti kullanmıştır:

Neden yatırmıyordu ki sevgili atını yanına!

İki nokta gelmesi gereken yerde nokta kullanmıştır:

Bağırmaya başladı.

Soru işareti getirmesi gereken yerde nokta kullanmıştır:

Ne oldu kızım.

Virgüli cümlenin sonuna gelmesi gereken yerde noktanın yerine kullanmıştır:

Elif ve ailesi eve geri döndüler,

Adres yazarken eğik çizgiyi yanlış yerlere koymuştur:

“No/19 daire/7”

K5 öğrencisi, soru işareti kullanması gereken yerde kullanmamıştır ve cümlenin bittiğini düşünerek araya nokta koymuştur. Eş görevli kelimeler arasındaki virgülleri doğru kullanmıştır:

Şimdi orada nasıl koşacaktı. Kuzularla, keçilerle, kazlarla

Adres yazarken 3 yerde eğik çizgiyi gereksiz ve yanlış kullanmıştır:

Mehmet akif mah./ Burç sok. çıkmazı/ No:7/ Daire:14

K6 öğrencisi, eş görevli kelimeler arasına koyulması gereken virgüli gereksiz kullanmıştır:

Laleler, sümbüller, papatyalar,

Uzun çizgiyi gereksiz kullanmıştır:

—Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler

Eğik çizgiyi gereksiz yerde kullanmıştır:

No/24

K8 öğrencisi, özel isimlere ayırmak için kesme işareti kullanmıştır; fakat yanlış yerden ayırmıştır:

Elifin’

Ankaranın’

Elifi’

Ankaraya’

Ankarada’

Anıtkabire’

K9 öğrencisi, soru işareti gelmesi gereken yerde iki nokta kullanmıştır.

Neden yatırmıyordu ki sevgili atının yanına:

Cümle bitmediği hâlde nokta kullanmıştır:

Keşke bu at benim olsa ve ona binsem.

E3, K6 öğrencileri, uzun çizgi kullanmaması gereken yerde kullanmışlardır:

—*Elif ve ailesi eve geri döndüler*

K10 öğrencisi, iki noktayı gereksiz kullanmıştır.

Annesi de eğer derslerine çalışır: ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi.

E7, E9 öğrencileri, uzun çizgi konulmaması gereken yerde uzun çizgiyi gereksiz kullanmışlardır:

—*Annesi:*

E2, K1, K5, K6, K9 öğrencileri, başka yerde de arasında, ve, ile, ila, ...-den ...- e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılan kısa çizgi yerine virgül kullanmıştır.

200,300 civarı koyunları vardı.

E5, E7, K1 öğrencileri, eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgülmü gereksiz kullanmışlardır:

Bahçelerinde çok güzel laleler, sümbüller, papatyalar, vardı

Diğeri ise 1 yerde gereksiz kullanmıştır.

Tavuklara, horozlara, kendi elleriyle yem verdi.

3.1.9 Haydi, Mektup Yazalım! etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Bu etkinlikte hiçbir ölçüt belirlenmeden serbest bir şekilde öğrencilerin sevdikleri bir kişiye mektup yazmaları istenmiştir. Amaç öğrencilerin işlev ya da örnek verilmediği takdirde kendiliğinden noktalama işaretlerini kullanıp kullanmayacaklarını tespit etmektir.

Çizelge 3.9: Haydi, Mektup Yazalım! Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ.	NOKTA			VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	ÜNLEM İŞARETİ	KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ	TIRNAK İŞARETİ	PARANTEZ İŞARETİ	KESME İŞARETİ					
	İ	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.				2.3.	3.2.					4.1.	5.1.	5.2.	6.1.	6.2.	7.1.
E1	7	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E3	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E5	10	0	0	0	0	1	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E6	8	0	0	2	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E7	12	2	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E8	12	2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E9	5	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E10	13	3	0	0	0	1	0	2	0	0	5	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K2	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K3	4	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K4	10	1	0	4	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K5	10	2	0	4	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K6	8	2	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K7	6	3	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K8	11	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K9	4	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K10	8	2	0	3	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Σ	144	23	0	21	0	12	1	9	0	0	18	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

1.1:Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

1.2:Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3:Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1:Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

2.2:Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.

2.3:Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.

3.2:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.

4.1:Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.

5.1:Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.

5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

6.1:Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.

- 6.2:**Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.
- 7.1:**Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.
- 8.1:**Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.
- 9.1:**Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.
- 10.1:**Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.
- 11.1:**Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanır.
- 11.2:**Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
- 11.3:**Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.9'a göre öğrenciler, cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı toplamda 144; kısaltmaların sonuna gelen noktayı 23; sayılardan sonra gelen noktayı 0; eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgülü 21; uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgülü 0; hitap sözlerinden sonra gelen virgülü 12, açıklamalardan önce gelen iki noktayı 1; soru cümlelerinin sonuna getirilen soru işaretini 9; duyguları anlatan sözlerden sonra gelen ünlem işaretini 0; hitap, uyarı belirten sözlerden sonra gelen ünlem işaretini 0; satıra sığmayan sözcükleri ayırmada kullanılan kısa çizgiyi 18; ilişkili sözcük ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi 0; karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgiyi 0; adres yazımında kullanılan eğik çizgiyi 2; alıntı sözler için kullanılan tırnak işaretini 0; açıklamalardan önce gelen parantez işaretini 0; özel adlara getirilen kesme işaretini 0; kısaltmalara getirilen kesme işaretini 0; sayılara getirilen kesme işaretini 0 doğru yapmışlardır.

“Mektup Yazma” etkinliğinin yazılı çalışmaları incelendiğinde etkinliğe yönelik tespitler şunlardır:

E1 öğrencisi, hitap kelimesinden sonra virgül kullanmamıştır:

Sevgili kuzenim Yusuf

Adres yazarken “mah.” ve “sok.” kısaltmalarının sonuna nokta kullanmamıştır:

Adres küçükçekmece atatürk mah Divan sok no 30 D6

E2 öğrencisi, cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı 6 yerde gereksiz kullanmıştır:

Canım teyzeciğim seni çok. Seviyorum

“Teyze sen dışarı çık ben seni görürsem. Bereber parka. Gidebilirim. Ve seninle oynamaya. Gidebiliriz.”

Kesme işaretini 1 yerde yanlış kullanmıştır.

Bugün semihle beraber yanına gele'bilirim

Ünlem işaretini 1 yerde yanlış kullanmıştır.

Teyze başka! Bir yere gitme tamamı

E3 öğrencisi, “nasılsın, iyi misin?” şeklinde yazılması gereken cümleyi “nasılsın? iyimisin” şeklinde yazarak soru işaretini yanlış yerde kullanmıştır:

Nasılsın? İyimisin kaç gündən beri okula gelmedin hastamısın?

6 yerde cümlenin sonunda da nokta gelmesi gerekirken kullanmamıştır.

Hastaysan geçmiş olsun dört gün uyudum ve dinlendim arkadaşlarım yeni konular görmüşler.

Arkadaşım babam kalp kirizi geçirdi ve ameliyat oldu az kalsın ölüyordu zor kurtuldu.

Bize gel sana bir sürprizim var bize gel

E4 öğrencisi, 4 yerde cümlenin sonunda da nokta gelmesi gerekirken kullanmamıştır.

Eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgülü 1 yerde doğru kullanmış; 1 yerde “ve” bağlacından önce yanlış kullanmıştır. Soru işareti konulması gereken yere soru işareti kullanmamıştır:

Çok özledim dedeciğim senin benimle oynadığın günleri hatırladım, top, saklambaç, ve daha çok oyun oynardık sen buraya geldiğinde seninle eskiden oyun oynadığımız gibi oynarız sevgili dedeciğim beni eskisi gibi götürecen değilmi

Adres yazarken eğik çizgiyi kullanmamıştır:

küçükçekmece istanbul atatürk mahallesi şehit ertan yılmaz türk sokak

E7 öğrencisi, 4 yerde nokta gelmesi gereken yerde kullanmamıştır.

Farları yanıyor ileri, geri, sağ, sol gidiyor.

Evde oturmaktan çok sıkıldım doktor yatmamı söyledi yoksa kemik kaynamazmış. Benim gitmem lazım hadi görüşürüz.

Kısa çizgiyi “biliyor musun” kelimesini “biliyor-musun” yazarak gereksiz kullanmıştır. Bunun nedeni soru ekini ayrı yazmadığından ileri gelmektedir.

E8 öğrencisi, adres yazarken eğik çizgi yerine kısa çizgi kullanmıştır:

Küçükçekmece-istanbul

E9 öğrencisi, Virgülü 4 yerde gereksiz kullanmıştır:

Sen olmazsan ben ne yaparım,

İyi'ki, sen varsın yanımda

O yüzden anne, seni çok seviyorum

Çünkü, sen benim annemsin.

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan üç noktayı soru işareti gelmesi gereken yerde kullanmıştır:

Sen olmasaydın beni kim büyütürdü anne... Kesme işaretini iki yerde gereksiz kullanmıştır:

İyi'ki

Seviyorum'ki

2 yerde soru işareti kullanması gerekirken kullanmamıştır:

Sen olmazsan ben ne yaparım

Ne olacak

8 yerde cümlelerin sonunda da nokta gelmesi gerekirken kullanmamıştır:

Ben, seni çok severim

Senin beni daha çok sevdiğinden severim

Tabi sensiz hiçbir şey yapamam

Bu yüzden seni çok seviyorum anneciğim

İyi'ki, sen varsın yanımda

Sen ben o kadar çok seviyorum'ki bilemezsin

Onu tek Allah bilir

O yüzden anne, seni çok seviyorum

E10 öğrencisi, 2 yerde nokta gelmesi gereken yerde kullanmamıştır:

Çok uzaktasınız o yüzden her zaman göremiyorum

K1 öğrencisi, hitap sözünden sonra virgül yerine iki nokta kullanmıştır:

Canım teyzem:

Kesme işareti getirilmesi gereken yerde kesme işaretini kullanmamıştır:

Allahtan

5 yerde soru işareti gelmesi gerektiği halde kullanmamış; 1 tanesinin sonunda nokta kullanmıştır:

Napıyorsun iyimisin İmman teyzem nasıl iyimi Nasıl okula gidiyor.

Doğanay nasıl iyimi nasıl Dersleri düzeldimi

1 yerde ikilemelerin arasına virgül kullanmıştır.

Bol, bol konuşuruz.

Adres yazarken il ve ilçe arasına eğik çizgi yerine virgül kullanmıştır:

Kahramanmaraş, afşin

Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevini 1 yerde kullanmıştır:

Teyzeciğim haydi köydekilere selam söyle, büyüklerin ellerinden küçüklerin gözlerinden öperim.

K2 öğrencisi, 1 yerde kesme işaretini yanlış kullanmıştır kullanılması gereken kelimedede kullanmamıştır:

Ama sonra’dan biz istanbula döndük.

Hitap sözünden sonra virgül yerine iki nokta kullanmıştır:

Sevgili arkadaşım:

Noktayı gereksiz yerde kullanmıştır:

Ben burada hiç takdir alamadığım. İçin çok üzüldüm.

Soru cümlesinin sonuna soru işareti yerine nokta getirmiştir:

Köyde sen başarılıydın.

K3 öğrencisi, adres yazarken numaralar arasında eğik çizgi kullanırken; ilçe arasına eğik çizgi yerine virgül kullanmıştır:

İstanbul, küçükçekmece no14/9

K4 öğrencisi, hitap sözünden sonra virgül kullanmamıştır:

Canım babaanneciğim

Soru işareti gereken 3 yerde soru işareti kullanmamıştır:

Halamlar napıyorlar

Dedem napıyor

Bizim ördekler napıyorlar

Cümlelerin sonuna gelmesi gereken 7 yerde nokta kullanmamıştır:

Kolundan ameliyat oldun geçmiş olsun.

Ben onu çok özledim oda beni özlemiştir kesin.

Onlarında çok özledim

İyi bakın zaten üç ördekte ikisi öldü

Onlara bari iyi bakın

Doğum günüm 23 ağustos olduğu için belki doğum güzümüzü kutlayabiliriz”

“Kardeşlerim ve halamlarla kutlarsınız

Adres yazarken il ve ilçe arasına eğik çizgi yerine kısa çizgi kullanmıştır:

Samsun-gölyazı

K6 öğrencisi, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan noktalı virgülü yanlış kullanmıştır:

Hayalimizde; buse, irem, selenay benim arkadaşlarım.

K7 öğrencisi, virgül işaretinin Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan TDK’ de yer alan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” İşlevini kullanmıştır:

Sizleri çok özledim, ne zaman geleceksiniz?

3 yerde cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktayı kullanmamıştır:

Biriniz gelip biriniz gelmeyince üzülüyorum

Bir daha geleceğiz diyipde gelmemezlik

etmeyin Burada ki herkesin selamları var

Özel isimlere getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmamıştır:

İstanbul

Satır sonuna gelmesi gereken kısa çizgiyi 1 yerde yanlış kullanmıştır:

Damla ablam da gelsin İstanbul- Biriniz gelmeyince üzülüyorum

Adres yazarken il ve ilçe arasına eğik çizgiyi 4 yerde yanlış kullanmıştır:

Atatürk Mah./ Lale sok./ Aşık Veysel cad./ No:24 / Daire:1

K8 öğrencisi, hitap kelimesinden sonra virgül yerine nokta kullanmıştır:

sevgili teyzeciğim.

Adres yazarken ilçe ve ilin arasında eğik çizgi kullanmamıştır:

Küçükçekmece İstanbul

K9 öğrencisi, özel isimlere getirilmesi gereken kesme işaretini kullanmamıştır:

Rümeysaya

Virgüli 1 yerde gereksiz kullanmıştır:

Şimdi bir, daha kavga etmeyelim

8 yerde cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktayı kullanmamıştır:

Bu mektubu rümeysa seni o kadar çok seviyorum ki benden başka kimse anlayamaz

Bu mektubu sana neden yazıyorum bilmiyorum

Çünkü ben seni çok seviyorum

Çünkü ben seninle, küsmek istemiyorum arkadaşım

Biz ne kadar kavga etsekde sen benim arkadaşımısın

Benle küsme bak

Diğer arkadaşlarım hiç benle küsmüyorlar

Soru cümlesinin sonunda soru işareti kullanmamıştır:

Beni habersiz bırakma olurmu

K10 öğrencisi, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan ve TDK’de yer alan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” İşlevini 1 yerde kullanmıştır:

Köye geldiğin zaman sana yardım edeceğim, arkadaşlarımla oyunlar oynayacağız.

E1, E2, E3, E7, E9, K8, K9 öğrencileri, adres yazarken il ve ilçe arasına eğik çizgi kullanmamıştır.

E1, K2, E8, E3, E9, K3, K4, K7, K9, E7, K6, K10, K4, E10, K8, E4 öğrencileri, müfredatta olmayan TDK’de yer alan “tarih yazarken gün, ay, yıl arasına nokta konulur.” İşlevini uygulamışlardır.

E1, E3, K4 öğrencileri, hitap kelimesinden sonra virgül kullanmamıştır.

3.1.10. Okuyorum, Gelişiyorum etkinliğine yönelik bulgular ve yorum

Öğrencilere hiçbir noktalama işareti, işlevi ve örneği verilmeyen bu çalışmada amaç öğrencilerin serbest bir şekilde yazdıkları cümlelere noktalama işaretlerini kendilerinin yerleştirmelerini sağlamaktır.

Çizelge 3.10: Okuyorum, Gelişiyorum Etkinliğine Yönelik Bulgular ve Yorum

N.İ.	NOKTA			VİRGÜL			İKİ NOKTA	SORU İŞARETİ	ÜNLEM İŞARETİ		KISA ÇİZGİ		UZUN ÇİZGİ	EĞİK ÇİZGİ	TIRNAK İŞARETİ	PARANTEZ İŞARETİ	KESME İŞARETİ		
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.			3.1.	4.1.	5.1.	5.2.					6.1.	6.2.	7.1.
E1	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
E2	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E3	7	0	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
E4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E5	7	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E6	10	2	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0
E7	9	0	0	3	0	0	0	0	1	0	1	0	5	0	0	0	0	0	0
E8	15	2	0	10	0	0	0	2	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
E9	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
E10	13	0	0	3	0	0	0	1	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0
K1	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
K2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K3	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
K4	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K5	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	1	0	0	0	0
K6	20	0	0	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
K7	6	0	0	0	0	0	1	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0
K8	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K9	6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
K10	16	1	0	4	0	0	0	1	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Σ	189	7	0	30	0	0	1	9	2	2	34	0	14	0	1	0	2	0	0

Tabloda Yer Alan Kısaltmalar

N.İ: Noktalama İşaretleri

İ: İşlevler

C: Cevaplar

1.1: Nokta, cümlenin sonunda kullanılır.

1.2: Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.

1.3: Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.

2.1: Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

- 2.2:Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.
- 2.3:Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.
- 3.2:İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.
- 4.1:Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.
- 5.1:Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.
- 5.2:Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.
- 6.1:Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.
- 6.2:Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.
- 7.1:Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.
- 8.1:Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.
- 9.1:Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.
- 10.1:Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.
- 11.1:Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanır.
- 11.2:Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
- 11.3:Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Çizelge 3.10'a göre öğrenciler, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktayı toplamda 189; kısaltmaların sonuna gelen noktayı 7; sayılardan sonra gelen noktayı 0; eş görevli kelimeler arasında kullanılan virgülü 30; uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılan virgülü 0; hitap sözlerinden sonra gelen virgülü 0, açıklamalardan önce gelen iki noktayı 1; soru cümlelerinin sonuna getirilen soru işaretini 9; duyguları anlatan sözlerden sonra gelen ünlem işaretini 2; hitap, uyarı belirten sözlerden sonra gelen ünlem işaretini 2; satıra sığmayan sözcükleri ayırmada kullanılan kısa çizgiyi 34; ilişkili sözcük ve sayılar arasında kullanılan kısa çizgiyi 0; karşılıklı konuşmalarda kullanılan uzun çizgiyi 14; adres yazımında kullanılan eğik çizgiyi 0; alıntı sözler için kullanılan tırnak işaretini 1; açıklamalardan önce gelen parantez işaretini 0; özel adlara getirilen kesme işaretini 2; kısaltmalara getirilen kesme işaretini 0; sayılara getirilen kesme işaretini 0 doğru yapmışlardır.

“Kompozisyon” etkinliğine yönelik tespitler şunlardır:

E1 öğrencisi, uzun çizgi 1 yerde doğru kullanmış; fakat uzun çizgiyi satırbaşında kullanmamıştır:

biraz yürüdükten sonra murat dedi ki—Çocuklar bakın mağara.

E2 öğrencisi, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktayı kullanmamıştır:

Ne güzel kitabımı okuyordum

Ünlem cümlesi olmadığı halde “heyecan” kelimesi geçtiğinden dolayı cümlelerin sonunda ünlem işareti kullanmıştır:

Ne güzel kitap okuyorken heyecanlandım!

İki yerde gereksiz kesme işareti kullanmıştır ve cümlelerin sonuna nokta kullanmamıştır:

Kitap okumak çok güzel'miş kitap okumak çok güzel' dir

Cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktayı kullanmamıştır:

Abimin adı ahmet, benim adım mehmet, annemin adı nevin ve babamın adı kemal biz ailece kitap okumayı severiz.

Cümlelerin başına gelmesi gereken uzun çizgiyi kullanmamıştır:

Bugün kitap okuyacaksınız?

Soru anlamı olan cümlelerin sonuna soru işareti getirmemiştir:

—Evet sen okuyacaksınız

E4 öğrencisi, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktayı 5 yerde kullanmamıştır:

Bir akşam bir çocuk uyuyor uyandıktan sonra okula gidiyor

Öğretmeni bir ödev veriyordu Her gün kitap okuyacaksınız Çocuk hiç kitap okumuyor

Çocuk bir süre sonra okumayı sevdi

E5 öğrencisi, iki noktanın Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini 5 yerde doğru kullanmış; fakat bunların hiçbirinde konuşma çizgisi kullanmamıştır:

Ben: baba kitap okumanın önemi hakkında biraz bilgi verirmisin? Baba: tabi oğlum.

Ben: baba bunun hakkında bana olay ve örnekler anlatabilirmisin? Baba: bak oğlum, bir arkadaşım çok kitap okuyordu.

Ben: baba ben çalıştım

E6 öğrencisi, virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” İşlevini kullanarak cümle oluşturmuştur:

Ama kitap okursak zihnimiz açılır, beynimiz gelişir vs.

İki noktanın Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Kendisi ile ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.” İşlevine uygun cümle oluştururken iki nokta yerine noktalı virgül kullanmıştır:

Eğer kitap okumazsak neler olabilir; tembelleşiriz, zihnimiz açılmaz, hayal gücü olmaz vs.

Ünlem cümlesi olmadığı halde cümlenin sonunda ünlem işareti kullanmıştır:

Lütfen sende kitap oku!

E7 öğrencisi, cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı 3 yerde kullanmamıştır:

Ama tek kitapta değil gazete, dergi, çizgi roman ve daha bir çok şey

Bizim ailenin durumu biraz kötü çünkü hiç kitap okumuyorlar Bu yüzden kitap okuma kelime haznesi çok kötü durumda.

Ben bu duruma hep sinir oluyorum çünkü kitap okumayı geri gördüğünden o hep gıcık olur halbuki çok güzel bir duygu

E8 öğrencisi, virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

Kitap okumayan yazıyıda iyi yazamaz, noktalama işaretlerini yanlış yere koyarsınız, kelimeleri iyi söyleyemezsiniz.

Soru anlamı içeren ama soru cümlesi olmayan cümlenin sonuna soru işareti kullanmıştır:

Yazı icat edildiğinde insanlar kitabı nasıl buldu çok merak ediyorum?

Ünlem cümlesi olmayan bir cümlenin sonuna üç tane ünlem işareti kullanmıştır:

Kitaplar o kadar heyecanlıdır ki!!!

İki noktanın Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Kendisi ile ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.” işlevine uygun cümle oluştururken iki nokta yerine noktalı virgül kullanmıştır:

Giriş kısmındaki duygular şunlardır; korku, sevinç, utanç, heyecan, mutluluk, pişmanlık vb.

E9 öğrenisi, cümlenin sonuna gelmesi gereken noktayı 4 yerde kullanmamıştır:

Her zaman iyilik yaparım

Annem doktordur babam mühendistir ve bir kardeşim vardır İsmi zehra abim ve ablam yoktur bu yüzden çekirdek aile değiliz. Hiçbir zaman kötü olay çıkartmayız iyi olay çıkartır.

Özellikle babamın ve annemin arabası olsun isterdim bu yüzden ben onlara araba aldım

E10 öğrencisi, cümlenin sonuna getirilmesi gereken noktayı kullanmamıştır:

Babamın adı engin, annemin adı derya, abimin adı burak, ben de evde boş zamanlarımı kitap okuyarak geçiririm.

Cümlenin sonuna getirilmesi gereken noktayı kullanmamış ve virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

Sonra aradan yıllar geçti evimizden taşındık, başka bir mahallede oturuyoruz.

İki noktanın Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

Ona çok şaşırdım ve şunu söyledim:

—Bence kitap okusun daha eğlenceli. Dedim

K1 öğrencisi, 2 yerde cümlenin sonunda noktayı kullanmamıştır:

bir varmış bir yokmuş evvel zaman içinde bir adam varmış adam kitap yazıyormuş.

Başka birinden alıntı olan cümlenin başına tırnak işareti getirmemiştir:

Dede ben yaşlanmaya başladım demiş.

Kesme işaretini gereksiz kullanmıştır:

Adam sonra kitap'ları adamlara vermiş

K2 öğrencisi, 2 yerde cümlenin sonunda noktayı kullanmamıştır:

Ben çok kitap okuduğum için karnem beş oldu

Sınavlarada çalıştığım için beş aldım

K3 öğrencisi, virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur. Ayrıca cümlenin sonunda nokta kullanmamıştır:

Bir varmış, bir yokmuş

Soru cümlesi olduğu halde soru işareti kullanmamıştır:

Annesine ne oldu

3 yerde cümlenin sonundaki noktayı kullanmamıştır:

Çarşıda bir şey olmuş herhalde

Keloğlanın annesi birden kötü olmuş sonra keloğlan prensesin yanına gitmiş

—prens keloğlan ne zaman oldu diyor

K4 öğrencisi, virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

Ben kitap okumayı çok seviyorum, ama kardeşlerim kitap okumayı sevmiyor.

Kendi cümlesini tırnak işareti içerisine almıştır ve cümlenin sonunda da noktayı kullanmamıştır:

“Keşke okusa” diyorum

K5 öğrencisi, üç yerde virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

Kitapların içindeki bilgileri okumalıyız, yararlanmalıyız.

Eğer kitap okumazsak bilgimiz artmaz, konuşma becerimiz artmaz, bilinçlenmeyiz.

Kendisi ile ilgili açıklama gelecek cümlenin sonunda iki noktayı kullanmamıştır:

Devletin de bu durum karşısında yapmasının istediğim tek şey kitap kampanyası başlatmak.

İki noktanın Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

İnsanlara sormak isterim: “bunları bildikten sonra kitap okuyacak mısınız?”

K6 öğrencisi, virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

İnsanların zihni keyifli olur, kitabın önemini herkes bilmelidir.

Tırnak işaretinin Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

“Kitapların içinde hazineler” vardır. bunu herkes bilmelidir.

K7 öğrencisi, virgülün Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevine uygun cümle oluşturmuştur:

Kitabı sevenler bile kitabın önemini unutuyorlar, bu yüzden bu güzel kitapları araya veriyorlar.

Aynı cümlede hem nokta hem de soru işareti gelmesi gereken yerde uygun işaretleri kullanmamıştır:

Kendileri de bir kitap olduklarının hayal etsinler onlara bu kötü davranışlar yapılırsa üzülmezler mi o yüzden kendilerine yapılan davranışlarda hoşlanmıyorlarsa başkasına yapmasınlar.

Bir paragrafta üç yerde cümlenin sonunda noktayı kullanmamıştır:

Böyle şeyler her zaman oluyor o yüzden kitaplara zarar vermeyin zarar vermeden duramıyorlarsa kitap almasınlar yada bütün zarar verdikleri kitapları okuyup sanrada geri dönüşüm kutularına atsınlar.

Soru işaretini yanlış yerde kullanmıştır:

Neden böyle davranıyorlar? Canım kitaplara

Cümlenin sonunda da noktayı kullanmamış ve cümlenin sonunda da ünlem cümlesi olmadığı halde “kızmak” kelimesinden sonra ünlem işareti kullanmıştır:

Onları önce uyarıyorum sonra da eğer hala aynı şeyi kitaplara zarar verdiğinde onlara kızıyorum!

Parantez işaretini işlevine uygun kullanmamıştır:

(Lütfen kitaplara zarar vermeyelim)

K8 öğrencisi, cümlenin sonunda noktayı kullanmamıştır:

Bazıları okumayı sevmez sessiz bir ortamda balkonda vb. gibi

Uzun çizgi olmaması gereken iki yerde kullanmıştır:

—*Bazı güzel kitaplar vb. gibi şeyler güzel kitaplar ve resimli kitaplar okuruz.*

—*El yazı gibi şeyler.*

K9 öğrencisi, üç yerde cümlenin sonunda noktayı kullanmamıştır:

Kitap yıllar önce yapraklara, taşlara işlenen yazılar vardı onla çok güzel bir şekilde özenle yazarlardı.

Ama günümüzdeki fotokopi makineleriyle sayfalar basılıyor bu yüzden kitaplar çoğalıp bizlere okunacak hale gelir.

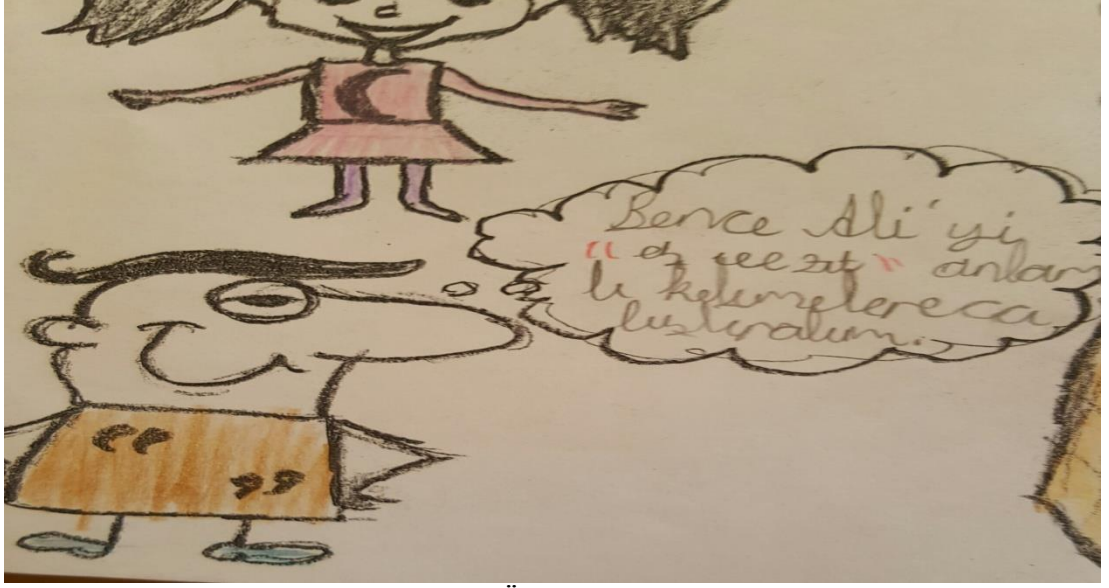
Kitap yazmaya devam etmelerini hiç bırakmalarını isteriz eski kitaplar günümüzdeki yerini daha güzel kitaplar yerini aldı.

K10 öğrencisi, iki noktanın Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan “Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuştur:

Örneğin: türkçe, matematik, fen yada sosyal bilgiler konusunu anlatan kitaplar vardı

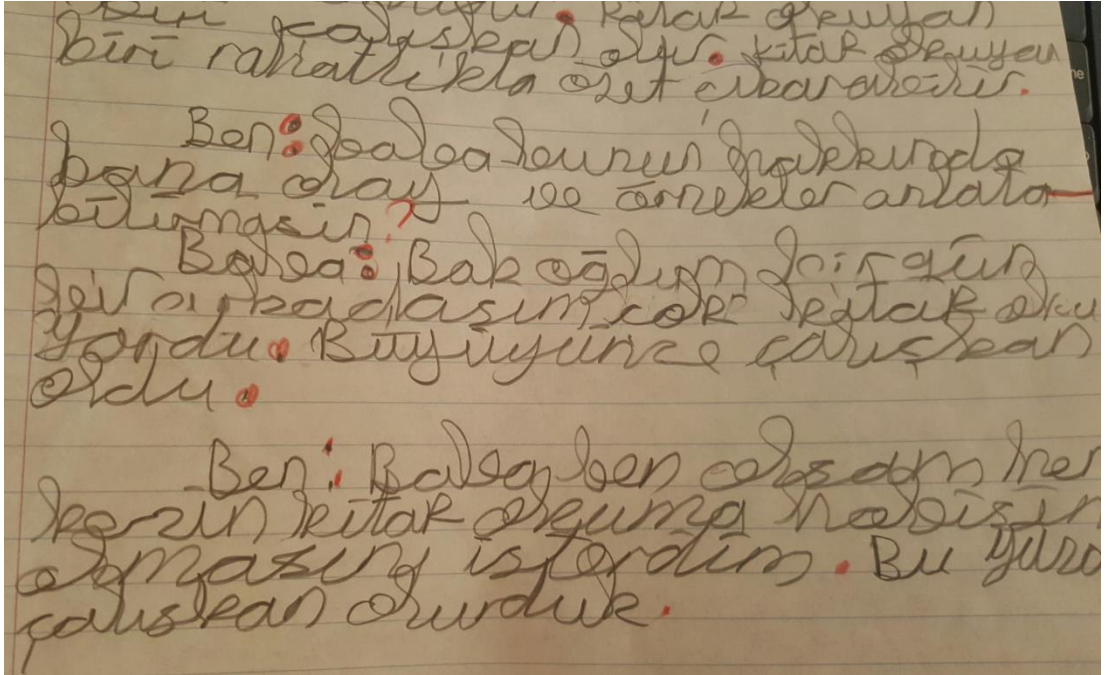
3.2. Durum Çalışması Sürecinde Ortaya Çıkan Bulgular

Öğrencilerin kendi cümleleriyle oluşturulan etkinliklerde müfredat dışı işlevleri kullandıkları görülmüştür. Öğrenci, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan “özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır ” işlevine uygun bir cümle yazmıştır. Örneği şekil 3.1’de gösterilmiştir:

Şekil 3.1: E10 Rumuzlu Öğrencinin Çalışmasından Kesit

Başka bir yerde de öğrenci yine müfredatın dışına çıkarak iki noktayı 1-4. Sınıf kazanımlarında yer almayan; fakat TDK'de yer alan "Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur." işlevine uygun kullanmıştır. Sonrasında konuşma çizgisi getirmemiştir.

Şekil 3.2: E5 Rumuzlu Öğrencinin Çalışmasından Bir Kesit

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonucu ve önerileri yer almaktadır.

4.1 Sonuç

Öğrenciler, noktanın “Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.” işlevini ölçütlü etkinliklerde toplam 1480 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz ölçütlü etkinliğin toplamında cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine soru işareti 20, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine ünlem işareti 5, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine virgül 41, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine iki nokta 3, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine parantez işareti 1, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine tırnak işareti 3, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine kısa çizgi 14, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine kesme işareti 6, cümlelerin sonuna gelmesi gereken noktanın yerine eğik çizgi 2 yerde kullanılmıştır. Bu işlevi öğrenciler, 820 yerde doğru yapmışlar, 562 yerde boş bırakmışlardır. 3 öğrenci, cümlelerin sonuna gelen noktayı doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken sonuna nokta kullanmamışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre öğrenciler tarafından cümlelerin sonuna gelmesi gereken nokta, %55,41 oranında doğru yapılmış, %37,97 oranında boş bırakılmış, %6.62 oranında da noktanın yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler, noktanın “Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.” işlevini ölçütsüz iki etkinlikte toplam 333 yerde doğru yapmışlar, 57 yerde boş bırakmışlardır. Yanlış yaptıkları cümle sonu nokta işlevi yoktur. Ayrıca cümlelerin sonuna gelmesi gereken nokta 7 yerde gereksiz kullanılmıştır.

Öğrenciler, noktanın “Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.” işlevini ölçütlü etkinliklerde toplam 240 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında kısaltmalara gelen noktanın yerine kısa çizgi 10, kısaltmalara getirilen noktanın yerine iki nokta 4, kısaltmalara getirilen noktanın yerine virgül 12, kısaltmalara getirilen noktanın yerine kullanılan kesme işareti 15, kısaltmalara getirilen noktanın yerine eğik çizgi 2 yerde kullanılmıştır. 2 öğrenci, kısaltmaların sonuna nokta geleceğini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken kullanmamışlardır. Bu işlevi öğrenciler, 167 yerde doğru yapmışlar, 28 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre kısaltmalara getirilen nokta, %69,58

oranında doğru yapılmış, %11,67 oranında boş bırakılmış, %18,75 oranında noktanın yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler, noktanın “Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.” işlevini ölçütsüz iki etkinlikte toplam 30 yerde doğru yapmışlar, 2 yerde boş bırakmışlardır.

Öğrenciler, noktanın “Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.” işlevini ölçütlü etkinliklerde toplam 220 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında sayılara getirilen noktanın yerine soru işareti 6, sayılara getirilen noktanın yerine eğik çizgi 1, sayılara getirilen noktanın yerine virgöl 8 yerde kullanılmıştır. Bu işlevi öğrenciler, 142 yerde doğru yapmışlar 63 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre sayılara getirilen nokta, %64,55 oranında doğru yapılmış, %28,64 oranında boş bırakılmış, %6,82 oranında noktanın yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler, noktanın “Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde doğru veya yanlış yapmamışlardır, boş bırakmamışlardır. Yani ölçütsüz etkinliklerde sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılan nokta hiç kullanılmamıştır. 16 öğrenci, noktanın müfredatta olmayan TDK’de yer alan “tarih yazarken gün, ay, yıl arasına nokta konulur.” işlevini kullanmışlardır.

Ayrıca ölçütlü etkinliklerde 4 yerde nokta gereksiz kullanılmıştır. 1 öğrenci “ve” bağlacından önce nokta işareti kullanmıştır. 3 öğrenci, noktayı cümlenin sonuna koyması gerektiğini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken sonuna nokta kullanmamışlardır. 1 öğrenci, sayılara getirilen noktayı doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken “9.’cu” şeklinde yazmıştır. 1 öğrenci, noktayı doğru kodlarken “1.’ciyi” şeklinde yazmıştır.

Öğrenciler, virgölün “Virgöl birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.” işlevini ölçütlü etkinliklerde toplam 300 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında eş görevli kelimeler arasına gelen virgölün yerine soru işareti 1, eş görevli kelimeler arasına gelen virgölün yerine gelen nokta 19 yerde kullanılmıştır. Bu işlevi öğrenciler, 221 yerde doğru 59 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre eş görevli kelimeler arasına getirilen virgöl, %73,67 oranında doğru, %19,67 oranında boş bırakılmış, %6,67 oranında virgölün yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler, virgölün “Virgöl birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.” işlevini ölçütsüz iki etkinliklerde toplam 51 yerde doğru yapmışlardır. Yanlış yaptıkları veya boş bıraktıkları yerler yoktur.

Öğrenciler, virgölün “Virgöl, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.” işlevini ölçütlü etkinliklerde toplam 180 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında uzun cümlede yüklemden uzak düşmüş özneyi belirten virgölün yerine kısa çizgiyi 4, virgölün yerine ünlem işareti 2, virgölün yerine nokta 1, yüklemden uzak düşmüş virgölün yerine iki noktayı 9, yüklemden uzak düşmüş virgölün yerine eğik çizgi 1, yüklemden uzak düşmüş virgölün yerine kısa çizgi 1 yerde kullanılmıştır. 2 öğrenci, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşen virgölü doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken virgölü kullanmamışlardır. Bu işlevi öğrenciler, 48 yerde doğru 112 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre uzun cümlelerde kullanılan virgöl, %26,67 oranında doğru, %62,22 oranında boş bırakılmış, %11,11 oranında virgölün yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler virgölün “Virgöl, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde doğru veya yanlış yapmamışlardır, boş bırakmamışlardır. Yani ölçütsüz etkinliklerde uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılan virgöl hiç kullanılmamıştır.

Öğrenciler, virgölün “Virgölü hitap sözlerinden sonra koyar.” işlevini toplam 80 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine kullanılan soru işaretini 8, hitap kelimelerinden sonra kullanılan virgölün yerine iki nokta 7, hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine tırnak işareti 3, hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine nokta 2, hitap kelimelerinden sonra kullanılan virgölün yerine üç nokta 1, hitap kelimelerinden sonra kullanılan virgölün yerine noktalı virgöl 2, hitap kelimelerinden sonra kullanılan virgölün yerine eğik çizgi 1 yerde kullanılmıştır. 3 öğrenci, hitap sözlerinden sonra gelen virgölü doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken virgölü kullanmamışlardır. Bu işlevi öğrenciler, 19 yerde doğru, 34 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre hitap sözlerinden sonra gelen virgöl, %23,75 oranında doğru yapılmış, %42,50 oranında boş bırakılmış, %33,75 oranında

virgölün yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler, virgölün “Virgölü hitap sözlerinden sonra koyar.” İşlevini ölçütsüz etkinliklerde toplam 12 yerde doğru yapmışlar, hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine iki nokta 2 yerde, hitap kelimesinden sonra gelen virgölün yerine nokta 1 yerde, 11 öğrenci, virgöl işaretinin Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan TDK’ de yer alan “Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” işlevini kullanmıştır. Ayrıca öğrenciler 5 yerde virgölü gereksiz kullanmışlardır. 1 öğrenci de ikilemelerin arasına virgöl getirmiştir.

Ayrıca 19 yerde virgöl gereksiz kullanılmıştır. 1 öğrenci, virgölü ikileme arasında kullanmıştır. 1 öğrenci, “için” kelimesinden sonra virgöl konulacağını belirtmiş nedenine ise “sebep sonuç ilişkisi olduğu için” yazmıştır. 1 öğrenci, virgölü kesme işareti olarak algılamıştır. 3 öğrenci, hitap sözlerinden sonra virgöl geleceğini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken virgölü kullanmamışlardır. 2 öğrenci, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşen virgölü doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken virgölü kullanmamışlardır:

Öğrenciler iki noktanın “İki nokta kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.” işlevini toplam 120 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında iki noktanın yerine ünlem işareti 1, iki noktanın yerine virgöl 3, iki noktanın yerine kısa çizgi 1, iki noktanın yerine noktalı virgöl 1, iki noktanın yerine nokta 11, yerde açıklamalardan önce getirilen iki noktanın yerine kullanılan kısa çizgi 10, açıklamalardan önce getirilen iki noktanın yerine uzun çizgiyi 4, açıklamalardan önce getirilen iki noktanın yerine nokta 11 yerde kullanılmıştır. 8 yerde iki nokta işlevine uygun olarak kullanılmamıştır. 2 öğrenci açıklamalardan önce gelen iki noktayı doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken iki noktayı kullanmamışlardır. Öğrenciler bu işlevi 63 yerde doğru 5 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna gelen iki nokta, %52,5 oranında doğru yapılmış, %4,7 oranında boş bırakılmış, %43,3 oranında iki noktanın yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca iki nokta 1 yerde gereksiz kullanılmıştır. 1 öğrenci, iki noktadan sonra cümle yazmamıştır. 2 öğrenci, açıklamalardan önce gelen iki noktayı doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken iki noktayı kullanmamışlardır.

Öğrenciler iki noktanın “İki nokta kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonunda kullanılır.” işlevini ölçütlü etkinliklerde toplam 2 yerde doğru kullanmışlardır. 2 öğrenci, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.” işlevini 5 yerde doğru kullanmış; fakat bunların hiçbirinde konuşma çizgisi kullanmamıştır: 1 öğrenci, cümlesinde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” işlevine uygun kullanmıştır. 3 öğrenci, Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan “Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.” işlevini kullanmıştır.

Öğrenciler, soru işaretinin “Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.” işlevini toplam 300 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında soru işaretinin yerine iki nokta 13, soru işaretinin yerine nokta 38, soru işaretinin yerine virgül 6, soru işaretinin yerine ünlem işareti 8, soru işaretinin yerine parantez işareti 10, soru işaretinin yerine kullanılan kısa çizgi 1, soru işaretinin yerine eğik çizgi 1, soru işaretinin yerine iki nokta 1 yerde kullanılmıştır. Soru işareti 3 yerde işlevine uygun olarak kullanılmamıştır. 5 öğrenci, soru anlamı taşıyan cümlelerde sona gelen soru işaretini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken soru işaretini kullanmamışlardır. Öğrenciler soru işaretini 202 yerde doğru 10 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre soru cümlelerinin sonuna gelen soru işareti, %67,33 oranında doğru, %3,33 oranında boş bırakılmış, %29,33 oranında soru işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca 1 öğrenci, soru işaretini cümlenin ortasında kullanmıştır. 1 öğrenci “*Onun bazı hareketleri hiç hoşuma gitmiyor nedense?*” şeklinde yazarak soru kelimesi geçtiği için cümleyi soru cümlesi olarak düşünmüştür. 1 öğrenci soru işaretini gereksiz kullanmıştır. 5 öğrenci, soru anlamı taşıyan cümlelerde sona gelen soru işaretini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken soru işaretini kullanmamışlardır:

Öğrenciler, soru işaretinin “Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.” işlevini toplam 18 yerde doğru yapmışlar; 2 yerde soru işaretinin yerine nokta kullanmışlar; 2 yerde de gereksiz kullanmışlardır.

Öğrenciler ünlem işaretinin “Ünlem işareti sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonunda kullanılır.” işlevini toplam 100 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre, yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında duyguları anlatan ünlem işaretinin yerine parantez işareti 9, duyguları anlatan ünlem işaretinin yerine soru işareti 3, duyguları anlatan ünlem işaretinin yerine nokta 2, duyguları anlatan ünlem işaretinin yerine virgül 1, ünlem işaretinin yerine tırnak işareti 3, ünlem işaretinin yerine uzun çizgi 1 yerde kullanılmıştır. 2 yerde ünlem işareti işlevine uygun olarak kullanılmamıştır. Öğrenciler, duyguları anlatmakta kullanılan ünlem işaretini 56 yerde doğru yapmışlar, 23 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre duyguları anlatan ünlem işaretinin sonuna gelen ünlem işareti, %56 oranında doğru yapılmış, %23 oranında boş bırakılmış, %21 oranında ünlem işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler ünlem işaretinin “Ünlem işareti sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonunda kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde toplam 2 yerde doğru yapmışlardır. 1 yerde *heyecan*, 1 yerde *korku* kelimesi geçmesinden dolayı cümle sonuna ünlem işareti getirmişlerdir.

Öğrenciler ünlem işaretinin “Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.” işlevini toplam 160 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine nokta 5, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine eğik çizgi 1, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine soru işaretini 9, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine eğik çizgiyi 6 yerde, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine iki nokta 2 yerde, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine nokta 1 yerde, hitap ve uyarı sözlerinden sonra gelen ünlem işaretinin yerine virgül 6 tane kullanılmıştır. 1 öğrenci, seslenme, hitap sözlerinden sonra ünlem işareti geleceğini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken ünlem işaretini kullanmamıştır. Öğrenciler bu işlevi 92 yerde doğru, 37 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılan ünlem işareti, %57,50 oranında doğru, %23,13 oranında boş bırakılmış, %19,38 oranında ünlem işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca 1 öğrenci, ünlem işaretini “korkuyoruz” kelimesinden, 3 öğrenci de “şaşırmış” kelimesinden sonra ünlem işareti kullandığı için cümleyi ünlem cümlesi olarak düşünmüşlerdir. 3 öğrenci, ünlem cümlesinin sonuna nokta getirmiş; fakat ünlem işaretini kullanmamışlardır. 9 öğrenci, ünlem cümlesinde ünlem kelimesinden sonra virgül kullanmamıştır. 1 öğrenci, seslenme, hitap sözlerinden sonra ünlem işareti geleceğini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken ünlem işaretini kullanmamıştır.

Öğrenciler, kısa çizginin “Kısa çizgi, satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonunda kullanılır.” işlevini toplam 180 yerde yapmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılan kısa çizginin yerine iki noktayı 5 yerde; satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılan kısa çizginin yerine kesme işaretini 1 yerde; satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılan kısa çizginin yerine uzun çizgiyi 1 yerde satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmada kullanılan kısa çizginin yerine kesme işareti kullanılmıştır. Öğrenciler satıra sığmayan kelimeleri bölmekte kullanılan kısa çizgiyi 101 yerde doğru, 72 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre duyguları satıra sığmayan kelimelerde kullanılan kısa çizgi, %56,11 oranında doğru, %40 oranında boş bırakılmış, %3,89 oranında kısa çizginin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler kısa çizginin “Kısa çizgi, satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonunda kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde toplam 52 yerde doğru yapmışlardır. 2 yerde gereksiz kullanmışlardır.

Öğrenciler, kısa çizginin “Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayıların arasında kullanılır.” işlevini toplam 140 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında kısa çizginin yerine ünlem işareti 1 yerde, kısa çizginin yerine soru işareti 2 yerde, kısa çizginin yerine nokta 3 yerde, kısa çizginin yerine iki nokta 1 yerde, kısa çizginin yerine virgül 10 yerde, kısa çizginin yerine kesme işareti 3 yerde, kısa çizginin yerine gelen ünlem işaretini 7 yerde, kısa çizginin yerine nokta 6 yerde, kısa çizginin yerine virgül 31 yerde, kısa çizginin yerine eğik çizgi 1 yerde, kısa çizginin yerine iki nokta 1 yerde, kısa çizginin yerine soru işareti kullanılmıştır. 2 öğrenci “arasında, ve, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılan” işlevine karşılık gelen kısa çizgiyi doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken kısa çizgiyi kullanmamıştır. Öğrenciler 69 yerde doğru, 3 yerde boş

bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre ilişkili sözcükler arasında kullanılan kısa çizgi, %49,29 oranında doğru, %2,14 oranında boş bırakılmış, %48,57 oranında iki noktanın yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca kısa çizgi 1 yerde gereksiz kullanılmıştır. 2 öğrenci, “ve, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.” işlevine karşılık gelen kısa çizgiyi doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken kısa çizgiyi kullanmamıştır.

Öğrenciler, uzun çizginin “Uzun çizgiyi yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.” işlevini toplam 360 tane yapmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında uzun çizginin yerine nokta 10 yerde, uzun çizginin yerine kısa çizgi 2 yerde, uzun çizginin yerine iki noktayı 22 yerde, uzun çizginin yerine kesme işareti 1 yerde, uzun çizginin yerine virgül 7 yerde, uzun çizginin yerine ünlem işareti 3 yerde, uzun çizginin yerine tırnak işareti 2 yerde, uzun çizginin yerine iki nokta 2 yerde, uzun çizginin yerine soru işareti kullanmışlardır. 9 öğrenci, karşılıklı konuşmalarda gelecek olan uzun çizgiyi doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken uzun çizgiyi kullanmamışlardır. 3 yerde işlevine uygun kullanılmamıştır. Öğrenciler 259 yerde doğru, 40 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre uzun çizgi, %71,94 oranında doğru, %11,11 oranında boş bırakılmış, %16,94 oranında uzun çizginin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca uzun çizgi 21 yerde gereksiz kullanılmıştır.

Öğrenciler eğik çizginin “Eğik çizgi adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına kullanılır.” işlevini toplam 160 tane kullanmaları gerekmektedir. Eğik çizginin yerine virgül 11 yerde, eğik çizginin yerine nokta 11 yerde, eğik çizginin yerine kısa çizgi 8 yerde, eğik çizginin yerine gelen soru işaretini 5 yerde, eğik çizginin yerine tırnak işaretini 4 yerde kullanılmıştır. 5 öğrenci, öğrencileri, eğik çizginin adres yazarken il ve ilçenin arasına gelmesi gerektiğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken eğik çizgiyi kullanmamışlardır. Öğrenciler, eğik çizgiyi 81 yerde doğru, 35 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre eğik çizgi, %50,63 oranında doğru, %21,88 oranında boş bırakılmış, %27,5 oranında eğik çizginin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca adres yazarken eğik çizgi 5 yerde gereksiz kullanılmıştır.

Öğrenciler, eğik çizginin “Eğik çizgi adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde toplam 2 yerde doğru yapmışlar; 1 yerde eğik çizginin yerine kısa çizgi 2 yerde de eğik çizginin yerine virgül kullanmışlardır.

Öğrenciler tırnak işaretinin “Tırnak işareti başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.” işlevini toplam 240 tane yapmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında tırnak işaretinin yerine soru işareti 11 yerde, tırnak işaretinin yerine başına uzun çizgi 1 yerde, tırnak işaretinin yerine parantez işareti 3 yerde, tırnak işaretinin yerine ünlem işaretini 7 yerde, tırnak işaretinin yerine eğik çizgi 12 yerde, tırnak işaretinin yerine uzun çizgi 27 yerde, tırnak işaretinin yerine nokta 11 yerde, tırnak işaretinin yerine virgül 9 yerde, tırnak işaretinin yerine iki nokta 2 yerde kullanılmıştır. Ayrıca tırnak işareti 9 yerde işlevine uygun kullanılmamıştır. 3 yerde başkalarından alıntı olan cümlelerin başına ve sonuna gelen tırnak işaretleri konulması gereken yerlerde tırnak işaretini yanlış yerden açmış ve yanlış yerden kapatmıştır. 6 öğrenci, öğrencileri, alıntı cümlelerin başına ve sonuna tırnak işareti gelmesi gerektiğini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken tırnak işaretini kullanmamışlardır. 1 öğrenci, tırnak işaretini hem doğru kodlamış hem de cümle dikte ettirilirken kullanmıştır; fakat cümleyi tırnak işaretiyle açtığı hâlde kapatmamıştır. Öğrenciler 50 yerde doğru yapmışlar, 88 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre tırnak işareti, %20,83 oranında doğru yapılmış, %36,67 oranında boş bırakılmış, %42,5 oranında tırnak işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

8 öğrenci, cümlesinde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan ve TDK’de yer alan “özel olarak tırnak içine alınmak istenen sözler tırnak içine alınır.” işlevini kullanarak cümle oluşturmuşlardır.

Öğrenciler, tırnak işaretinin “Tırnak işareti başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde doğru veya yanlış hiçbir şekilde kullanmamışlardır. 1 öğrenci, Cümlesinde Türkçe Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarında yer almayan fakat TDK’de yer alan “özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır ” işlevine uygun kullanmıştır.

Öğrenciler parantez işaretinin “Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.” işlevini toplam 120 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin

toplamında parantez işaretinin yerine kullanılan iki nokta işaretini 12 yerde, parantez işaretinin yerine virgül 5 yerde, parantez işaretinin yerine tırnak işareti 5 yerde, parantez işaretinin yerine eğik çizgi 1 yerde, parantez işaretinin yerine nokta 6, parantez yerine ünlem işareti 2 yerde, parantez işaretinin yerine virgül 2 yerde, parantez işaretinin yerine kesme işareti 1 yerde, parantez işaretinin yerine tırnak işareti 1 yerde, parantez işaretinin yerine iki nokta işareti 1 yerde, parantez işaretinin yerine nokta 1 yerde kullanılmıştır. 2 öğrenci, ek açıklamalarda kullanılan parantez işaretini doğru kodlamışlar; fakat cümle dikte ettirilirken parantez işaretini kullanmamışlardır. 1 öğrenci, hem doğru kodlamış hem cümle içinde yazmıştır; fakat parantez işaretini yanlış yerden açmış ve yanlış yerden kapatmıştır. 2 öğrenci, ek bilgiyi parantez içerisinde cümle bittikten sonra vermiştir. Parantez işareti 13 yerde işlevine uygun kullanılmamıştır. Öğrenciler bu işlevi 28 yerde doğru yapmışlar, 37 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre parantez işareti, %30,83 oranında doğru, %23,33 oranında boş bırakılmış, %45,83 oranında parantez işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca 2 öğrenci cümlelerinde parantez işaretinden önce “yani” kelimesini getirirken 3 öğrenci, cümlenin sonuna noktayı parantez işaretinden sonra kullanmıştır. “Yazım kılavuzunda görülmeyen önemli bir husus sonu yay ayraç içinde bir açıklama ile biten cümlelerde cümlenin sonuna gelecek noktalama işaretinin yay ayraç bitiminde mi yoksa yay ayraçtan önce mi kullanılacağı meselesidir” (Emiroğlu, 2011, p.132).

Öğrenciler kesme işaretinin “Kesme işareti özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri ayırmak için kullanılır.” işlevini toplam 280 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında özel isimlere gelen kesme işaretinin yerine virgülü 27 yerde, kesme işaretinin yerine virgül 7 yerde kullanmışlardır. 2 öğrenci, kesme işareti kullanmış fakat yanlış yerden ayırmıştır. 6 yerde özel isimlere gelmesi gereken kesme işareti gelmesi gerektiğini bilmiş; fakat yanlış yerden ayırmıştır. Öğrenciler, özel adlara gelmesi gereken kesme işaretini 81 yerde doğru, 157 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre özel adlara getirilmesi gereken kesme işareti, %28,93 oranında doğru, %56,07 oranında boş bırakılmış, %15 oranında kesme işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler, kesme işaretinin “Kesme işareti özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri ayırmak için kullanılır.” işlevini ölçütsüz etkinliklerde 3 yerde doğru kullanmışlar; 4 yerde boş bırakmışlardır. Ayrıca kesme işaretini 5 yerde gereksiz kullanmışlardır.

Öğrenciler kesme işaretinin “Kesme işareti kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.” işlevini toplam 100 tane kullanmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında kısaltmalara getirilen kesme işaretinin yerine virgül 7 yerde, kısaltmalara getirilen kesme işaretinin yerine tırnak işareti 2 yerde, kısaltmalarından sonra gelen noktaların yerine eğik çizgi 2 yerde, kısaltmalara gelen noktaların yerine iki nokta 1 yerde, kısaltmalara getirilen kesme işaretinin yerine tırnak işareti 2 yerde kullanılmıştır. Öğrenciler 42 yerde doğru yapmışlar, 44 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre kesme işareti, %42 oranında doğru, %44 oranında boş bırakılmış, %14 oranında kesme işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Öğrenciler kesme işaretinin “Kesme işareti sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.” işlevini toplam 140 tane yapmaları gerekmektedir. Bulgulara göre yapılan sekiz tane ölçütlü etkinliğin toplamında sayılara getirilen kesme işaretinin yerine soru işareti 2 yerde, sayılara getirilen kesme işaretinin yerine virgülu 8 yerde, sayılara getirilen kesme işaretinin yerine nokta 12 yerde, sayılara getirilen kesme işaretinin yerine parantez işareti 1 yerde, sayılara kesme işaretinin yerine kısa çizgi 1 yerde, sayılara getirilen kesme işaretinin yerine tırnak işaretini 11 yerde kullanılmıştır. 1 öğrenci, kısaltmalara getirilen kesme işaretini doğru kodlamış; fakat cümle dikte ettirilirken kesme işareti kullanmamıştır. 1 öğrenci, sayılara getirilen kesme işaretini doğru kodlamış; fakat yazarken sayıyla değil yazıyla “birinci’ye” şeklinde yazarak olmaması gereken bir kesme işareti yazmıştır. Öğrenciler 56 yerde doğru 47 yerde boş bırakmışlardır. Ölçütlü etkinliklere göre kesme işareti %40 oranında doğru, %33,57 oranında boş bırakılmış, %26,43 oranında kesme işaretinin yerine başka noktalama işaretleri kullanılarak öğrenciler tarafından yanlış yapılmıştır.

Ayrıca kesme işareti 1 yerde gereksiz kullanılmıştır. 1 öğrenci, birçok yerde kesme işaretini gereksiz ve yanlış yerden ayırarak kullanmıştır.

4.2 Öneriler

1. Noktalama işaretlerinin öğrencilere kazandırılmasında özellikle etkinlik temelli çalışmalara ağırlık verilmelidir.
2. Noktalama işaretlerinin öğrencilere kazandırılmasında süreç temelli öğrenme yaklaşımı esas alınmalıdır.
3. Her bir noktalama işareti müstakil olarak çalışılmalı, bunun yanında diğer noktalama işaretleri ile ilişkileri de örneklerden hareket ederek öğrencilere gösterilmelidir.
4. Nokta ve virgül işaretlerinin öğretiminde öğrenciler daha fazla zengin örneklerle karşılaştıkları için, işlev farklılıkları üzerinde daha fazla durulmalıdır.
5. Noktalama işaretlerine yönelik yapılacak ölçütsüz çalışmalarda öğrenciler daha sınırlı kaldıkları için, etkinler ağırlıklı olarak ölçütlü çalışmalarla desteklenmelidir.
6. Tırnak işareti, parantez işaretine yönelik etkinliklere özel bir zaman ayrılmalıdır.
7. Öğretim programında noktalama işaretlerine yönelik belirlenmiş işlevlerin dışında öğrenciler tarafından gerçekleştirilen kullanımlara da derslerde zaman ayrılmalıdır.
8. Araştırmamızdaki bulgular sonucunda öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanmada yer yer eksiklikler gösterdikleri tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çalışma kitaplarına alınan noktalama işaretlerine yönelik uygulamalı çalışmalar çeşitlendirilmelidir.
9. Noktalama işaretlerinin öğretimi yazım kuralları ile desteklenmelidir.
10. Noktalama işaretlerinin öğrenciler tarafından yeterli düzeyde kazanılması için dikte çalışmalarına da yer verilmelidir.
11. Öğrencilerin gereksiz noktalama işaretlerini kullanımında öğretmen önleyici ve yönlendirici çalışmalar yapmalıdır.
12. Öğrencinin noktalama işaretlerini gelişigüzel kullanmasının önüne geçilmelidir.
13. Noktalama işaretlerinin işlevlerine göre kullanılması hususunda öğretmen farkındalık oluşturmaktadır.
14. Noktalama işaretlerinin öğretiminde ağırlıklı olan bir ya da daha fazla işlev yerine tüm işlevlerin öğrencilerce fark edilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
15. Noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik çalışmalarda interaktif oyunlara özellikle yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

Acar, Ü. (2011). *Özel Servergazi lisesinde 9. ve 11. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri ve yazım kurallarını kullanma oranlarının kıyaslanması*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, Türkiye.

Arap, B. (2015). *Ortaokul Türkçe Öğretmenlerinin Metin İşleme Sürecinde Kullandıkları Soruların İncelenmesi: Bir Durum Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale, Türkiye.

Arı, G Keray, B 2012, 'Sekizinci Sınıf Öğrencilerin Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeyi', *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol.11, no.42, pp.40-54.

Atasoy, F. O. (2009). *Türkçede Noktalama Sorunlar - Çözümler— Teklifler*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

Atasoy, F. O 2010, 'Noktalama İşaretlerinin Tarihi' *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol.5, no.2, pp.823-861.

Atasoy, F. O. (2010). *Türkçede Noktalama. Özel Kitaplar, İstanbul.*

Aypay, A., Cemaloğlu N., Sarpkaya R., Tomul, E. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Ed.:A. Tanrıöğen) Ankara: Anı Yayıncılık.

Bağcı, H. (2011). *Yazılı Anlatım ve Unsurları. Yazma Eğitimi*. (Ed.:M. Özbay) Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Balcı, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem Akademi

Beyreli, L., Çetindağ, Z., Celepoğlu, A. (2011). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Pegem Akademi.

Calkins, LM 1979, 'When Children Want to Punctuate: Basic Skills Belong in Context', *Language Arts*, Vol. 57 No.5, pp. 567-73.

Catach, N 1980, *L'orthographe française: traité théorique et pratique avec des travaux d'application et leurs corrigés*, collection Nathan Université, Paris.

Chafe, W 1988, 'Linking Intonation Units in Spoken English', *Clause Combining in Grammar and Discourse*, edited by Haiman and Thompson, pp. 1-27.

Creswell, J. W (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev. Ed.:M. Bütün ve S. B. Demir) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Dawkins, J 1995, 'Teaching Punctuation as a Rhetorical Tool', *CCC* 46.6, pp. 533-548.

O'Connell, Sabine, H Kowal, Daniel, C 1986, 'Use of Punctuation for Pausing: Oral readings by German radio homilists', *Psychological Research*, Springer Verlag, Vol. 48 No. 2, pp. 93-98.

Dara, R. (2000). *Yazılı Anlatıma Giriş*. Bursa: Asa Yayıncılık.

Demirezen, M 2013, Konuşma İngilizcesinin Öğretiminde Durgulamalı Kavşak: Öğretmen Yetiştirmede Bilgisayar Yoluyla Uygulama *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Vol.1 pp.109-120.

Emiroğlu, S 2011, 'TDK Yazım Kılavuzu'nu Geliştirmeye Dönük Bir İnceleme', *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Vol.29, no.29, pp.121-143.

Erol, B Kiroğlu, K 2012, 'Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Dil Ve Anlatım Yönünden Değerlendirilmesi', *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, no.32, pp.155-176.

Erdem, H. (2007). *Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kurallarına Ulaşma Düzeyi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Ergin, S. (2009). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Kullanma Becerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Ferreiro, E., Teberosky, A. 1982, *Literacy Before Schooling*. New Hampshire, UK: Heineman.

Göktaş, E 2000, Melodi, Dramatik Aksiyon Ve Olay Dizisi. *Journal Of Fine Arts*. Vol.2, pp.145-158.

Gürbüz, A 2014, 'Tevfik Fikret'in "Ramazan Sadakası" Şiirinin Ontolojik Analiz Metoduyla Çözümlemesi', *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol.9, no.6, pp.469-483.

Güzel, A., Duman, A., Baş, B. ve Demir, C. (2013). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Ed.:A. Güzel ve H. Karatay) Ankara: Pegem Akademi.

Haksever, H. İ 2001, Veysî Ve Nergisî'nin Karsılıklı Mektupları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol.2, no.2, pp.179-184.

Kalfa, M. (2000). *Noktalama İşaretlerinin Türkçenin Öğretimindeki Yeri Ve Önemi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Kara, E. (2010). *Yazım, Noktalama ve Dil Bilgisel Becerileri Kazandırma Bakımından 6. 7. 8. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan, Türkiye.

Karabuğa, G. (2011). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Çalışmalarında Noktalama İşaretlerini ve Yazım Kurallarını Kullanabilme Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu, Türkiye.

Karadağ, R Gültekin, M 2007, ‘İlkokuma Yazma Öğretiminde Çözümleme Ve Bireşim Yöntemlerinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri’, *Eğitimde Kuram ve Uygulama / Journal of Theory and Practice in Education* Vol.3, no.1, pp.102-121.

Karagül, S. (2010). *İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye

Karakaya, Z 2004, ‘Göstergebilimsel işlevler Açısından Ninniler’, *Milli folklor: Uluslar Arası Halkbilimi Dergisi*, Vol.8, no.61, pp.44-58.

Kırbaş, B. (2010). *Yeni Türkçe Ders Programına Göre ilköğretim Yedinci sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Yazım Noktalama ve Planlama Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.

Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Maden, A. (2013). *Aktif öğrenme tekniklerinin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kuralları başarısı ve derse karşı tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.

Metin, G. (2012). *Göç Yaşamış 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazım Kurallarını ve Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Toplumdilbilim Değişkenleri Açısından İncelenmesi. (Körfez Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu, Türkiye.

Millî Eğitim Bakanlığı. (26 Ekim 1981) Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı. Tebliğler Dergisi, (2098).

Onan, B 2006, ‘Ses Olgusunun Denetlenebilirliği Bağlamında Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Etkili Olduğu Düşünülen Fonolojik Yönlendiriciler: Noktalama İşaretleri’, *TÜBAR-XX-Dergisi*, Vol.20, no.20, pp.141-163.

Onan, B 2015, ‘Derin Yapı Yüzey Yapı İlişkisi Bağlamında Temel Dil Becerileri Üzerine Bir Analiz Çalışması’, *Ana Dili Eğitim Dergisi*, Vol.3, no.3, pp.91-110.

Oğuz O 2011, ‘Yusuf Atılğan’ın Hikâyelerinde Kasaba’, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Vol.6, no.2, pp.689-702.

Özkara, Y İzci, G 2013, ‘İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları İle Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’, *Cumhuriyet International Journal of Education*, Vol.2, no.2, pp.1-9

Öztürk, İ Y 2012, ‘İlköğretim İkinci Kademe Öğretmenlerinin Yazılı Sınavlarında Noktalama Kurallarına Uyma Düzeyleri: Erdemli İlçesi Örnekleme’ *Türkçe*

Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi/Academic Student Journal Of Turkish Researches, no.2, pp. 65-72

Pekaz, K. (2007). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Yazılı Anlatımlarındaki Ses Olayları, Noktalama, İmlâ Hataları ve Anlatım Bozukluklarının Düzeltilmesinde İpucu ve Geri Bildirim Teknikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, Türkiye.

Hill, RH Murray, WS 2000, ‘Commas and Spaces: Effects of Punctuation on Eye Movements and Sentence Parsing’, *Reading as a Perceptual Process*, pp.565-589.

Quirk, R., Greenbaum, S Leech, G Svartvik, J 1985. *A Comprehensive Grammar of the English Language* Harlow: Longman.

Sever S 1998, ‘Dil ve iletişim (Etkili Yazılı ve Sözlü Anlatım)’ *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Vol.31, no.1, pp. 51-66.

Sidekli, S 2010, ‘Eylem Araştırması: İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Okuma Ve Anlama Güçlüklerinin Giderilmesi’, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Vol.27, no.27, pp.563-580.

Tan E.T 2003, ‘Fonetik Alfabenin Bulunuşundan Matbaanın İcadına Kadar Olan Süreçte Elyazısı (Cursives) Gelişimi ve Çağdaş Tipografiye Katkıları’, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, no.8, pp.305-313.

Tüfekçioğlu, B 2013, ‘Türkçe Öğretmeni Adaylarının Farklı Türlerdeki Cümlelerde Vurgulu Sözcükleri Belirleyebilme Becerilerine Yönelik Bir Araştırma’, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol.8, no.4, pp.1367-1380.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

Yıldız, Z. (2002). *Değişik öğretim kademelerindeki öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri*. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Türkiye.

İnternet Kaynakları:

Türk Dil Kurumu, “Yazım Kılavuzu”, 5 Nisan 2016 tarihinde <http://tdk.gov.tr/index.php?option=com—content&view=article&id=187:Noktalama-Isaretleri-Aciklamalar&catid=50:yazm-kurallar&Itemid=132> adresinden alındı.

EKLER

EK A Öğrenci Çalışma Formları.....	170
EK B Kompozisyon Yazı Formları.....	182
EK C Öğrenci Çalışma Örnekleri	184
EK D Video Kaydı.....	197
EK E Valilik Onayı	199
EK E (Devamı) Valilik Onayı	201
EK F Etik Kurulu Onayı	203

EK A Öğrenci Çalışma Formları

ÇALIŞMA-1

***Aşağıdaki kısa hikâyede parantez içinde boş bırakılan noktalama işaretlerini belirgin olacak şekilde yerleştiriniz.

KAHVALTI

Ece uykudan yeni uyanmıştı( ) Pencereyi açtı( ) Dışarıda ağaçlar ( ) çiçekler ( ) çimenler rengârenk görünüyordu( ) Sonra annesi seslendi:

( ) Haydi( ) Kahvaltıya gelin( )

Ece:

( ) Tamam, anneciğim geliyorum( )

Kahvaltıya oturan Ece en sevdiği reçeli göremeyince:

( ) Anneciğim vişne reçeli nerede( )

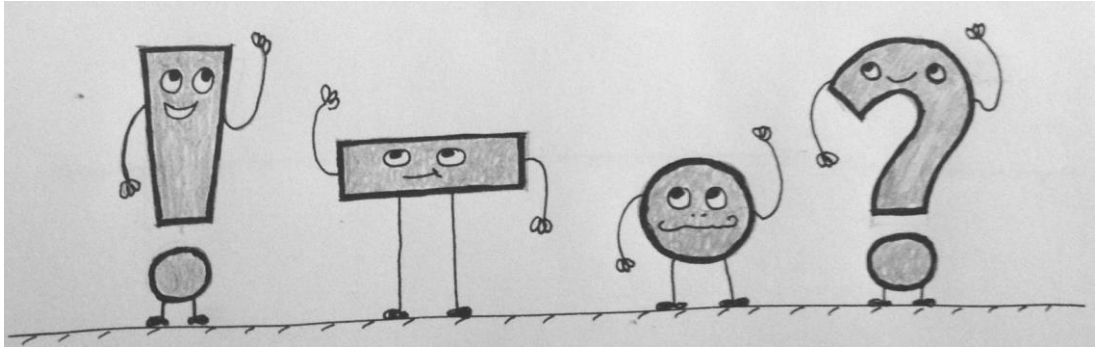
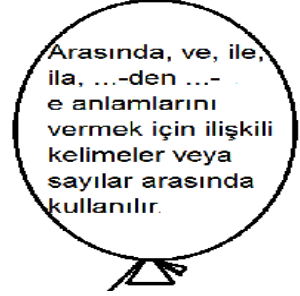
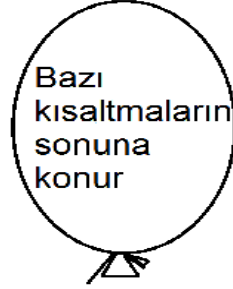
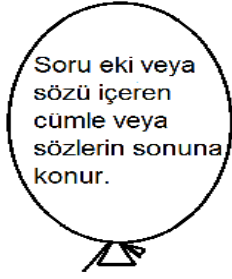
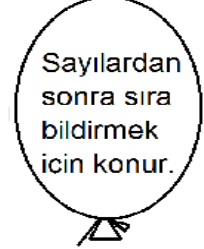
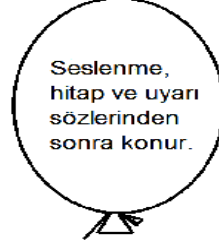
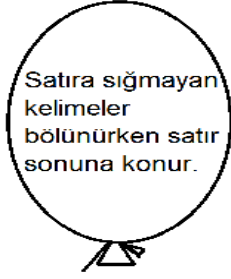
Annesi:

( ) O reçel bitti kızım( ) Söyle babana akşam gelirken getirir( )

ÇALIŞMA-2

BALON EŞLEŞTİRME

Aşağıdaki resimlerdeki soru işaretlerinin altındaki kutucuklara isimlerini yazınız. Balonlardaki açıklamaları okuyup hangi soru işaretine ait olduğunu bulunuz. İplerini çizerek hangi balon hangi karikatüre ait eşleştiriniz.

ÇALIŞMA-3

SÖZCÜK AVI

Tablodaki noktalama işaretleri bulmacaya soldan sağa ,yukarıdan aşağıya doğru gizlenmiştir. Maddelerdeki açıklamalara göre bularak boyayınız. Geriye kalan harfleri sırasıyla yazarsanız önemli bir bilgi bulacaksınız. Boyamanız gereken renkler maddelerin yanında parantez içinde verilmiştir.

1.Bazı kısaltmaların sonuna konulur. (pembe)

Ör: Av( ) Prof( )

2.Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konulur. (kırmızı)

Ör: Balıkçı( ) kendisine doğru gelen adamın korkusundan balıkları denize düşürdü.

3.Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur. (sarı)

Olaydan çıkardığım sonuç şu olmuştur( ) Çalışan kazanır.

4.Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur. (mavi)

Sen de gelecek misin bizlerle( )

5.Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur. (mor)

Hey( ) Buraya baksana.

6.Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır. (kahverengi)

Tren Eskişehir( )Ankara arası gidip geliyormuş.

7.Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. (yeşil)

( ) Neden onunla konuşmuyorsun?

( ) Çünkü ona çok sinirliyim.

8.Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur. (lacivert)

Minarsinan mah. Gerede cad. No: 67( )5 Ay apt. İkitelli ( )İSTANBUL

9.Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır. (turuncu)

O çocuğa ( )Beraber oyun oynayalım.( ) dedi

10.Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. (gri)

Einstein ( )Aynıştayn( ) önemli bir bilim adamıdır.

11. Sayılarla getirilen ekleri ayırmak için konulur. (ten rengi)

Öğrencilerden ilk 3( )ü ödül alabilecekmiş.

ÇALIŞMA 3-A

NOKTALAMA İŞARETİ BULMACASI

N	O	K	T	I	R	N	A	K	İ	Ş	A	R	E	T	İ
P	T	A	L	A	M	A	İ	Ş	A	R	E	T	L	E	R
A	İ	O	İ	K	U	D	N	O	K	T	A	U	Ğ	U	M
R	U	Z	K	U	A	N	L	A	M	A	D	A	V	E	Y
A	A	Z	İ	I	Y	A	Z	A	R	K	E	N	Y	A	Ü
N	K	Z	N	I	N	I	V	İ	R	G	Ü	L	N	A	N
T	E	N	O	L	A	Ş	I	L	M	A	S	I	N	D	L
E	S	A	K	Ö	N	E	M	L	İ	Y	E	R	T	U	E
Z	M	T	T	A	U	Z	U	N	Ç	İ	Z	G	İ	R	M
İ	E	N	A	A	S	I	L	K	İ	A	R	A	B	A	İ
Ş	İ	M	O	T	O	R	S	U	Z	Ç	A	L	I	Ş	Ş
A	Ş	S	O	R	U	İ	Ş	A	R	E	T	İ	A	M	A
R	A	A	Z	S	A	O	K	U	M	A	V	E	Y	A	R
E	R	Z	M	K	I	S	A	Ç	İ	Z	G	İ	A	D	E
T	E	A	N	O	K	T	A	L	A	M	A	İ	Ş	A	T
İ	T	R	E	T	S	İ	Z	O	L	M	A	Z	B	U	İ
Y	İ	Ü	E	Ğ	İ	K	Ç	İ	Z	G	İ	Z	D	E	N
O	N	L	A	R	I	D	O	Ğ	R	U	V	E	Y	E	R
İ	N	D	E	K	U	L	L	A	N	M	A	K	G	E	R
E	K	K	I	S	A	Ç	İ	Z	G	İ	L	İ	D	İ	R

Ortaya çıkan paragrafı aşağıya yazınız.

ÇALIŞMA-4

Derslerinden başarısız olan Ali için bir çözüm yolu düşünülmektedir. Aşağıdaki karikatürleri üzerlerinde bulunan noktalama işaretini kendi komisyon balonunda kullanarak onların bu probleme çözüm üretmesini sağlayınız.

ÇALIŞMA 5

FIKRALARDA YANLIŞI BULMA

Aşağıda bazı fıkralar verilmiştir. Yalnız bu fıkra metinlerinde yanlış kullanılan noktalama işaretleri de verilmiştir. Bu yanlış kullanılan noktalama işaretlerinin doğrusunu üzerine siz yazar mısınız?

NOT: Fıkra metinlerinde doğru verilen noktalama işaretleri de vardır. Yani hepsi yanlış değildir
MATEMATİK DERSİNDE

- Öğretmen hayvanlardan söz ederken Nizami, ye bir soru sormuş:
.Dört ayaklı hayvanlardan birkaçının adını söyler misin!
Nizami çok kısa bir süre düşünmüş ve cevap vermeye başlamış:
:Bir at. bir kedi. bir köpek. iki tavuk?
Öğretmen sözünü kesmiş:
—İki tavuk mu dedin: Ne ilgisi var konumuzla)
Nizami cevap vermiş:
—İki tavuğun dört ayağı yok mu,

LAZ OLDUĞU İÇİN

Temel ilkokulun 1' sınıfına başlar? Bütün arkadaşlarıyla tanışır. Hemen koşa koşa eve gelir ve annesine: ?Anne anne/ Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti- Herkes 9"a ka: dar sayabildi ben tam 14,e kadar saydım , laz olduğum için mi.? Annesi: (Evet yavrum laz olduğun için.) Temel çok sevinir, 2? gün okula gider ve yine koşa koşa gelir ve annesine: /Anne anne? Bugün okuldaki arkadaşlarımla boylarımızı karşılaştırdık. Herkesin boyu 80!90 cm benimki 160 cm laz olduğum için mi./ der,

Annesi: !Hayir yavrum onlar 6 yaşında sen ise 16 yaşında olduğun için.! der.

KURUŞ

Öğrencisine matematik öğretmeni şöyle bir soru sorar. "Bir adam bir şeyi 12 TL :Türk Lirası: vererek satın alır ve 9 TL, ye satarsa kazanır mı kaybeder mi_"

Öğrenci uzun uzun düşündükten sonra şu yanıtı verir: "Kuruş hanesinde kazanır, lira hanesinde kaybeder."

ZENGİNLİK

İlkokula giden oğlunu karşısına alan baba, oğluna:
_Bak oğlum. Oku ve hayatını kazan. Yoksa dilenci olursun.
:Nee)
:Evet acı ama gerçek,
: Ben de zenginler: okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

MEKTUP

Ayşe, Ece!ye mektup gönderir. Mektupta sadece şunlar yazmaktadır_ "Sevgili Arkadaşım? Seni kedilerimden daha çok seviyorum arkadaşım."

Ece_ sonra cevap göndermek için zarfın arka yüzünde bulunan adrese bakar ve adreste şunlar yazmaktadır- Kuş mah' Cıvciv sok' Aslan apt' No: 23"5 Horozlu?ANKARA

Adresi de okuduktan sonra hemen gülererek: /Demek bu yüzden böyle acayip bir mektup göndermiş' Bildiğin hayvanat bahçesinde oturuyormuş garibim./ demiş.

ÇALIŞMA-6

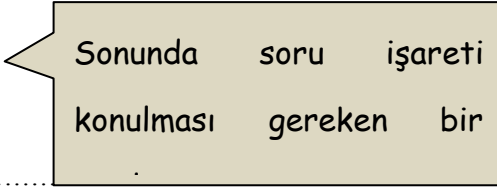
BİLİN BAKALIM NE GELİR?

1-Akşam yemekte çorba ( ) pılav ( ) fasulye yedik ( )
Bu cümlede ( ) içlerine sırayla neler yazılmalıdır ? Nedenleriyle açıklayınız.

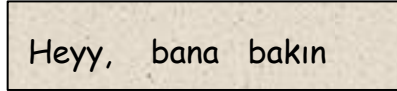

.....
.....
.....
.....

2- “ Gökçe Almanya’ya gitmek için önceden bilet almış.” Cümlesinde hangi sözcükten sonra virgül konulmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

3-

.....
.....
.....
.....

4- Yukarıdaki cümlenin sonuna hangi noktalama işareti konulmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

5- “Sol tarafa yürü ( ) Biraz ilerideki 1 ( ) sokağa girince okulu görürsün( )” Cümlesinde parantez içlerine sırasıyla hangi noktalama işaretleri konur? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

6- “Geçen ay oynanan Türkiye ( ) Yunanistan maçında 3( ) golü Arda mı attı( )” Yukarıdaki cümlede parantez içlerine sırayla hangi noktalama işaretleri konur ? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

.....
.....
7- Mektup yazarken hitap kelimelerinden (Sevgili Halacığım) sonra hangi noktalama işareti gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
8- “ Ahmet, Hasanı görünce ne yapacağını şaşırmış. “ Cümlesindeki noktalama yanlışı hangisidir? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
9- “ Babam , Ankara ( ) Kırşehir arası 180 km( )lik yolu üç saatte gelmiş( ) “cümlesinde parantez içlerine sırayla hangi noktalama işaretleri nelerdir? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
10- “ Aleyna Umut Harun ve Serkan aynı otobüse bindi.” Yukarıdaki cümlede kaç tane virgül kullanılmalıdır ? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
11- “Tüh( ) Otobüsü kaçırdım.” Cümlesinde parantez olan yere hangi noktalama işareti gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

12-

Yukarıdaki cümlede nasıl bir noktalama işareti yanlışı yapılmıştır ? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
13- Bir metinde karşılıklı konuşmaları belirlemek cümlelerin başında hangi işaret kullanılır? Nedenleriyle açıklayınız.

14- Satıra sığmayan kelimelerin sonuna hangi noktalama işareti konmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

15- Şiirin her satırına mısra ( )dize( ) denir.

Cümlesinde parantez içlerine hangi noktalama işaretleri konulmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

16- Boğazlı mah. Çiçek sok. No: 57( )3 Sefaköy( )İstanbul

Yukarıdaki adreste parantez içlerine hangi noktalama işareti konmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

17- “Md ( ) Yrd ( ) İsa Bey dosyalardan 4( )ünü doldurmalarını istedi.” Cümlesinde parantez olan yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

18- Öğretmen bize ( )Ders çalışırsanız, başarılı olursunuz.( ) dedi. Cümlesinde parantez içlerine sırasıyla hangi noktalama işareti gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....

ÇALIŞMA-7

KUKLALAR

NOKTALAMA İŞARETLERİ İŞLEVLERİ	NUMARALAR
1.Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır.	
2.Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.	
3.Nokta sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.	
4.Virgül, birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.	
5.Virgül uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.	
6.Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.	
7.İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.	
8.Soru işareti, soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır.	
9.Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. ibarelerin sonuna kullanılır.	
10.Ünlem işareti seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.	
11.Kısa çizgiyi satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır.	
12.Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.	
13.Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.	
14.Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasında kullanılır.	
15.Tırnak işareti, başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır.	
16.Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.	
17.Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılır. kullanılır.	
18.Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.	
19.Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.	

ÇALIŞMA-7 (DEVAMI)

ÇALIŞMA-8

Elifin Hayali

Elifin küçükken çok sevdiği bir oyuncak atı vardı Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi Yatarken yanı na yatırmak istese de annesi buna izin vermezdi Neden yatırmıyordu ki sevgili atını yanına

Günlerden bir gün yine atın üzerinde oynarken atın demir parçası kırıldı ve Elif yere düştü Bağırmaya başladı:

Ah canım çok yanıyor

Annesi:

Ne oldu kızım

Attan düştüm

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı Kırık olabilir korkusuyla Elifi hastaneye götürdü Elif hastane ye geldiğinde kapıda “Dr Selim Uzun” yazısını okuyunca biraz korktu Özellikle iğneden çok korkuyordu Gerçekten de bacağında hafif bir kırık olan elifin bacağı alçıya alındı

Babası, ona seni hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim demişti Şimdi orada nasıl koşacaktı kuzularla keçilerle kazlarla O kadar üzgündü ki oyuncak atını bile gözü görmüyordu Hatta ona küsmüştü Görmek bile istemiyordu artık o atı Annesine kızgın bir şekilde:

Anneciğim artık bunu bodruma atalım Bir işe yaramaz Üstelik de çok çirkin

Hafta sonu gelmişti Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da Sevinçli gidiyordu Bahçelerinde çok güzel laleler sümbüller papatyalar vardı Sonunda köye geldiler Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı Önce biraz yemek yedi Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi Annesi onu kucağına alarak dışarı çıkardı Bir sandalyeye oturturdu O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı 200 300 civarı koyunları vardı Karabaş elifi görünce ona doğru koşmaya başladı Sanki aralarında çok de rin bir bağ vardı Cıvcıvleri kucağına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi Uzaklara daldı yemyeşil gözleri Bu sırada üç tane peş peşe at koşarak gidiyordu 1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi Elif keşke bu at benim olsa ve ona binsem 1 ile beraber 3ünü de Yanımda koştursam diye annesine söyledi Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi Elif bunu duyunca çok heyecanlanmıştı

Elif ve ailesi eve geri döndüler Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi Oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti Derslerine çok çalıştı ve düzenli beslendi

Bir sene sonra yine Ankaraya dedesinin köyüne gittiler Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecek ti Köyden geri dönerken Ankarada Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiği TBMMye Türkiye Büyük Millet Meclisi Uğramayı da ihmal etmedi Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler Arkadaşlarına hem ata bindiğini hem de meclis binasını ve anıtkabiri gördüğünü ballandırarak anlattı

Elif artık büyümüştü ve At biniciliğinde yarışmalarda hep 1 oluyordu Artık o hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu Oyuncak atını da hiçbir zaman bırakmadı Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi Asıl mutluluk şuydu Elindeki değerini her zaman bilmek

Aşağıya ev adresinizi yazınız.

EK C Öğrenci Çalışma Örnekleri

ÇALIŞMA-1

***Aşağıdaki kısa hikâyede parantez içinde boş bırakılan noktalama işaretlerini belirgin olacak şekilde yerleştiriniz.

KAHV ALTI

Ece uykudan yeni uyanmıştı(•) Pencereyi açtı(•) Dışarıda ağaçlar (,) çiçekler(,) çimenler rengârenk görünüyordu(•) Sonra annesi seslendi:

(→) Haydi(,) Kahvaltuya gelin(•)

Ece:

(→) Tamam, anneciğim geliyorum(•)

Kahvaltuya oturan Ece en sevdiği reçeli göremeyince:

(→) Anne vişne reçeli nerede(?)

Annesi:

(→) O reçel bitti kızım(•) Söyle babana akşam gelirken getirir(•)

Şekil D1: E1 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA -2

BALON EŞLEŞTİRME

Aşağıdaki resimlerdeki soru işaretlerinin altındaki kutucuklara isimlerini yazınız. Balonlardaki açıklamaları okuyup hangi soru işaretine ait olduğunu bulunuz. İplerini çizerek hangi balon hangi karikatüre ait eşleştiriniz.

The balloons contain the following text:

- Green balloon: Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.
- Blue balloon: Gözlem için sonuna konur.
- Yellow balloon: Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.
- Light green balloon: Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
- Red balloon: Soru eki veya soru kelimeleriyle cümle veya sözün sonuna konur.
- Light green balloon: Bazı kısaltmaların sonuna konur.
- Light green balloon: Arasında, ve, ile, ile, ...-den ...-e anlamlarını vermek için ilişkili kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

The cartoon characters are labeled as follows:

- Sarı (Yellow)
- Yeşil (Light Green)
- Mavi (Blue)
- Kırmızı (Red)

The boxes below the characters contain the following labels:

- Ünlem (Interjection)
- Kısaca (Briefly)
- Makale (Article)
- Son işaret (End mark)

Hand-drawn lines connect the balloons to the characters: Yellow balloon to Sarı, Blue balloon to Mavi, Red balloon to Kırmızı, and the two light green balloons to Yeşil.

Şekil D2: K8 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-3

SÖZCÜK AVI

Tablodaki noktalama işaretleri bulmacaya soldan sağa, yukarıdan aşağıya doğru gizlenmiştir. Maddelerdeki açıklamalara göre bularak boyayınız. Geriye kalan harfleri sırasıyla yazarsanız önemli bir bilgi bulacaksınız. Boyamanız gereken renkler maddelerin yanında parantez içinde verilmiştir.

1.Bazı kısaltmaların sonuna konulur. (pembe) Ör: Av( ) Prof ( )
2.Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konulur. (kırmızı) Ör: Balıkçı( ) kendisine doğru gelen adamın korkusundan balıkları denize düşürdü.
3.Kendisikle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna konur. (sarı) Olaydan çıkardığım sonuç şu olmuştur(→) Çalışan kazanır.
4.Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur. (mavi) Sen de gelecek misin bizlerle(?)
5.Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur. (mor) Hey(!) Buraya baksana.
6.Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır. (kahverengi) Tren Eskişehir( )Ankara arası gidip geliyormuş.
7.Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. (yeşil) (←) Neden onunla konuşmuyorsun? (←) Çünkü ona çok sinirliyim.
8.Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur. (lacivert) Mimarsinan mah. Gerede cad. No: 67(/)5 Ay apt. İkitelli (/)İSTANBUL
9.Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır. (turuncu) O çocuğa (")Beraber oyun oynayalım.(") dedi
10.Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. (gri) Einstein (( )Aynıştayn( )) önemli bir bilim adamıdır.
11.Sayılarla getirilen ekleri ayırmak için konulur. (ten rengi) Öğrencilerden ilk 3(¹)ü ödül alabilecekmiş.

ÇALIŞMA-3A

NOKTALAMA İŞARETİ BULMACASI

N	O	K	T	R	N	A	K	T	S	A	R	E	T	T	I
P	T	A	L	A	M	A	İ	Ş	A	R	E	T	L	E	R
A	İ	O	K	U	D	N	O	K	T	A	U	Ğ	U	M	
U	Z	K	U	A	N	L	A	M	A	D	A	V	E	Y	
A	Z	İ	İ	Y	A	Z	A	R	K	E	N	Y	A		
K	Z	S	I	N	I	Y	R	G	Ü	L	N	A			
E	N	Ö	L	A	Ş	I	L	M	A	S	I	N	D		
S	A	K	Ö	N	E	M	L	İ	Y	E	R	T	U		
M	T	A	U	Z	U	N	Ç	İ	Z	G	İ	R			
E	N	A	A	S	I	L	K	İ	A	R	A	B	A		
İ	M	O	T	O	R	S	U	Z	Ç	A	L	İ	Ş		
Ş	S	O	R	U	T	S	A	R	E	T	L	E	R		
A	A	Z	S	A	O	K	U	M	A	V	E	Y	A		
R	Z	M	K	I	S	A	Ç	İ	Z	G	İ	A	D		
E	A	N	O	K	T	A	L	A	M	A	İ	Ş	A		
T	R	E	T	S	İ	Z	O	L	M	A	Z	B	U		
Y	İ	Ü									Z	D	E	N	
O	N	L	A	R	I	D	O	Ğ	R	Ü	V	E	Y	E	R
İ	N	D	E	K	U	L	L	A	N	M	A	K	G	E	R
E	K										L	İ	D	İ	R

Ortaya çıkan paragrafı aşağıya yazınız.

Noktalama işaretleri okuduğumuzda anlamada ve işi yazarken yazının anlaşılması, nola çok önemlidir. Nasıl ki a nola motorüz çalışmasa okuma yazma da noktalama işaretüz olamaz. Bu yüzden onler doğru ve yerinde kullunmek gereklidir.

Şekil D3: K7 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-4

Derslerinden başarısız olan Ali için bir çözüm yolu düşünülürken aşağıdaki karikatürleri üzerlerinde bulunan notalara ispatını kendi konusuna balonunda kullanarak onların bu probleme çözüm üretmesini sağlayın.

Şekil D4: K3 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-5

FIKRALARDA YANLIŞI BULMA

Aşağıda bazı fıkralar verilmiştir. Yalnız bu fıkra metinlerinde yanlış kullanılan noktalama işaretleri de verilmiştir. Bu yanlış kullanılan noktalama işaretlerinin doğrusunu üzerine siz yazar mısınız?

NOT: Fıkra metinlerinde doğru verilen noktalama işaretleri de vardır. Yani hepsi yanlış değildir.

MATEMATİK DERSİNDE

Öğretmen hayvanlardan söz ederken Nizami, ye bir soru sormuş:

.Dört ayaklı hayvanlardan birkaçının adını söyler misin?

Nizami çok kısa bir süre düşünmüş ve cevap vermeye başlamış:

— Bir at, bir kedi, bir köpek, iki tavuk.

Öğretmen sözüntü kesmiş:

— İki tavuk mu dedin: Ne ilgisi var konumuzla?

Nizami cevap vermiş:

— İki tavuğun dört ayağı yok mu?

LAZ OLDUĞU İÇİN

Temel ilkokulun 1. sınıfına başlar. Bütün arkadaşlarıyla tanışmaktan çok memnundur. Koşa koşa eve gelir ve annesine: ?Anne anne! Öğretmen bugün okulda sayıları öğretti- Herkes 9'a ka-

dar sayabildi ben tam 14'e kadar saydım. laz olduğum için mi? Annesi: (Evet yavrum laz olduğun için.) Temel çok sevinir, 23 gün okula gider ve yine koşa koşa gelir ve annesine: Anne anne! Bugün okuldaki arkadaşlarımla boylarımızı karşılaştırdık. Herkesin boyu 80-90 cm benimki 160 cm laz olduğum için mi? der,

— Annesi: !Hayir yavrum onlar 6 yaşında sen ise 16 yaşında olduğun için.! der.

KURUŞ

Öğrencisine matematik öğretmeşi şöyle bir soru sorar: "Bir adam bir şeyi 12 TL :Türk Lirası: vererek satın alır ve 9 TL, ye satarsa kazanır mı kaybeder mi?"

Öğrenci uzun uzun düşündükten sonra şu yanıtı verir: "Kuruş hanesinde kazanır, lira hanesinde kaybeder."

ZENGİNLİK

İlkokula giden oğlunu karşısına alan baba, oğluna:

— Bak oğlum. Oku ve hayatını kazan. Yoksa dilenci olursun.

:Nee)

— Evet acı ama gerçek,

:Ben de zenginler okula bile gitmedikleri halde bu kadar parayı nereden kazanıyor diye merak ediyordum.

MEKTUP

Ayşe, Ece'ye mektup gönderir. Mektupta sadece şunlar yazmaktadır_ "Sevgili Arkadaşım_ Seni kedilerimden daha çok seviyorum arkadaşım."

Ece_ sonra cevap göndermek için zarfın arka yüzünde bulunan adrese bakar ve adreste şunlar yazmaktadır- Kuş mah. Cıvıv sok. Aslan apt. No: 23/5 Horozlu ANKARA

Adresi de okuduktan sonra hemen gülererek: /Demek bu yüzden böyle acayip bir mektup göndermiş' Bildiğin hayvanat bahçesinde oturuyormuş garibim. demiş.

Şekil D5: E5 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-6

BİLİN BAKALIM NE GELİR?

1-Akşam yemekte çorba (.) pilav (.) fasulye yedik (.)

Bu cümlede ( ) içlerine sırayla neler yazılmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

Bu cümlede birinci paranteze çeşit saydığı için, aralarına virgül konulmalı. İkinci paranteze de konulmalıdır. Üçüncü parantezde cümle bitiş için nokta konulmalıdır.

2- " Gökçe Almanya'ya gitmek için önceden bilet almış." Cümlesinde hangi sözcükten sonra virgül konulmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlede Gökçeden sonra virgül konulmalı. Çünkü bu cümlede isminden sonra virgül konulur.

Sonunda soru işareti konulması gereken bir

3- Bugün okuldan sonra bize gelecek misin?

Heyy, bana bakın

4- Yukarıdaki cümlelerin sonuna hangi noktalama işareti konulmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlelerin sonuna ünlem işareti konulmalıdır çünkü cümlede bir kişiye seslendiği için ünlem konulur.

5- "Sol tarafa yürü (.) Biraz ilerideki (.) sokağa girince okulu görürsün(.)" Cümlesinde parantez içlerine sırasıyla hangi noktalama işaretleri konur? Nedenleriyle açıklayınız.

Birinciye cümle bitiş için nokta konur. İkinciye biraz sayı olduğunu belirtmek için nokta konur. Üçüncüsünde yine cümle bitiş için nokta konur.

6- "Geçen ay oynanan Türkiye ( ) Yunanistan maçında 3( ) golü Arda mı attı( )" Yukarıdaki cümlede parantez içlerine sırayla hangi noktalama işaretleri konur? Nedenleriyle açıklayınız.

ÇALIŞMA-6 (DEVAMI)

Cümlede birinciye konu, ikinciye ayın fakımlar olduğu için, keso cümle, ordare ayın birinciye koşun, aladığına, cümledeki 8. Aşağıdaki cümlede, birinciye konu, ikinciye ayın, keso cümle, ordare ayın birinciye koşun, aladığına, cümledeki

7- Mektup yazarken ilâp kelimelerinden ("Sevgili Halacığım") sonra hangi noktalama işareti gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

Mektup yazarken ilâp sözünde sonra noktalama işareti konulması gerektiği için cümlede sonra açıklama yapılacaktır.

8- "Ahmet, Hasanı görünce ne yapacağını şaşırılmış." Cümlesindeki noktalama yanışı hangisidir? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlede "Hasan" kelimesi birleşik olarak yazılmıştır. Bir cümlede iki isimlere ek gelince bir ayın ismi.

9- "Babam, Ankara → Kırşehir arası 180 km ( )lik yolu üç saatte gelmiş ( )" cümlesinde parantez içlerine sırayla hangi noktalama işaretleri nelerdir? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlede birinciye aynı yerler olduğu için kısa cümleler için önce birinciye konulmuş olduğu için kesme işareti kullanılır. İkinciye konulmuş olduğu için cümledeki işareti.

10- "Aleyna Umut Harun ve Serkan aynı otobüse bindi." Yukarıdaki cümlede kaç tane virgül kullanılmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlede iki taraflı virgül kullanılmalıdır. Çünkü isimleri sıraladığı için sırayla kullanılmalıdır. İkinciye konulmuş olduğu için virgül kullanılır.

11- "Tüh ( ) Otobüsü kaçırdım." Cümlesinde parantez olan yere hangi noktalama işareti gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlede birinciye parantez içlerini işaret eder. İkinciye konulmuş olduğu için virgül kullanılır. İkinciye konulmuş olduğu için virgül kullanılır.

Sağlıklı olmak için şunları yapmalıyız: dengeli beslenmek,

12- Yukarıdaki cümlede nasıl bir noktalama işareti yanlışlığı yapılmıştır? Nedenleriyle açıklayınız.

Cümlede yapmışızdan sonra noktalı virgül kullanılmalıdır. Çünkü açıklama yapar.

13- Bir metinde karşılıklı konuşmaları belirlemek cümlelerin başında hangi işaret kullanılır? Nedenleriyle açıklayınız.

ÇALIŞMA-6 (DEVAMI)

Bir metinde konuşmaları belirtmek için
uayn sığ kavrılır çinki kavrılmaları
başına buun itağı gelir

14- Satıra sığmayan kelimelerin sonuna hangi noktalama işareti konmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

Satıra sığmayan kelimelerin sonuna
kısık sığ kavrılır çinki kavrılmaların
aynında kavrılır

15- Şiirin her satırına mısra ( )dize ( ) denir.

Cümlesinde parantez içlerine hangi noktalama işaretleri konmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

cümlede parantez iç kavrılmaları başka
bir sığ kavrılır çinki kavrılmaların
başına buun itağı gelir

16- Boğazlı mah. Çiçek sok. No: 57( )3 Sefaköy( )İstanbul

Yukarıdaki adreste parantez içlerine hangi noktalama işareti konmalıdır? Nedenleriyle açıklayınız.

cümlede birinciyek ek sığ kavrılır
çinki çinki sığ kavrılır çinki kavrılmaların
başına buun itağı gelir

17- "Md ( ) Yrd ( ) İsa Bey dosyalardan 4( )ünü doldurmalarını istedi." Cümlesinde parantez olan yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

Birinciyek nokta kavrılır çinki kavrılmaların
başına buun itağı gelir çinki kavrılmaların
başına buun itağı gelir çinki kavrılmaların
başına buun itağı gelir

18- Öğretmen bize ( )Ders çalışsanız başarılı olursunuz ( ) dedi. Cümlesinde parantez içlerine sırasıyla hangi noktalama işareti gelmelidir? Nedenleriyle açıklayınız.

Birinciyek Tırnak işareti kavrılır ikinciyek
Tırnak işareti kavrılır

Şekil D6: K5 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-7

KUKLALAR

NOKTALAMA İŞARETLERİ İŞLEVLERİ	NUMARALAR
1. Nokta, cümlelerin sonunda kullanılır. Çocuklar bahçede oyun oynuyorlar.	17
2. Nokta, bazı kısaltmaların sonunda kullanılır. Prof. Dr.	10
3. Nokta, sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır. Ayşe sınavda 9. olmuş.	4
4. Virgül, birleri ardınca sıralanan ve görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır. Kalem, defter, silgi al.	16
5. Virgül, uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır. Çocuk, dersine döğru gelen kadınca.	12
6. Virgül, hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır. Canım Annemim,	5
7. İki nokta, kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır. Kardeşimin istedikleri şunlardı: İlgü, şekerat,	7
8. Soru işareti, soru eki veya soru içeren cümle veya sözlerin sonunda kullanılır. Bu oyuncakları kim dağıttı?	13
9. Ünlem işareti, sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna kullanılır. Oh! Dünya varmış be...	1
10. Ünlem işareti, seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır. Kamsantlı gel saraya. Hey! Karımı	
11. Kısa çizgi, satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna kullanılır. Ben buraya gelmeden önce Arkas - dağların Ayşe'yi	3
12. Kısa çizgi, arasında, ve, ile, ile, ...den ...e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır. Öğrenciler arasında kız - erkek ayrımı yapılmamalıdır.	2
13. Uzun çizgi, yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. Gelmedi mi? - Çünkü sana küstüm - Ben araba sürdüğü	8
14. Eğik çizgi, adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasında ve semt ile şehir arasında kullanılır. Kızılköy / İstanbul	6
15. Tırnak işareti, başka bir konuşulan veya yazılan olduğu gibi aktarılan sözler için kullanılır. Yunus geldiikten sonra "Sarı şarık" al dedi.	11
16. Parantez işareti, cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yunus Emre (1240 - 1321) değerli şairimizdir.	15
17. Kesme işareti, özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri ayırmak için kullanılır. İstanbul'a taşınmaya karar vermiştim.	18
18. Kesme işareti, kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır. A.B.D'de yaşamak istiyorum.	9
19. Kesme işareti, sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır. İdili Belediye başkanlığına seçildi.	14

Şekil D7: E8 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-8

Elifin Hayali

Elifin küçükken çok sevdiği bir oyuncak atı vardı, Üstünden bir dakika olsun inmek istemezdi, Yatarken yanına yatmak istese de annesi buna izin vermezdi, Neden yatırmıyordu ki sevgili atını yanına!

Günlerden bir gün Elif yine atın üzerinde oynarken atın demir parçası kırıldı ve Elif yere düştü, Bağarmaya başladı:

— Ah canım çok yanıyor.

Annesi:

— Ne oldu kızım.

— Attan düştüm.

Annesi dizine baktı ve dizi biraz kanamıştı Kırık olabilir korkusuyla Elif hastaneye götürdü Elif hastaneye geldiğinde kapıda "Dr. Selim Uzun" yazısını okuyunca biraz korktu Özellikle iğneden çok korkuyordu, Gerçekten de bacağına hafif bir kırık olan Elifin bacağı alçıya alındı.

Babası, ona seri hafta sonu Ankaranın köyüne pikniğe götüreceğim, demişti, Şimdi orada nasıl koşacaktı kuzularla, keçilerle, kazlarla O kadar üzgündü ki, oyuncak atını bile görmüyordu Hatta ona küsmüştü görmek bile istemiyordu artık o atı Annesine kızgın bir şekilde:

Anneçığım artık bunu Bodruma atalım Bir işe yaramaz Üstelik de çok çirkin.

Hafta sonu gelmişti Bacağı hâlâ alçıda olan Elif içi buruk ama hayvanları da göreceği için biraz da sevinçli gidiyordu. Bahçelerinde çok güzel laleler sümbüller papatyalar vardı, Sonunda köye geldiler Hemen babaannesi ve dedesine sarıldı, Önce biraz yemek yedi, Sonra annesine dışarı çıkmak istediğini söyledi, Annesi onu kucağına alarak dışarı çıkardı, Bir sancalyeye oturttu O da mecburen uzaktan hayvanları seyretmeye başladı, Çiftlikte 200-300 civarı koyunları vardı Karabaş Elifi görünce ona doğru koşmaya başladı Sanki aralarında çok derin bir bağ vardı civcivleri kucağına aldı Tavuklara horozlara kendi elleriyle yem verdi, Uzaklara daldı, yemyeşil gözleri Bu sırada üç tane peşe peşe at koşarak gidiyordu, 1 ve 3 atları da beğenmişti ama 2 at çok güzeldi Elif keşke bu at benim olsa ve onı binsem 1 ile beraber 3 ünü de yanımda koştursam diye annesine söyledi, Annesi de eğer derslerine çalışır ve düzenli beslenirse seneye babasının yardımıyla o ata binebileceğini söyledi, Elif bunu duyunca çok heyecanlanmıştı.

Elif ve ailesi eve geri döndüler, Elif oyuncak atına haksızlık yaptığını düşündü Annesine atı bodrumdan çıkarmaları gerektiğini söyledi, oyuncak atı da sağlam bir şekilde yaptılar Artık bacağı da düzelen Elif oyuncak atının üzerinde dikkatlice oynamaya devam etti, Derslerine çok çalıştı ve düzenli beslendi.

Bir sene sonra yine Ankara'ya dedesinin köyüne gittiler Orada beğendiği ata binmeyi hak etmişti, Babası onu tutarak dikkatli bir şekilde atın üzerinde yürüttü, Büyüyünce atı tek başına koşturacağı zamanlar da gelecek

ti Köyden geri dönerken Ankarada Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiği TBMM'ye Türkiye Büyük Millet Meclisi uğramayı da ihmal etmedi, Bina dışarıdan bayağı büyük görünüyordu, Anıtkabire uğradılar ve yine eve döndüler, Arkadaşlarına hem ata bindiğini hem de meclis binasını ve Anıtkabiri gördüğünü bellendirerek anlattı.

Elif artık büyümüştü ve at biniciliğinde yarışmalarda hep 1. oluyordu artık, O hayaline kavuşmuş ve çok mutluydu, Oyuncak atını da hiçbir zaman bırakmadı, Cansız da olsa o at artık onun en büyük destekçisiydi Asıl mutluluk şuydu Elindeki her şeyini her zaman bilmek.

Aşağıya ev adresinizi yazınız.

Mehmet Akif Mah. Çınca sok. No/19 daire/7

Şekil D8: K4 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-9

02.03.2015

İyi Sevgili Halacığım,
İlk önce selamlarımı iletiyorum. İisi çok
özledim. Çok vaktabınız a yüzden her zaman
görüyorum.

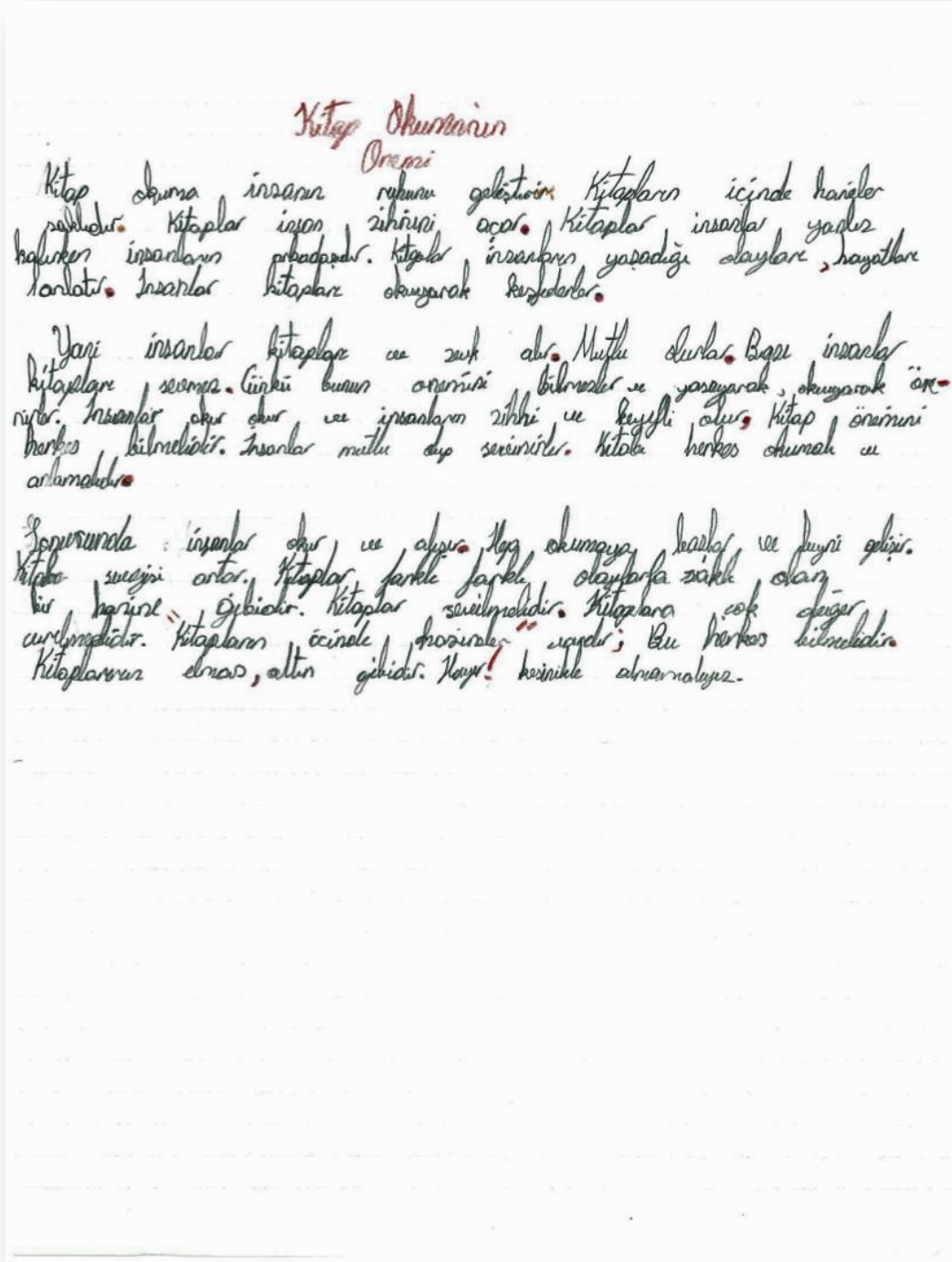
Anaya gelmeyi çok istiyorum. Orada hep eğ-
lendirdik. Benim evdeki durumları bırakın evde
ki durumlar iyi. İisin evdeki durumlar nasıl?
İis iyi misiniz? Buzaya gelmeyi istiyorum. İstan-
bul a gelirsiniz çok beğenirim. Gelirsiniz çıkartma ge-
tirin çünkü ararın çıkartası çok güzel oluyor.

Oradaki herkese selam söylüyorum. Özle-
yen ara beni. Ben de beni ararım. Oradaki her-
kese öpüyorum garibim.

Halimat Akif Hal. İisik Neysel Cad. Sarımsak Sok. NO 15-17
Daire 9.

Şekil D9: E10 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

ÇALIŞMA-10

Şekil D10: K6 Rumuzlu Öğrencinin Çalışma Örneği

EK D Video Kaydı

Ek olarak sunulmuştur.

EK E Valilik Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/4437680
Konu: Anket İzni

28.04.2015

Sayın: Işıl KAPLAN

- İlgi: a) 20.04.2015 tarihli dilekçe.
b) Valilik Makamının 22.04.2015 tarih ve 4294968 sayılı oluru.

"İlkokul 4. sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Kullanma Yeterlilikleri" konulu tezinize dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) dilekçeniz ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Mustafa GÖLLER
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Elektronik İmzalı Ash Sisteminde Brevetli	
Adı Soyadı:	Mualla ÇELEBİ
Unvanı:	Bölüm Şefi
Tarih:	06.05.2015
İmza:	

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad.No:13 Çağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden bca6-2e46-316e-b2c4-8457 kodu ile teyit edilebilir.

EK E (Devamı) Valilik Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/20/4294968
Konu: Işıl KAPLAN

22/04/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:a) 20.04.2015 tarihli dilekçe.

- b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 22.04.2015 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Işıl KAPLAN'ın "*İlkokul 4. sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Kullanma Yeterlilikleri*" konulu tezine dair araştırma çalışmasını ilimiz Küçükçekmece ilçesi Munis Faik Ozansoy İlkokulu 4. Sınıfta öğrenim gören öğrencilere; noktalama işaretleri testlerini uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/04/2015

Yusuf Ziya KARACAEV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Çağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c0e8-2875-3101-865c-50f6 kodu ile teyit edilebilir.

EK F Etik Kurulu Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/07/2016-4176

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044-4176
Konu : Işıl KAPLAN Etik Kurul Onay Hk.

11/07/2016

Sayın Işıl KAPLAN

Enstitümüz Y1312.260023 numaralı İlköğretim Ana Bilim Dalı İlköğretim Sınıf Öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencilerinden Işıl KAPLAN' ın "İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA" adlı tez çalışması gereği "Ders 1-Kahvaltı", "Ders 2-Balkon Eşleştirme", "Ders 3-Sözcük Avı", Ders 4- Karikatürleri Konuşturma", "Ders 5-Fıkralar", "Ders 6-Kısa Cevaplı Sorular", Ders 7-Kuklalar", "Ders 8-Mektup", "Ders 9-Kompozisyon", Ders 10-Elifin Hayali" ile ilgili uygulamaları 20.06.2016 tarih ve 2016/11 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU
Müdür

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BE6L53YC>

Adres:Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:<http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: Canan TOPDEMİR
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Işıl KAPLAN

Doğum Tarihi ve Yeri: 24.03.1985

E-posta : moleisil@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans :** 2007, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği
- **Yüksek Lisans :** 2016, İstanbul Aydın Üniversitesi, İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Programı

MESLEKİ DENEYİM

2010-2011 Tekağaç İlkokulu

2011-2015 Munis Faik Ozansoy İlkokulu

2015-2016 Halit Ziya Uşaklıgil İlkokulu